

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

13^E JAARGANG

WOENSDAG 12 DECEMBER 1928

No. 676

**STOOMVAART-MAATSCHAPPIJ
„NEDERLAND” - Amsterdam
ROTTERDAMSCH LLOYD
Rotterdam**

MAIL-, PASSAGIERS- EN
VRACHTBOOTENDIENST
HOLLAND—JAVA vice versa
via SUEZ KANAAL

JAVA—NEW YORK LIJN
Geregelde vrachtbootdienst tus-
schen Nederlandsch-Indië en de
Oostkust van Noord-Amerika in
samenwerking met andere Maat-
schappijen.

JAVA—BENGALEN LIJN
Geregelde dienst tusschen Neder-
landsch-Indië, Rangoon en Calcutta.

JAVA—PACIFIC LIJN
Geregelde vrachtbootdienst tus-
schen Nederlandsch-Indië, Singa-
pore en de Westkust van Noord-
Amerika.

**Het
Handelsblad**

**100
JAAR**

het familieblad
der beschaafde
kringen. Elke
adverteerder
weet wat dat
zeggen wil!

Algemeen Handelsblad
Afd. Advertentiën - Amsterdam

**ARNHEMSCHE
HYPOTHEEKBANK**

**4 1/2 % Pandbrieven
à 99 %**

Hyp. Kap. beschikbaar.

Directie:
Mr. S. J. v. ZIJST; Mr. J. F. VERSTEEVEN

**v.ROSSEM'S
MILO
HAVANA MELANGE**

**AANTEEKENBOEK VAN
RIJSBELASTINGEN**

Vermogens-, Verdedigings-
Rijksinkomsten- en Perso-
neele Belasting

9e, geheel verbeterde en bijgewerkte druk

Prijs f1.—

Alom verkrijgbaar bij den Boekh. en bij
Nijgh & v. Ditmar's Uitg.-Mij, Rotterdam

Nederlandsche Hypotheekbank
Oppericht te Veendam in 1890.

Directie: Mr. M. J. BOS
Mr. J. WILKENS.

Kapitaal f 4.000.000,—
Reserves ruim f 2.200.000,—
Hypotheek f 55.000.000,—
Pandbrieven f 52.000.000,—

**4 1/2 % Pandbrieven
à 99 1/2 %**

Bij omwisseling tegen ingetrokken
5 1/2 % Pandbrieven is de koers tot
15 DECEMBER a.s. 1/2 % lager.

**ROTTERDAMSCH
BANKVEREENIGING**
ROTTERDAM-AMSTERDAM-DEN HAAG

KAPITAAL f 50.000.000
RESERVE f 20.000.000

DEPOSITO'S
CHEQUE REKENINGEN MET RENTEVERGOEDING
ALLE BANKZAKEN

**RESIDENTIE
HYPOTHEEKBANK**

's-GRAVENHAGE
Anna Paulownastraat 97

Trustee's en Accountantsconrôle

Geplaatst Maatsch. Kap. f 1.400.000.—
Reserve f 601.000.—

4 1/2 pCt. Hypotheekbr. tegen 98 1/2 pCt.

Directie: K. E. Abbing, D. van Oordt.

R. MEES & ZONEN

A° 1720

Bankiers en Assurantie-Makelaars

ROTTERDAM

■

Safe-Deposit

Bezorging van alle
Verzekeringen

STEENKOLEN-HANDELSVEREENIGING

(COAL-TRADING ASSOCIATION)

Hoofdkantoor te Utrecht - Filialen te Amsterdam en Rotterdam

RAADGEVEND BUREAU VOOR ORGANISATIE

Ir. V. W. VAN GOGH
HEERENGRACHT 125

Ir. ERNST HYMANS
AMSTERDAM

ONTVANG- EN BETAALKAS

NIEUWE DOELENSTRAAT 20-22, AMSTERDAM

Kapitaal f 5.000.000,— Reservefonds f 1.000.000,—

Rentevergoeding voor gelden à deposito:

direct opvorderbaar 2 %
met 10 dagen opzegging 2½ %

Voor andere termijnen op nader overeen te komen voorwaarden
OPEN EN GESLOTEN BEWAARDEGING VOLGENS REGLEMENT
SAFE-DEPOSIT.

De N.V. PHILIPS' GLOEILAMPENFABRIEKEN te EINDHOVEN vraagt wegens uitbreiding

Employé bij de behandeling van Personeelzaken

Vereischt: middelbare opleiding, algemeene kantoorervaring, liefst bij industrieele onderneming, aanpassingsvermogen en tact. Leeftijd niet boven 30 jaar.

Brieven onder motto „Personeelzaken” met uitvoerige gegevens omtrent leeftijd, opleiding, praktijk, referenties en bijvoeging van portret te richten aan de afdeling Arbeid.

Koninklijke Nederlandsche
Maatschappij tot Exploitatie
van Petroleumbronnen in
Nederlandsch-Indië.

BUITENGEWONE ALGEMEENE VERGADERING VAN AANDEELHOUDERS

op **Vrijdag 21 December 1928**, des voormiddags te **11½ uur**, in het „GEBOUW DER MAATSCHAPPIJ VOOR DEN WERKENDE STAND” (Kloveniersburgwal 87) te Amsterdam.

De punten van behandeling voor deze vergadering liggen van heden af voor aandeelhouders ter inzage:

ten Kantore der Maatschappij

Carel van Bylandtlaan 30, te 's-Gravenhage en aan onderstaande Kantoren.

Tot het uitoefenen van stemrecht zijn houders van Aandeelen aan toonder verplicht hunne Aandeelen of het bewijs, dat die Aandeelen zich in open bewaargaving bevinden bij de **Nederlandsche Bank**, uiterlijk **Dinsdag 18 December 1928**, des namiddags te 4 uur, te deponeren bij:
de **KAS-VEREENIGING te Amsterdam**;
de Heeren **VAN DER HOOP, OFFERS & ZOON te Rotterdam**;
of de Heeren **SCHILL & CAPADOSE te 's-Gravenhage**.

DE RAAD VAN
COMMISSARISSEN.

's-Gravenhage, 6 December 1928.

SOCIÉTÉ GÉNÉRALE MÉTALLURGIQUE DE HOBOKEN

HOBOKEN — LEZ — ANVERS.

UITGIFTE van

f 7.000.000.- 6 pCt. Obligatiën elk groot f 1000.-

(waarvan reeds f 5.000.000.— in het buitenland zijn geplaatst).

Ondergeteekenden berichten dat de inschrijving op de resteerende

f 2.000.000.- 6 pCt. Obligatiën

van bovengenoemde Maatschappij zal zijn opengesteld te hunne kantoren te **AMSTERDAM, ROTTERDAM** en **'s-GRAVENHAGE**,

op DONDERDAG, 13 DECEMBER 1928,

van des voormiddags 9 uur tot des namiddags 4 uur,

tot den koers van **97 pCt.** plus opgelopen rente van 1 Januari 1929 tot den dag van storting. Prospectussen en inschrijvingsbiljetten zijn bij de kantoren van inschrijving verkrijgbaar.

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

MENDELSSOHN & Co. AMSTERDAM.

AMSTERDAM, 7 December 1928.

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

13^E JAARGANG

WOENSDAG 12 DECEMBER 1928

No. 676

INHOUD.

	Blz.
HET VRAAGSTUK DER HAVENSCHAPPEN IN HET LICHT DER WERKELIJKHEID door <i>Prof. Mr. C. W. de Vries</i>	1092
Het Voorontwerp-Landbouwarbeidswet I door <i>J. Smid</i>	1093
De omvang der arbeidersvakbeweging op 1 Januari 1928 door <i>Ir. B. Bölger</i>	1094
De Thee-statistieken van den „Board of Trade” door <i>Mr. F. W. A. de Kock van Leeuwen</i>	1096
De heropende onderhandelingen te Moskou nopens het Duitsch-Russische Handelsverdrag door <i>G. van Gelder</i>	1097
De belastingdruk in Nederlandsch-Indië door <i>J. L. Vleming</i> met Naschrift door <i>H. J. van Brink</i>	1098
Het Muntprogram voor 1929	1102
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
De geldcirculatie in Frankrijk sedert de stabilisatie door <i>Prof. B. Nogaro</i>	1102
AANTEEKENINGEN:	
De goudonttrekkingen in de Ver. Staten	1104
De verhooging der suikerrechten in Duitschland	1105
De Toestand van de Suikerindustrie in Britsch-Indië	1105
Indexcijfers van groothandelsprijzen	1106
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	1107—1114
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart*.Assistent-Redacteur: *H. M. H. A. van der Valk*.Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam*.

Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonnees, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangevraagde stukken: *Bijkantoor Ruigeplaatweg*.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

11 DECEMBER 1928.

De geldmarkt bleef ook deze week vast. De vraag naar geld voor de maandwisseling was minder groot dan verwacht was, maar niettemin bleven de noteringen vrijwel op dezelfde hoogte. Particulier disconto noteerde $4\frac{3}{8}$ à $4\frac{7}{16}$ pCt. met opnieuw een vastere stemming aan het einde der week. De prolongatierente was iets lager; de notering schommelde tusschen $4\frac{1}{4}$ en $4\frac{1}{2}$ pCt. en callgeld werd meestal voor ongeveer $4\frac{1}{2}$ pCt. verhandeld.

* * *

De binnenlandsche uitzettingen van de Nederlandsche Bank blijken gedurende de afgelopen week niet onbelangrijk te zijn teruggedaan. De post binnenlandsche wissels daalde met f 4,3 miljoen. De beleeningen geven een teruggang van f 20,8 miljoen te zien. Het renteloos voorschot aan het Rijk verminderde met f 1,5 miljoen.

De goudvoorraad der Bank bleef vrijwel onveranderd. De zilvervoorraad klom met f 500.000. De post papier op het buitenland vertoont een stijging van f 3 miljoen, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een vermindering van f 3,6 miljoen te aanschouwen geven.

De biljettencirculatie nam met f 28,1 miljoen af. De rekening-courant-saldi blijken f 1,3 miljoen te zijn gestegen. Het beschikbaar metaalsaldo klom met f 5,9 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt nage-noeg 53.

* * *

De stemming op de wisselmarkt was aanvankelijk iets vaster, maar later liepen de meeste koersen weder wat terug. De schommelingen waren echter zeer gering en bleven voor de meeste wissels beperkt tot hoogstens $\frac{1}{4}$ ‰. Alleen Scandinavië bleef ook aan het einde der week gevraagd, zoodat de koersen op deze landen op het hoogste punt sloten.

LONDEN, 10 DECEMBER 1928.

De invloed van de December dividenden deed zich de geheele vorige week sterk gevoelen en uitte zich in een zeer ruime geldmarkt. Het saldo ter beschikking van de markt, zooals dat nu in den weekstaat van de Bank van Engeland vermeld staat, was Donderdag 11. £ 15 miljoen hoger dan een week te voren.

In de discontomarkt, waar aanvankelijk neiging tot verzwakking viel waar te nemen, realiseerde men zich uit het bij voortdurend afvloeien van goud naar Duitschland, dat een tijdelijke geldruimte niet de maatstaf mocht zijn. Toen dan ook tot verderen steun van den discontokoers openlijk wissels werden aangeboden, handhaafde de koers zich ten volle op $4\frac{5}{16}$ — $\frac{3}{8}$.

De positie van de Bank van Engeland wordt dan ook door de voortdurende goudonttrekkingen van £ 1 à 2 miljoen per week ongetwijfeld verzwakt, zoodat van de in het voorjaar te constateeren vermeerdering van bijna £ 25 miljoen goud nu niet meer dan ruim £ 8 miljoen overgebleven is, zoodat men hier en daar er niet meer zoo zeker van is, dat een disconto-verhoging onnoodig zal blijken.

HET VRAAGSTUK DER HAVENSCHAPPEN IN HET LICHT DER WERKELIJKHEID.

Havenschappen, jachtschappen, bouwschappen, regionale plannen, streekbesturen, nieuwe gewesten onderscheiden van de provincies . . het zijn alle verre toekomstplannen. Nog verder naar de toekomst wijkt een plan terug dat, als principieele eisch, gebouwd is op de gedachte dat het publiek bestuur op economisch gebied heeft samen te werken met de productieve krachten uit het bedrijfsleven om in dien greep ook het havenbestuur te vatten. Is, vanwege dien eisch, dat plan er minder om? In elk geval, het praktisch belang der gedane voorstellen is nog — om het optimistisch te zeggen — uiterst gering. Maar de aandacht mag worden gevestigd op twee punten.

I. Het nieuwe wetsontwerp tot herziening van de Gemeentewet (Kamerstukken zitting, 1928-1929 No. 235) brengt, ter uitvoering van art. 149 der Grondwet, mede een wijziging van de artt. 121 en 122 der tegenwoordige Gemeentewet aan de orde, waarvan de verkorte bepalingen, die ook tot een *gedwongen* samenwerking kunnen leiden, luiden:

(Art. 121). Besturen van twee of meer gemeenten kunnen te zamen eene regeling treffen ter gemeenschappelijke behartiging van belangen, waaronder mede wordt begrepen de voorziening in zaken, inrichtingen of werken, bij welke zij betrokken zijn.

(Art. 122). Bij eene regeling, als bedoeld in het vorige artikel, kan voor de behartiging van de gemeenschappelijke belangen,

a. eene commissie worden ingesteld;

b. een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam worden gevormd en een orgaan van dat lichaam worden ingesteld.

(Art. 122d). Indien voor de behartiging van de gemeenschappelijke belangen een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam wordt gevormd en een orgaan voor dat lichaam wordt ingesteld, kan aan het orgaan van een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam, de bevoegdheid worden toegekend verordeningen te maken, door straffen of politiedwang te handhaven, en de belastingen, bedoeld in art. 240b en h, te heffen (omschrijving van den inhoud van het artikel 122d).

(Art. 122h). Indien het bestuur van eene gemeente eene gemeenschappelijke regeling wenschelijk acht, en het bestuur van eene andere gemeente zijne medewerking niet verleent, kan het tot ons het verzoek richten, eene regeling op te leggen. (Dit geschil wordt dan verder behandeld als een „geschil van bestuur” waarover de Raad van State wordt gehoord.)

Lees ik de Memorie van Toelichting op het nieuwe wetsontwerp goed, dan is het de bedoeling, dat langs den weg van de hierboven genoemde artikelen eener herziene Gemeentewet, steunende op art. 149 der Grondwet, een nieuw, zelfstandig, publiekrechtelijk lichaam zal kunnen worden gevormd als bedoeld in art. 194 der Grondwet. In deze opvatting is dan inderdaad voor een strijd over den grondwettelijken grondslag van een havenschap geen ruimte meer. Veel gewichtiger is de vraag, wanneer praktisch gedacht kan worden aan de vorming van een dergelijk nieuw, publiekrechtelijk lichaam. En dan kan dunkt mij geen ander antwoord gegeven worden dan dit antwoord: een dergelijk lichaam zal slechts tot stand komen onder den druk van de economische noodzakelijkheid en *die* economische noodzakelijkheid bestaat op dit oogenblik voor geen enkele haven in Nederland, ook niet voor de Rotterdamsche haven. Paraatheid blijft geboden, maar in het licht der werkelijkheid is op eenige praktische verwezenlijking thans geen kijk. Het wetsontwerp van den Minister Kan, dat zelf trouwens op een parlementaire behandeling voorloopig geen kans heeft, plaatst de gedwongen samenwerking op het tweede plan en gevoelt al heel weinig of niets voor de erkenning van één nieuw hooger belang van het geheele havengebied boven de deels afzonderlijke deels

gemeenschappelijke belangen van de vele gemeenten in het havengebied. Maar wat kan dan, tot voorbereiding van de vorming van een afzonderlijk havenbestuur, toch worden gedaan?

II. Het wetsontwerp tot herziening van de Gemeentewet, zooals dit was ontworpen door de Staatscommissie-Oppenheim (1918) kende de instelling van een afzonderlijke bestuurscommissie, als bestuursorgaan in de gemeente in hoofdzaak ter ontlasting van den arbeid van Burg. en Wethouders. In het wetsontwerp van den Minister Kan is deze bestuurscommissie, waarin niet-raadsleden zouden kunnen zitting nemen, weer vervallen. Het geheele vraagstuk van de raadscommissies blijft liggen en daarom kan wel worden aangenomen, dat de bestaande practijk wordt geëerbiedigd: adviseerende commissies, bestaande uit raadsleden en niet-raadsleden, voorgezeten door een Wethouder (of door den Burgemeester) zullen niet worden verboden. Men zoude thans in Rotterdam met het oog op het voorbereiden van een afzonderlijk havenbestuur verder kunnen gaan, ja het zou zeer verleidelijk wezen om te trachten een samenwerking van Rotterdam met de omliggende gemeenten reeds in een studiecommissie voor te bereiden, maar practisch lijkt mij slechts mogelijk, dat voorloopig in Rotterdam alleen een commissie voor havenbestuur worde ingesteld als gemengde adviseerende commissie.

In Antwerpen is de organisatie nog anders. Voor het onderzoeken der hem opgedragen zaken verdeelt zich de Raad in twaalf algemeene en bestendige Commissiën welker leden hij benoemt bij enkele meerderheid van stemmen (art. 32 van het Dienstreglement van inwendige orde van den Gemeenteraad van Antwerpen). Onder deze commissiën komt er één voor „Commissie van Handel, Nijverheid en Scheepvaart”.¹⁾ Daar de Burgemeester de functie van „schepen van Handel en Scheepvaart” zelf bekleedt, zit hij zelf in deze commissie voor. Deze commissie heeft tot taak te adviseeren aan den raad of aan het college van schepenen. Naast de bestendige, adviseerende raadscommissie fungeert sedert 1873 een nieuwe bijzondere commissie voor havenbeweging. „Volgens den uitdrukkelijken wil van het toenmalige college mocht door het inrichten dezer commissie de gemeentelijke zelfregeering niet aangeraakt en geen inbreuk gemaakt worden op de wettelijke bevoegdheid van het Schepencollege. De commissie van havenbeweging mocht dan ook geen eigen gezag bekomen en hoegenaamd geene beslissing nemen” (uit de „Mededeeling” van den heer Albrecht, Schepen voor handel en scheepvaart aan den Gemeenteraad 14 Juli 1913.) De adviezen der commissie zijn geheim. Tusschen de beide adviseerende commissie's, de algemeene en de bijzondere komen natuurlijk wel conflicten op. De rechtstreeksche inmenging van de belanghebbenden, zitting hebbende in de bijzondere commissie, moest herhaaldelijk worden geweerd.

In den loop der jaren werd de samenstelling der bijzondere commissie voor havenbeweging herhaaldelijk gewijzigd. Zij is thans aldus²⁾:

2 afgevaardigden van de Koophandelskamer van Antwerpen,

1 afgevaardigde van de Fédération Maritime d'Anvers,

1 afgevaardigde van de Union des Armateurs Belges,
1 afgevaardigde van den Cercle des Expéditeurs,
Exportateurs et Importateurs d'Anvers,

2 afgevaardigden van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen,

4 Staatsambtenaren (Bestuurder van tollén en accijnzen, Hoofdingenieur-Bestuurder der Schelde-

¹⁾ Afzonderlijk daarnaast bestaat een „Commissie voor openbare werken”.

²⁾ De gegevens werden mij rechtstreeks uit Antwerpen verstrekt. Onder den burgemeester-schepen ressorteert ook de geheele ambtelijke dienst, aangezien deze het hoofd is van het gemeentelijke „Departement voor handel en scheepvaart”.

zeediensten, Eerstaanwezend Hydrograaf, Waterschout),

5 Stadsambtenaren (Havenmeester, Hoofdingenieur-Bestuurder van den dienst der havenwerktuigen, Hoofdingenieur-Bestuurder van de havenwerken, Bestuurder van den dienst van kaaien, afdaken, stapelhuizen en verhurings aan de haven, Handelsagent, deze laatste fungeert als secretaris van de Commissie).

Het nut van de Commissie voor havenbeweging ligt hierin, zooals mij dezer dagen persoonlijk werd verzekerd, dat de Staats- en Stadsdiensten in contact komen met het particulier bedrijfsleven. Nauwe samenwerking werd geacht in het belang van de haven zelf te zijn. De groote toekomstvraag voor Antwerpen is hoe ook aan de vertegenwoordigers van de groote arbeidersorganisaties een plaats kan worden gegeven in het adviseerend college zonder aldaar het loonvraagstuk in behandeling te brengen.

Naar dit voorbeeld zoude in Rotterdam dus eventueel ingesteld moeten worden een adviseerende commissie van bijstand uit den Raad en daarnaast een adviseerende commissie met ambtelijke en niet niet-ambtelijke leden. Daar echter ons recht de „gemengde commissie” bestaande uit raadsleden en uit niet-raadsleden niet verbiedt en deze organisatie als adviseur in Rotterdam en elders goed werkt, zoude ik meenen, — ondanks het advies van Mr. van Lier, voor wiens superieure kennis op dit gebied ik alle eerbied heb, dat onze eerste taak is niet meer: „onderzoeken”, maar aandringen op die reorganisatie in het gemeentebestuur, welke het „havenbestuur” uitschakelt uit, loswikkelt van het overige gemeentebestuur van Rotterdam, met name van „openbare werken”. Dit lijkt mij het eerst noodige: het havenbestuur van Rotterdam zoo zelfstandig te maken, dat het zich later gemakkelijk leent tot uitbreiding van zijn functie over een nieuw en veel grooter territorium. Men verwacht te Antwerpen dat binnen zeer korten tijd het grondgebied van Antwerpen zal zijn verdubbeld. Het zelfstandige havenbestuur breidt zich dan als van zelf, los van elken anderen gemeentelijken dienst uit over het nieuwe grootere territorium. Ook in het nieuwe bestuursplan van de overeenkomst tusschen Hamburg en Pruisen op 5 Dec. 1928 gesloten zien wij de voordeelen van het afzonderlijke, gescheiden havenbestuur van Hamburg.

C. W. DE VRIES.

HET VOORONTWERP-LANDBOUWARBEIDSWET.

I.

De Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid heeft een voorontwerp van eene landbouwarbeidswet met verzoek om advies aan den Hoogen Raad van Arbeid gezonden.

Dit voorontwerp bepaalt zich tot den arbeid van kinderen, jeugdige personen en vrouwen. De Minister stelt zich echter voor, later, als de toestand van het landbouwbedrijf gunstiger is, ook de volwassen mannen in de regeling te betrekken.

Laat men de details buiten beschouwing, dan kan worden gezegd, dat de voorgestelde regeling in 't kort op het volgende neerkomt:

1o. Landbouwarbeid is voor leerplichtige kinderen verboden, met uitzondering van bepaalde gevallen in het bedrijf der ouders.

2o. Voor jeugdige personen en vrouwen kunnen, door bij algemeenen maatregel van bestuur te geven voorschriften, sommige werkzaamheden worden verboden of aan bepaalde voorwaarden gebonden.

3o. Een vrouwelijke arbeider mag geen landbouwarbeid verrichten binnen 8 weken na haar bevalling. Voorts moet, zoo zij dit wenscht, aan een vrouwelijke arbeider, die een borstkind heeft, gelegenheid worden gegeven dit te zoogen.

4o. Aan jeugdige personen moet, zoo zulks verlangd wordt, gelegenheid worden gegeven gedurende ten hoogste acht uren per week de lessen te volgen in in-

richtingen voor godsdienst-, voortgezet-, herhalings- of vakonderwijs.

5o. Een jeugdige persoon of eene vrouw mag op Zondag geen landbouwarbeid verrichten.

6o. Eene gehuwde vrouw of eene ongehuwde vrouw, die eene huishouding te verzorgen heeft en daarvan aan den werkgever kennis heeft gegeven, mag op Zaterdag na 1 uur geen landbouwarbeid verrichten.

7o. Een jeugdige persoon of eene vrouw mag geen landbouwarbeid verrichten tusschen 7 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags.

Ter toelichting van het bovenstaande zij verder nog het volgende opgemerkt:

Bij de meeste voorschriften wordt de mogelijkheid opengelaten bij algemeenen maatregel van bestuur er van af te wijken.

Niet onder de bepalingen der wet vallen werkzaamheden, waarop de Arbeidswet 1919 van toepassing is, noch die, verricht door inwonende vrouwelijke personen van 16 jaar of ouder, door het hoofd of den bestuurder der onderneming, diens echtgenoot of diens kinderen van 16 jaar en ouder.

Onder „jeugdige personen” worden verstaan arbeiders van beiderlei geslacht beneden 16 jaar en onder „vrouwen”, vrouwelijke arbeiders van 16 jaar en ouder.

Voorts is de wet niet van toepassing op gronden, waarvan de voortbrengselen uitsluitend bestemd zijn voor verbruik in de huishouding van hem, die de beschikking over den grond heeft.

Alvorens in bijzonderheden te treden over de voorgestelde regeling, komt het mij wenschelijk voor, enkele opmerkingen te maken, waardoor het vraagstuk van de beperking van den arbeidsduur in den landbouw, beter dan in het ontwerp m.i. geschiedt, in het licht wordt geplaatst, waarin zij behoort te worden gezien.

En dan moet ik in de eerste plaats stilstaan bij het voornaamste argument, waarmede het voorgestelde ontwerp wordt verdedigd. Dit ligt niet in bestaande misstanden en de mogelijkheid, om deze door de wet weg te nemen of te verzachten, maar in het bestaan van eene industrieele arbeidswetgeving. Merkwaardig in dezen is de volgende passage, voorkomende op bl. 1 der Memorie van Toelichting. Wij lezen daar het volgende:

„De vraag — voor zoover dit althans nog een vraag mag heeten — of wettelijke bescherming van landbouwarbeid verrichtende kinderen, jeugdige personen en vrouwen noodig is, beantwoordt de ondergeteekende zonder eenig voorbehoud bevestigend. Te lang reeds zijn dezen naar zijn meening van die bescherming verstoken gebleven. Immers”

En nu zou het voor de hand liggen, dat achter dit „Immers” volgde eene opsomming der bestaande misstanden en een aannemelijk betoog, dat deze door de wet zouden kunnen worden weggenomen. Niets van dit alles.

„Immers”, — zoo vervolgt de Memorie van Toelichting — „voor de industrie dateert de eerste wettelijke bemoeiing betreffende den kinderarbeid van 1874 en heeft de wetgever in 1889, behalve dezen, ook den arbeid van jeugdige personen en vrouwen onder de hoede der Arbeidswet geplaatst.”

Deze passage is m.i. teekenend ten aanzien van de gedachtesfeer, waarin men bij de samenstelling van het ontwerp blijkbaar heeft verkeerd, eene sfeer, waarin men niet meer het ingrijpen van den wetgever in de arbeidsverhoudingen als middel beschouwt, om misstanden weg te nemen, maar als doel op zichzelf.

Van deze zelfde sfeer getuigt ook eene andere passage, voorkomende op bl. 2, waar men het volgende kan lezen:

„Bovendien is de tegenstelling tusschen landbouwarbeid en industrieelen arbeid, wanneer het over de vraag gaat, of wettelijke arbeidsbescherming al dan niet achterwege kan blijven, eene miskennis van de

werkelijkheid, omdat de werking der Arbeidswet 1919 een veel ruimer gebied bestrijkt dan den fabrieksarbeid."

De zin, beginnende met „omdat”, doet al bijzonder vreemd aan. Het ligt m.i. toch voor de hand, die „werkelijkheid” te zoeken in de bedrijfstoestanden en niet in de Arbeidswet 1919. De Arbeidswet 1919 heeft, naar het mij voorkomt, bij de samenstelling van het ontwerp een veel te groote rol gespeeld, zooals ook blijkt uit het herhaaldelijk verwijzen in de Memorie van Toelichting naar genoemde wet. Ik stel mij voor, dat men is uitgegaan van het denkbeeld, dat er een landbouwarbeidswet moet komen. Daarna heeft men de Arbeidswet 1919 genomen en nagegaan, wat daaruit zou kunnen worden overgenomen, zonder al te zeer in botsing te komen met de eigenaardigheden van den landbouwarbeid en het landbouwbedrijf. Het gaat er echter niet alleen om, of de bepalingen eener landbouwarbeidswet ook hinderlijk zijn, maar of zij het doel zullen doen bereiken, dat men zich moet stellen: het wegnemen van misstanden.

Als men daarbij nog in aanmerking neemt, dat men aan het Departement van Arbeid voortdurend met zijn denken verkeert in eene bijzondere, industriële sfeer en zodoende niet in staat is, aan de eigenaardige eischen van het landbouwbedrijf voldoende recht te laten wedervaren, dan is het zeer begrijpelijk, dat men volgens deze methode op een verkeerd spoor moet komen.

Ik zou dan ook in ernstige overweging willen geven, bij het bestudeeren van het vraagstuk der beperking van den landbouwarbeid, de industriële arbeidswet voorloopig geheel te negeren en, alleen geleid door een diep inzicht in het karakter van den landbouwarbeid en van het landbouwbedrijf, te trachten een antwoord te geven op deze drie vragen:

- 1o. Bestaan er groote misstanden op het gebied van den landbouwarbeid?
- 2o. Is eene wettelijke regeling van den arbeid denkbaar, waardoor deze misstanden worden weggenomen of belangrijk verminderd?
- 3o. Is het naleven der gegeven voorschriften behoorlijk te controleeren?

Wat de eerste vraag betreft, aarzel ik niet, deze volmondig met „ja” te beantwoorden. De misstanden zijn echter voor een deel het natuurlijk gevolg van het karakter der landbouwproductie, voor een ander deel van de slechte belooning van den landbouwarbeid. Daarom kan de arbeidswetgever in dezen weinig doen. De grootste misstanden komen voor in enkele drukke periodes, speciaal in den oogsttijd. Dan moet met man en macht worden gewerkt. Niet alleen moeten dan de volwassen mannen lange arbeidsdagen maken, maar ook moeten gehuwde vrouwen, jeugdige personen en kinderen te hulp worden geroepen. Wil men dit in eenigszins belangrijke mate tegengaan, dan zullen daardoor twee nieuwe en grootere misstanden worden geschapen. De jaarverdiensten der arbeidersgezinnen (incl. de kleine boeren), waarvan een groot deel moet worden verdiend in den drukken tijd, zullen dalen. En toch zijn deze verdiensten, in verband beschouwd met den algemeenen levensstandaard, thans reeds te laag, om er behoorlijk van te kunnen bestaan, terwijl zij aan den anderen kant toch te hoog zijn, om verschillende werkzaamheden te doen renderen. Zal die verminderde prestatie gedurende den drukken tijd niet leiden tot het drijven van het bedrijf in arbeidsextensieve richting, zoo zullen er dan meer arbeiders noodig zijn. Zijn die werkelijk te krijgen, dan zal de werkloosheid in den winter nog grooter zijn dan thans helaas reeds het geval is. In het kort gezegd, zal beperking van den arbeidsduur in den drukken tijd de strekking hebben, den toestand der landarbeiders nog slechter te maken dan hij thans reeds is.

Zij, die beperking van den arbeidsduur voorstaan, zien dit dan ook wel in en zijn bereid voor de drukke

tijden ontheffing der wettelijke voorschriften te verleenen. Dan echter heeft die beperking weinig zin, daar in de overige gedeelten van het jaar misstanden weinig voorkomen. Lange arbeidsdagen komen dan hoofdzakelijk slechts voor in het speciale veehoudersbedrijf. Daaraan zou men kunnen tegemoet komen door een tweeploegenstelsel. Hoe duur de melk echter wel zou moeten zijn, om dit financieel mogelijk te maken, zal ik nu maar in het midden laten.

Thans een enkel woord over de controle. In de industrie is deze in het algemeen betrekkelijk gemakkelijk. Men kan daar den toegestane arbeid aan bepaalde uren binden en strafbaar stellen het aanwezig zijn van arbeiders in de voor arbeid bestemde lokaliteiten op tijdstippen, waarop niet gewerkt mag worden. Het binden van den arbeid aan bepaalde uren is in den landbouw op zichzelf reeds bezwaarlijk, omdat men het werk in den regel niet in de hand heeft, maar afhankelijk is van de natuur. Bovendien is de controle vrijwel onmogelijk, aangezien het nu eenmaal niet aangaat te eischen, dat de personen, die op een bepaald tijdstip niet mogen werken, dan ook niet in stallen en schuren of op het land aanwezig zijn.

Na deze algemeene opmerkingen zullen wij in een volgend artikel overgaan tot de bespreking van de in het voorontwerp vervatte regeling.

(Slot volgt).

J. SMID.

DE OMVANG DER ARBEIDERSVAKBEWEGING OP 1 JANUARI 1928.

Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft wederom een belangrijk overzicht over den „Omvang van de Vakbeweging op 1 Januari 1928” gepubliceerd en wij zullen gaarne met enkele cijfers de aandacht op deze publicatie vestigen. De korte inleiding, die wij bij de gegevens van 1 Januari 1927 gaven¹⁾, kan thans achterwege blijven. Voor een goed begrip is het echter wel van belang even de verschillende richtingen in de vakbeweging aan te stippen. Wij kennen in Nederland: De (modern) socialistische richting, vertegenwoordigd door het Ned. Verbond van Vakverenigingen (N. V. V.), welke vooral in den laatsten tijd een bijzondere toenadering tot de S. D. A. P. vertoont of voor zoover deze dan alreeds feitelijk bestond, er op uit is geweest deze verhouding officieel vast te leggen. Het jongste besluit om met een bedrag van 1 miljoen gulden deel te nemen in de socialistische pers (Het Volk en de Voorwaarts) getuigt ook van dit streven.

Verder bestaan het R.-K. Werkliedenverbond (R.-K. W.), en het Christelijk Nationaal Vakverbond (C. N. V.), welke, zooals zal blijken, ook tot de groote vakcentralen kunnen worden gerekend. Naast deze 3 organisaties bestaan nog een viertal „vakcentralen”, het Algem. Ned. Vakverbond (A. N. V.), dat de neutraliteit met betrekking tot de politieke verhoudingen als haar deugd beschouwt, doch wier leden in velerlei opzichten de vrijzinnig-democratische denkbeelden aanhangen; het Vakverbond van Hoofdarbeiders (V. V. H.), dat van oordeel is, dat hoofdarbeiders andere, althans niet in elk opzicht dezelfde belangen hebben als de eigenlijke arbeiders en zich dientengevolge afzonderlijk dienen te organiseren; het Nationaal Arbeidsecretariaat (N. A. S.) en het Ned. Syndicalistisch Vakverbond (N. S. V.) Deze beide laatste centralen zou men tot voor kort kunnen onderscheiden door de woorden „Moskou en Berlijn”, waarmede zou zijn aangeduid, dat het N. A. S. meer de communistische, het N. S. V. de syndicalistische beginselen aanhangt. Het N. A. S. heeft zich echter krachtens besluit van het Pinkster-congres voor de verandering weer eens van de Roode Vakinternationale te Moskou afgescheiden, en dobbert dus thans zonder officieele verbindingen met Moskou verder. Voor het overige zal men de beteekenis van deze uiterst linksche vakbeweging in ons land niet moeten overschatten, zij

¹⁾ Zie E.-S. B. van 25 Jan. j.l.

omvat, zooals zal blijken, nog geen 4 pCt. van alle georganiseerde arbeiders.

Evenals het vorige jaar zullen wij allereerst eenige cijfers laten volgen. Wij zullen daarbij de ontwikkeling in de laatste drie jaren weergeven, voor de beweging der ledentallen sinds 1920 mogen we naar het overzicht van het vorige jaar verwijzen.

	Werkelijke cijfers op 1 Jan.			In % van het totaal op 1 Jan.		
	1926	1927	1928	1926	1927	1928
Vakverenigingen	8229	8322	8416	100	100	100
Vakbonden	243	240	238	100	100	100
daarbij aangesloten vakverenigingen....	7964	8056	8151	97	97	97
Vakcentralen.....	7	7	7	—	—	—
daarbij aangesloten vakbonden	118	115	115	48	48	48
„ „ vakveren.	5837	5855	5913	71	70	70
Bestuurdersbonden	302	300	298	—	—	—
daarbij aangesloten vakverenigingen....	2440	2448	2468	29,5	29	29,5
	in duizendtallen					
Tot. aant. georganiseerden	493	504	520	100	100	100
waarv. R. K. of Prot. Chr.	169	178	186	34,5	35,2	35,8
overigen	324	326	334	65,5	64,8	64,2
bij vakcentralen	378	390	405	77	77,5	77,8
„ vakbonden	466	477	493	94,5	94,5	94,7
„ nat. en pl. zelfst. vakverenigingen..	27	27	28	5,5	5,5	5,3
„ bestuurdersbonden..	244	251	261	49,5	50	50
N. V. V.	190	197	203	38,5	39	39
R. K. W.	90,5	96,5	102	18,4	19,1	19,6
C. N. V.	48	51	53	9,8	10,1	10,1
A. N. V.	13	11,6	12,3	2,6	2,3	2,36
N. A. S.	13,6	13,7	14,2	2,8	2,7	2,74
N. S. V.	6,2	4,9	4,7	1,2	1	1
V. V. H.	16	15,5	15,6	3,2	3,1	3
niet bij een vakcentrale..	115	114	115,5	23	22,6	22,2
Limburg	18	20,5	22	3,7	4,1	4,2
N.-Brabant.....	43	46	47,5	8,7	9,1	9,1
Gelderland.....	40	40	41,5	8,1	8	8
Z.-Holland	133	134	137	27	26,6	26,5
N.-Holland	120	121	126	24,5	24	24,2
Zeeland	9	10	10,4	1,8	2	2
Utrecht	29	29	30	5,9	5,9	5,8
Friesland	17	17	17	3,5	3,4	3,3
Overijssel	37	37,5	39,5	7,5	7,5	7,6
Groningen	19	20	21	3,9	4	4
Drenthe	8	8	8	1,6	1,6	1,5
Amsterdam	75	75,5	78	15	15	15
Rotterdam	49,5	49	51	10	9,7	9,8
Gem. boven 100.000 inw.	178	179	184	36	35,5	35,4
„ 50—100.000 „	58	58,5	60	11,8	11,6	11,6
„ 20— 50.000 „	101	104,5	108,5	20,5	20,7	21
„ beneden 20.000 „	126	133	138,5	25,5	26,5	26,6
Vrouwen.....	31,7	31,6	33,6	6,5	6,3	6,5
Werklieden vrije bedrijf..	274	283	294	56	56	56,5
Ander personeel vrije bedr.	44	43,5	43,7	9	8,7	8,4
Personeel openbare dienst	176	177	182	35	35	35
Glas- en aardew. st.fab.arb.	—	10,3	10,4	—	2,1	2
Diamantbewerkers	6,5	6,4	6,3	1,3	1,3	1,2
Typografen	17	17	17,4	3,5	3,4	3,5
Bouwvakarbeiders	42	44	47	8,5	8,7	9
Houtbewerkers	—	12,5	12,4	—	2,5	2,4
Kleermakers	—	6	6,5	—	1,3	1,3
Mijnwerkers	5,4	7	8	1,1	1,4	1,5
Metaalbewerkers	41	42	45	8,3	8,3	8,7
Textielarbeiders	26	26	28	5,3	5,2	5,4
Sigarenmakers	12,4	12,3	12,2	2,5	2,5	2,4
Land-, veen- en zuivelarb.	20	21,5	21,1	4,1	4,3	4,1
Transportarbeiders	36,5	38,5	40	7,4	7,7	7,7
Rijks- en gem.ambtenaren (inclusief post)	46	46	47	9,3	9,1	9,0
Rijks- en gem.werklieden.	26,5	28	29	5,4	5,5	5,6
Spoorwegpersoneel	41,5	41	41,5	8,4	8,1	8
Leeraren en onderwijzers .	33,5	34	35,5	6,8	6,7	6,8
Militairen	11	11	11	2,2	2,2	2,1
Politiepersoneel	12	12	12	2,4	2,4	2,3
Handels- en Kantoorbed...	29	29	29,3	5,9	5,8	5,7

Uit deze cijfers blijkt, dat het totaal aantal georga-

niseerden sinds 1926 wederom stijgende is, al is deze stijging van bijna 6 pCt. in 2 jaar, in verhouding tot de daling die van 1920—1926 plaats vond, dan ook betrekkelijk gering. De Prot. Chr. en de R.-K. vakbeweging is iets meer gestegen, dan de in andere richtingen georiënteerde organisaties, ze omvat nu ongeveer 36 pCt. der georganiseerden tegen 34,5 pCt. op 1 Januari 1926.

97 pCt. der vakverenigingen met 95 pCt. der arbeiders zijn bij vakbonden aangesloten; van deze vakbonden zijn ongeveer de helft (48 pCt.) aangesloten bij vakcentralen, omvattende 70 pCt. der vakverenigingen en 78 pCt. van het totaal aantal georganiseerde arbeiders. Deze cijfers zijn de laatste jaren vrij constant gebleven, evenals het aantal bestuurdersbonden en het daarbij aangesloten aantal vakverenigingen.

Van de vakcentralen neemt het N. V. V. met 39 pCt. van het totaal aantal georganiseerden de voorname plaats in, dan volgt het R.-K. W. met 19,6 pCt. en het C. N. V. met 10,1 pCt. In ronde cijfers is de verhouding dus: N. V. V. 40 pCt.; R. K. W. 20 pCt. en C. N. V. 10 pCt. De 4 kleine vakcentralen omvatten gezamenlijk ongeveer 8 pCt. der georganiseerden, n.l.: V. V. H. 3 pCt., A. N. V. 2,36 pCt., N. A. S. 2,74 pCt. en N. S. V. 1 pCt. Verder zijn 22,2 pCt. der georganiseerden niet bij een centrale aangesloten.

Het R.-K. W. is sinds 1926 relatief het meest gestegen, ook het N. V. V. en C. N. V. zijn vooruit gegaan, in de 4 kleine centralen zit echter weinig schot.

Wat de verdeling over de provinciën betreft, zien we vrijwel overal een ongeveer gelijken vooruitgang in het ledental als bij het totaal; bepaalde afwijkingen, die het vermelden waard zijn, kunnen we niet constateren of het moest dan de vooruitgang in 1926 in Limburg en N.-Brabant zijn, waarmede tevens de relatief grootere stijging van het R.-K. W. samenhangt.

Bij de verdeling over de gemeenten blijkt, dat de stijging in de groote steden minder groot is dan die op het platteland, in de gemeenten beneden 20.000 inwoners was de vooruitgang relatief het grootst. Dit neemt niet weg, dat in verhouding tot de totale bevolking het aantal georganiseerden op het platteland nog heel wat geringer blijft, dan in de groote steden, in ronde cijfers was het aantal georganiseerden in de gemeenten boven 20.000 inwoners 100 per 1000 inwoners, in die beneden 20.000 inwoners slechts 33. Uiteraard hangt dit samen met de industriele ontwikkeling, maar er blijkt toch uit, dat er voor de propagandisten der arbeidersorganisaties op het platteland nog genoeg te doen is.

Vermeld kan worden, dat N.-Holland en Z.-Holland elk ongeveer een vierde van het totaal georganiseerden telden, Amsterdam en Rotterdam samen ook ongeveer een vierde, waarvan Amsterdam met 78.000 ongeveer 1½ maal zooveel omvatte als Rotterdam met 51.000.

In dit verband is het ook nog van belang mede te deelen, dat het N. A. S. in de 4 groote steden niet minder dan 72 pCt. harer leden telde, het N. V. V. 43 pCt., het C. N. V. 31 pCt., het R.-K. W. slechts 16 pCt. In totaal woonden ruim 35 pCt. der georganiseerden in de 4 groote steden.

De vrouwelijke arbeiders schijnen na een geringe daling in 1926 weer bekeerd te zijn, althans zij konden op 1 Januari 1928 weer hetzelfde percentage van het totaal (6,5 pCt.) als op 1 Januari 1926 halen. De meerdere propaganda onder de vrouwelijke arbeiders, die in de verschillende organisaties ter hand is genomen, zal hieraan wel niet vreemd zijn.

Wat ten slotte de organisaties in de verschillende bedrijfstakken betreft, zien we, dat de organisaties in het vrije bedrijf relatief sterker stegen, dan die van het personeel in openbaren dienst. Dit is echter wel te begrijpen, als men bedenkt, dat het aantal ongeorganiseerden in de vrije bedrijven veel grooter is dan in de openbare diensten, zoodat in de eerst-

genoemde de mogelijkheid tot uitbreiding in veel sterkere mate aanwezig is.

Het sterkst zijn gestegen de organisaties der bouwvakarbeiders, der mijnwerkers en der metaalbewerders. Ook na deze stijging omvatten zij echter gemiddeld weinig meer dan 25 pCt. van het totaal aantal arbeiders in den betrokken bedrijfstak. De mijnwerkers zelfs minder, de metaalbewerders en bouwvakarbeiders wellicht iets meer. Bij de bouwvakarbeiders is de werklozenkas waarschijnlijk wel de grootste attractie der vakvereniging. Enkele organisaties, zooals die der diamantbewerders en der sigarenmakers gingen nog iets achteruit. In verhouding zijn de meeste arbeiders natuurlijk georganiseerd in de bedrijfstakken, waarin bij C. A. O. een verplicht lidmaatschap is ingevoerd, b.v. de grafische vakken; verder omvatten de organisaties der diamantbewerders, van het spoorweg- en het postpersoneel en der politie een belangrijk aantal van het totaal in het bedrijf werkzame personen.

Wij willen hiermede eindigen, doch mogen tenslotte nog de aandacht vestigen op de uitvoerige specificaties, welke omtrent de hier genoemde cijfers nog verder in het overzicht voorkomen, op het belangrijke hoofdstuk betreffende de voornaamste gebeurtenissen in de vakbeweging gedurende de periode 1 September 1927—1 September 1928 en op dat over de internationale en buitenlandsche vakbeweging.

Ongetwijfeld zal deze publicatie, die voor een prijs van f 0.90 bij het Centraal Bureau voor de Statistiek is te verkrijgen, weer aan velen nuttige diensten bewijzen.

Ir. B. BÖLGER.

Haarlem, November 1928.

DE THEE-STATISTIEKEN VAN DEN „BOARD OF TRADE”.

Zooals aan belanghebbenden natuurlijk bekend is, publiceert de Engelsche „Board of Trade” in zijn maandelijksche „returns” de cijfers, die een beeld geven van den aanvoer (imports), invoer tot verbruik (duty payments) en den uitvoer (exports) van thee in of uit Groot-Brittannië en Noordelijk Ierland gedurende de afgelopen maand, waaraan wordt toegevoegd het cijfer der voorraden in entrepôt.

Voor producenten, pakkers, handelaren, enz., kortom voor den grooten kring van belanghebbenden bij dit van oudsher geroemde product, zijn die gegevens van groot belang met het oog op de beoordeeling der statistische positie van het artikel, alsook voor het bepalen der vermoedelijke prijsbeweging in de naaste toekomst.

Immers Londen is voor thee nog altijd de voornaamste markt en Engeland met N. Ierland verbruiken te zamen al 45 pCt. van de totale wereldproductie. Het haart dus geen verwondering, dat steeds gretig naar de officieele Engelsche publicaties wordt uitgezien.

In tal van economische geschriften en vakbladen worden dan die cijfers uitgeplozen en beoordeeld, en meer of minder optimistische verwachtingen omtrent de theemarkt worden daaruit afgeleid. Vooral de Engelsche „stocks” spelen daarbij een voorname rol en gelden bij het meerendeel der belanghebbenden, niet alleen in Europa, maar ook in Indië, als één der voornaamste zoo niet de voornaamste factor ter beoordeeling van de toekomst van de theemarkt.

De meeste Nederlandsche belanghebbenden, die al jaren gewend zijn dit te doen, hebben zich daarbij ongetwijfeld laten leiden door het vertrouwen, dat zij — terecht — in de officieele Nederlandsche statistieken op dit gebied stellen en meenen, dat de officieele Engelsche gegevens — de Board of Trade is een zuiver Regeeringslichaam, wiens President een der voornaamste medewerkers van het zittinghebbende kabinet is — een even groot vertrouwen dienen te genieten als de onze, vooral wanneer zij in dat vertrouwen nog worden gesterkt door het

feit, dat de Engelsche statistische gegevens tot op een pond nauwkeurig worden opgegeven.

En bij de meeste Engelsche belanghebbenden, die zich waarschijnlijk kwalijk kunnen indenken, dat hun Engelsche, machtige „Board of Trade” in zaken van dezen aard niet feilloos materiaal zou leveren, zal dit wel evenzeer het geval zijn.

De vraag of dit inderdaad juist is, willen wij hieronder aan een nader onderzoek onderwerpen.

Ook voor niet-ingewijden behoeft het geen nadere toelichting, dat de voorraadcijfers aan het einde van een periode na bijtelling van den aanvoer in de volgende periode en onder aftrek van de afleveringen voor binnen- en buitenland over dat tijdperk, het cijfer moeten geven van de voorraden in entrepôt aan het slot van deze volgende periode. Dit is een eisch, waaraan iedere statistiek van dien aard moet voldoen. Echter geeft zulk een eenvoudige berekening aan de hand van de maandcijfers van thee, gepubliceerd door den Board of Trade, nimmer het gewenschte resultaat! En de moeilijkheid is nu deze, dat er niet slechts één, maar verschillende oorzaken vallen aan te wijzen, waarom de maandcijfers onderling niet kloppen, factoren, die voor het meerendeel voortvloeien uit het systeem, dat aan de samenstelling dezer statistieken ten grondslag ligt. Op dit punt kom ik nader terug.

In de eerste plaats dan stemmen de Engelsche maandcijfers onderling niet overeen, doordat telkens vrij groote hoeveelheden thee —, in 1927 niet minder dan 1.460.000 Eng. ponden in totaal — z.g. „free of duty”, uit entrepôt worden uitgeslagen tot dekking van de behoeften van leger en vloot. Terecht worden deze hoeveelheden, evenals de aan de koopvaardij verstrekte voorraden, niet gerangschikt onder de categorie „duty payments”, die overigens gelijk is aan wat ten onzent „invoer tot verbruik” wordt genoemd. Echter worden zij evenmin telkens afzonderlijk vermeld. Slechts het jaarlijksch totaalcijfer wordt bekend gemaakt. De maandstatistiek en in het bijzonder de „duty payments”, geven dus een eenigszins onzuiver beeld van het Engelsche verbruik, doch dit zou nog niet zoo bezwaarlijk zijn, want in elk geval zou men aan het eind van een jaar de behoeften van leger en vloot alsmede van de koopvaardij bij den uitslag voor het binnenland kunnen optellen en aldus de juiste consumptiecijfers weten.

Maar ook met inachtneming hiervan blijken de Board of Trade-statistieken niet aan den hierboven genoemden eisch te voldoen en is het niet mogelijk eenig verband te zien tusschen den ouden voorraad, de vermeerderingen en verminderingen en den nieuwen voorraad.

Bij het verder zoeken naar dit verband kwam aan het licht, dat de oorzaak gelegen is in de onjuistheid der Engelsche aan-, in- en uitvoercijfers als gevolg van de onjuiste werkwijze, die bij de samenstelling door den B. of T. wordt gevolgd. Dit schijnt boud gesproken, maar hieronder moge de rechtvaardiging van die bewering volgen.

De Engelsche wet heeft de mogelijkheid geopend voor importeurs om eenmaal tot verbruik binnenslands ingeklaarde thee later weder uit te voeren, in welk geval de importeur het reeds betaalde invoerrecht weder terugkrijgt. Deze hoeveelheden, die in de laatste vier jaren gezamenlijk niet minder dan 19½ millioen lbs. bedroegen, verzuimde de B. of T. tot voor kort weder van den invoer tot verbruik af te trekken, zoodat deze in werkelijkheid aanzienlijk kleiner is geweest. Had hij haar nu ook maar niet bij den (her)uitvoer opgeteld, dan zou de fout gecompenseerd zijn en zouden de aan de hand hiervan berekende voorraadcijfers geen verschil met de gepubliceerde maandelijksche voorraden hebben gegeven. Doch dit optellen deed de Board of Trade echter wél. Slechts in de jaarstatistieken gaf hij deze „drawbacks” afzonderlijk op.

Wat betreft de aanvoercijfers van thee, gaat de Board of Trade al heel eigenaardig te werk. Men zou geneigd zijn om te denken, dat de cijfers van den aanvoer — d. i., voorzover het niet den (heel geringen) directen aanvoer uit het buitenland betreft, gelijk aan den opslag in entrepôt — worden gebaseerd op de gewogen hoeveelheden, die werkelijk in entrepôt worden opgeslagen, doch dit is slechts zeer gedeeltelijk waar.

De Engelschen, bekend om hun vlotheid, zijn hier al zeer vlot, want de B. of T. baseert zijn „imports” niet op de werkelijk in entrepôt opgeslagen en gewogen hoeveelheden, maar voor een zeer groot deel op de door importeurs *aangevraagde* „permits” om hun goederen in entrepôt te mogen opslaan. Behalve dat deze met de werkelijkheid somtijds aanzienlijk verschillen — een schip wordt bijv. eerst naar een andere haven gedirigeerd —, volgt men nu de geheel onjuiste methode om deze door de importeurs afgeronde *taxaties* te tellen bij de reeds tot op een pond na nauwkeurig gewogen, in entrepôt opgeslagen hoeveelheden. Geen wonder, dat de maandcijfers dan ook als „provisional” worden aangeduid. Later, nadat de juiste gewichten zijn vastgesteld en dus de verschillen tusschen de aanvankelijk aangenomen en de werkelijke hoeveelheden zijn komen vast te staan, worden weliswaar voortdurend de hierdoor noodige correcties aangebracht, doch deze worden slechts tot uitdrukking gebracht in de *totale* cijfers van het loopende jaar en — wat de *maandcijfers* aangaat — in de dienovereenkomstige maand van het *volgende* jaar, wanneer, ter vergelijking, de aanvoer gedurende de maand van het voorgaande jaar in een „revised figure” mede wordt opgegeven.

Bovenbedoelde verschillen tusschen de voorloopige en de, een jaar oudere, herziene voorraadjfers aan het eind van elke maand waren niet altijd gering: verleden jaar was ten minste de voorraad per ult. Februari ongeveer 6 millioen Eng. ponden grooter dan dit jaar als definitief werd opgegeven!

Het is duidelijk, dat de voorraden berekend aan de hand van zulke aanvoercijfers, niet bijzonder op juistheid kunnen bogen en wanneer dan nog de optellingen der herziene en al een jaar oude *maandcijfers* van den aanvoer nóg niet voeren tot het door den „Board of Trade” „herziene” *jaarlijksche* totaal-cijfer, dan begint het er voor de juistheid der Engelsche thee-statistieken, waar zóó naar gekeken wordt, wel heel bedenkelijk uit te zien.

Immers de grootte der hierboven genoemde verschillen zijn niet onbeduidend: al naar gelang van het jaargetijde bedragen de Engelsche voorraden in entrepôt tusschen de 135 en 245 millioen lbs. Van berekening van de percentages der „miswijzing” zal ik mij nu maar onthouden!

Met het bovenstaande hoop ik te hebben aange-toond, dat door belanghebbenden aan de thee-statistieken van den Board of Trade te groote waarde wordt toegekend. Voor den handel zijn zij in werkelijkheid van gering belang. Daaraan zijn misschien voor Engeland voordeelen verbonden, die het breken met de oude methoden minder wenschelijk doen zijn. Maar zijn de nadeelen, die de waarde der statistieken zoo aanzienlijk doen dalen, voor den handel niet grooter?

Een mooi voorbeeld hiervan kwam in den oorlog aan het licht: op een gegeven oogenblik was er bijna geen thee voorradig, terwijl op papier er nog heel wat aanwezig had moeten zijn en moesten in allerijl groote hoeveelheden uit Indië worden aangevoerd.

Mr. F. W. A. DE KOCK VAN LEEUWEN.

DE HEROPENDE ONDERHANDELINGEN TE MOSKOU NOPENS HET DUITSCH-RUSSISCHE HANDELSVERDRAG.

De heer G. van Gelder te Amsterdam schrijft ons: Eind November meldden de bladen, dat de delegatie, welke werd aangewezen, te Moskou het Duitse

standpunt voor te staan, in de weder op te vatten onderhandelingen inzake het Duitsch-Russisch Handelsverdrag, Berlijn had verlaten met bestemming naar de Russische hoofdstad.

Terwijl de Russische onderhandelaars dezelfde gebleven zijn, nl. de heeren Schleifer en Kaufmann (deze vertegenwoordigde Rusland ook op de economische conferentie te Genève), wordt de Duitse delegatie geleid door nieuwe mannen, en wel in de eerste plaats door Ministerial-Direktor Bosse, een der chefs van het Reichswirtschafts-Ministerium.

De heeren Walroth en Hahn, die Deutschland vertegenwoordigden tijdens de onderhandelingen van dit voorjaar, waren figuren uit Buitenlandsche Zaken, en zij zijn beide ook sedert eenige maanden met diplomatieke posten bedacht geworden. Er heeft aldus een verschuiving van Buitenlandsche Zaken naar het Economisch Departement plaats gehad. De bedoeling, die de Duitse regering bij deze verschuiving zou hebben, wordt in Berlijn aldus begrepen, dat zij het economisch karakter der onderhandelingen thans op den voorgrond wil stellen; hetgeen met een intentie van meegaande gezindheid overeenkomt.

Voor de Russen is deze stuurwending zelfs dubbel aangenaam. De naarvorenverhuiving van mannen uit het Reichswirtschaftsministerium heeft nl. nog een tweede beteekenis. Terwijl toch het Schachty-proces de oorzaak heette der afbreking van de onderhandelingen, is sedert dien in bevoegde kringen wel bekend geworden, dat de diplomaten in het voorjaar eenvoudig op een dood punt waren aangeland, omdat tegen de oorspronkelijke verwachtingen in, de Duitse officieele statistici ten opzichte van het groote strijdpunt moesten toegeven, dat wel degelijk een grootere opleving van den Duitsch-Russischen handel een gevolg is geweest der verleening door het Duitse Rijk van het bekende 300 millioen Mk. crediet. En deze statistici waren mannen van hetzelfde Reichswirtschaftsministerium, in nauw contact werkend met de leiding van dat ministerie, die zelve dan ook tegen de groote menigte der voor Deutschland optredende persorganen druppelsgewijs de reële beteekenis erkend heeft van genoemd crediet.

In het September-nummer van „Die Ostwirtschaft” schreef bijv. een der heeren, Dr. Friedrich Kuerbs: „dass in Deutschland vor den Wirtschaftsverhandlungen in Februar und März zum Teil irrige Auffassungen über die Entwicklung des Handelsverkehrs zwischen Deutschland und der UdSSR. bestanden hätten.” Ook de invloedrijke „Industrie- und Handelszeitung” bleek zich bij deze nieuwe zienswijze te hebben aangesloten. En ten overvloede is nu een zeer handig boekwerk, dat voor de Russische Handelsvertegenwoordiging te Berlijn is samengesteld door den leider der statistische afdeling daarvan, een zeer groot en overtuigend cijfermateriaal bijeengebracht, hetwelk in dezelfde richting wijst.¹⁾

Het is niet doenlijk in het bestek van dit stukje een enigszins bevredigend overzicht te geven van dit wel zeer instructieve boekwerk met al zijn statistieken en zijn voorberichten van Julius Lengyel en Prof. M. Kaufmann. Eenige perspectieven eruit mogen hier intusschen worden gereleveerd. De schrijver herinnert eraan, dat vóór de Febr.-Mrt.-onderhandelingen de openbare meening in Deutschland eraan gewend was geraakt te lezen, dat de Duitse export naar Rusland, die in 1926 de 25 pCt. niet haalde, voor den oorlog maar even 47 à 50 pCt. bedroeg van den Russischen import, terwijl de militante Duitse pers om begrijpelijke redenen deze meening in 't algemeen bleef voeden, hoewel juist tijdens die onderhandelingen door de Duitse statistici der delegatie was toegegeven — niet weliswaar de stelling der Russen; dat 28 à 31 pCt. moest gelezen worden voor 47 à 50 pCt.,

¹⁾ Der Handelsverkehr der UdSSR. mit Deutschland, statistische Materialien erläutert von Dr. Rudolf Anders, bei R. L. Prager, Berlin N.W. 7.

maar wel dat men voor een juiste taxatie niet boven de 34 pCt. kon gaan. De oorzaak van deze geweldige getallenverschuiving moet, wel niet alleen, maar toch voornamelijk gezocht worden in 't feit, dat de Russische vóóroorlogsche douanestatistiek, op welke de Duitschers zich beriepen, de geïmporteerde goederen niet naar herkomst onderscheidde, d.w.z. transito en Duitse goederen onverschilligweg op één lijst bracht. Nu toont Duitschlands aandeel in den náoorlogschen Russischen import deze stijgende curve: 1925 14.6 pCt., '26 23.5 pCt., '27 24.4 pCt., Oct. '27 29.1 pCt., en dan de volgende maanden (waarin het 300 miljoen Mk. crediet zijn werking begint te tonen): 39.6 pCt., 35.5 pCt., 34.4 pCt., 38 pCt. Waar nu het 300 miljoen Mk. crediet door den Rijksdag op 25 Februari '26 reeds was toegestaan en in den zomer van '26 door een Duitsch Bankconsortium (later versterkt door een Nederlandsch consortium) reeds gefinancierd was, daar kon men begrijpen, dat de Duitse financieele pers voor haar klachten een willic oor vond bij het publiek, dat immers tot diep in '27 geen enkele merkbare wijziging zien kon in de maandelijksche Russische importstatistiek.

Het geheim daarvan blijkt nu volgens de overtuigende uiteenzetting van Dr. Anders hierin gelegen te hebben, dat de bestellingen op grond van het groote Rijkscrdiet voornamelijk zeer groote fabrieksinstallaties betreffen en gecompliceerde machines, waarvan de bestellingen wel reeds in '26 zijn gedaan, maar de aflevering en het vervoer over de grenzen eerst in dezen tijd begonnen is, bijgevolg ook de statistische cijfers eerst nu beginnen te spreken.

Een punt, waarmee men van Duitse zijde een tijd lang gehoopt heeft, een druk te kunnen uitoefenen op de nieuwe onderhandelingen, betrof de besprekingen met Polen en Roemenië. De besprekingen met Polen willen echter niet vlotten en schijnen vast te loopen in getalm, terwijl die met Roemenië slechts in de eerste en minst aangename der drie te regelen onderwerpen ten volle hebben voorzien, nl. in die aangaande de Duitse financieele verplichtingen. Het tweede en derde vooruitzicht echter voor het Duitse bedrijfsleven, nl. betreffende de sluiting van een Handelsverdrag en de gunning aan Duitschland van een concessie voor spoorweg-aanleg, zijn onder den blijkbaar meer Engelschgezinden Maniu niet naar wensch kunnen worden verwerkelijkt.

En intusschen sloten de Sovjets hun contract met de General Electric Cy, hetwelk door de „Amtorg” te New York is onderteekend, nadat, zooals men zoowel uit de Europeesche als uit de Amerikaansche pers kon lezen, de regeering der Vereen. Staten (blijkens een uitlating van den heer Owen Young) haar toestemming tot dat groote contract gegeven heeft. In de Duitse pers leest men thans, dat op zulk een toestemming, gegeven vooral de in het contract opgenomen credietverleening op langen termijn, weliswaar een erkenning der Sowjetregeering niet aanstands behoeft te volgen, maar dat die erkenning aldus is voorbereid, terwijl thans in Duitschland de stemming gedrukt wordt doordat het eerste groote contract, hetwelk Rusland met Amerika teekent, een onderneming betreft als de General Electric Cy, die één van de voornaamste wereldconcurrenten is van de Duitse electriche industrie.

Onder al deze oogpunten beschouwt de Duitse pers thans de onderhandelingen, die wel reeds in Moskou begonnen zijn. Zij betreffen zooals men zich herinnert, „de bevestiging en uitbreiding” van het Duitsch-Russische Handelsverdrag van 12 October '25, en in het bijzonder van Art. 1 van de daartoe behorende economische overeenkomst: „Die vertragsschliessenden Teile werden bestrebt sein, die wechselseitigen Handelsbeziehungen in jeder Weise zu fördern, die möglichste Stabilität des Warenverkehrs zu erzielen und den Anteil beider Länder an der gegenseitigen Aus- und Einfuhr nach Massgabe des Fort-

schritts des wirtschaftlichen Wiederaufbaus auf das Vorkriegsmass zu bringen, wobei sie sich vom wirtschaftlichen Gesichtspunkt leiten lassen werden”!

Bij de economische voorpostengevechten, die rondom de nieuwe onderhandelingen geleverd zijn, zijn nog te vermelden de deelneming van Duitse banken aan het Londonsche Comité voor de Tsaristische schulden, en de stichting te Berlijn van het z.g. Duitsch-Russische Comité, dat zooals men weet een tegenorganisatie bedoelde te vormen tegen de monopolistische Handelsvertegenwoordiging der Russen te Berlijn. De kracht van dit laatste Comité schijnt thans zeer verminderd onder de protesten van Russische zijde. Het Duitse bedrijfsleven, zoo is hier de indruk, begint eenig gevaar te zien in het al te krachtig doorvoeren van een anti-Russische organisatie, waarbij bovendien op den duur toch niet op alle medestanders kan worden gerekend, gezien de hevigheid der onderlinge concurrentie.

Een nieuw teeken van deze meer gereserveerde houding was o.a. een verklaring van den vice-president der Industrie- und Handelskammer te Berlijn, Kommerzienrat Michalski (Berliner Tageblatt 23 Oct.), dat slechts „gemeenschappelijke studie der handelskwesties” het doel zou geweest zijn, en men nimmer invloed had willen uitoefenen op de Russische handelsovereenkomsten met aparte Duitse ondernemingen.

DE BELASTINGDRUK IN NEDERLANDSCH-INDIË.

In Econ.-St. Berichten van 19 en 26 Sept. heeft de heer H. J. van Brink, financieel expert en hoofd van de afdeling Financiën van het Ministerie van Koloniën, over bovenstaand onderwerp eenige artikelen geschreven, naar aanleiding waarvan ik gaarne het volgende zou willen opmerken:

1e. De schrijver stelt aan de eene kant „de Inlanders” en aan de andere de „niet-Inlanders”, onder welke laatste groep hij dan als één geheel samenvoegt: a. de groote massa der kleine-luiden Chineezen en andere Vreemde Oosterlingen, b. een kleiner aantal beter gesitueerde Vreemde Oosterlingen, c. de Europeanen en met hen gelijkgestelden, die zeer overwegend bestaan uit Indo-Europeanen met geringe of zeer matige inkomens en ten leste d. de Naamlooze Vennootschappen, in groote meerderheid staande onder Europeesche of daarmee gelijkgestelde leiding, in kleiner aantal en belangrijkheid, onder Chineesche en in nog kleiner aantal en belangrijkheid onder Inlandsche leiding. De Heer van Brink stelt de totale bevolking van Ned. Indië in 1924 op ruim 51 miljoen zielen, schakelt voor zijn betoog de zelfbestuurs-hoorigen uit en komt zoo voor 1924 op 41.333.738 „Inlanders” en 1.165.217 „niet-Inlanders”. In dit verband breng ik in herinnering, dat volgens de laatste volkstelling (1920) er in Nederlandsch-Indië ruim 48 miljoen Inlanders, rond 876.000 Vreemde Oosterlingen en rond 170.000 Europeanen woonden, welke getallen er uiteraard thans eenigszins anders uit zullen zien, zoodat er misschien een 200.000 Europeanen, een klein miljoen Chineezen en rond 50 miljoen Inlanders verblijven.

Om een idee te krijgen van het aantal gezinnen van Europeanen — dus Nederlanders, waartoe ook de Indo-Europeanen behooren, Franschen, Engelschen, Amerikanen, enz. — zij nog vermeld, dat voor de personeele belasting in 1925 het aantal aanslagen bedroeg op Java 40.183 en op de Buitengewesten 12.193.

Dat inderdaad de groote massa der Vreemde Oosterlingen behoort tot de kleine luiden en dat ook een zeer groot deel der Europeanen geringe of zeer middelmatige inkomens hebben, m.a.w. gevormd wordt door in hoofdzaak de groep Indo-Europeanen, blijkt afdoende uit onderstaande tabel, geput uit het Koloniaal Verslag 1928, en weergevende het aantal aanslagen

Java en Madoera	120 t/m. 150	150—250	250—600	600—1200	1200—2400	2400—6000	6000—12000	hooger	Totaal aangeslagenen
Europeanen	170	564	2.547	5.572	12.216	24.651	12.341	4.956	63.017
Vreemde Oosterlingen.	4.440	11.375	47.461	43.068	12.094	7.939	1.612	693	128.682
Inlanders	566.331	347.298	211.870	41.926	13.896	4.035	401	119	1.185.876
<i>Buitengewesten</i>									
Europeanen	119	335	832	1.568	2.201	5.265	4.153	1.849	16.322
Vreemde Oosterlingen.	3.519	29.097	178.150	40.586	9.483	4.386	871	325	266.417
Inlanders	219.660	978.132	702.883	78.449	10.601	2.352	261	71	1.992.409

in de inkomsten belasting 1925 naar een jaarinkomen in gulden.

Uit deze cijfers blijkt o.m. dat bijna een derde deel van de Europeanen die aangeslagen zijn in de ink. belasting met hun gezinnen behooren tot degenen, die een jaarinkomen hebben van f 170.— tot f 2400.— Dit zijn dus in hoofdzaak de typische kleine-luiden Indo-Europeanen. Dan krijgen we drie achtste middenmoot van 2400-6000 gulden, dus degenen die zich wat beter kunnen roeren, waarbij ik opmerk, dat, wie als Nederlander in Amsterdam met een gezin van 2 kinderen leeft van een inkomen van f 3000.— belangrijk rijker is dan wie van f 6000.— moet leven in Batavia. Dat de Chineezzen zeer overwegend tot de zeer „kleine-lieden” gerekend moeten worden, ziet men uit deze tabel met een oogopslag.

De geachte schrijver maakt over zijn wijze van groepeeren in de rubriek „niet-Inlanders” wel zijn excuus door de mededeeling, dat hem geen gegevens ten dienste staan om voor iedere groep afzonderlijke cijfers te geven, maar desalniettemin gooit hij toch de belasting-opbrengst van allerlei ongelijksoortige grootheden, Naamlooze Vennootschappen en fysieke personen in één pot, waarvan de inhoud dan dienst moet doen als „bewijs”, dat de „niet-Inlanders” steeds zwaarder belast zijn geworden; als tegenstelling tot de belastingopbrengst en stijging van de groep „Inlanders” en om de vraag op te werpen „of de voor 1928 en ook weder voor 1929 — zij het dan noodgedwongen — uitgestelde verlaging van de tijdelijke opcenten op de inkomsten en vennootschapsbelastingen niet betreurd moet worden.”

Het wil mij voorkomen, dat de Heer van Brink op deze wijze en voor het doel, waarvoor hij dit deed, niet had mogen groepeeren.

2e. De Heer van Brink heeft er geen rekening mede gehouden en er ook niet de aandacht op gevestigd, hoewel het toch zeker ook een zeer belangrijke factor had moeten uitmaken van zijn betoog, dat het Europeesche bedrijfsleven en dus de naamlooze vennootschappen, sinds 1913 een enorme uitbreiding heeft ondergaan, zoodat uit dien hoofde reeds, zonder verhooging van belastingdruk, de groep „niet-Inlanders” waaronder de N.V. ressorteeren, een belangrijke stijging in belastingopbrengst zal moeten laten zien.

3e. Maar bovendien heeft de Heer van Brink verzuimd de aandacht op te vestigen — m.i. ook een zeer ernstig feit, waarmede hij rekening had moeten houden — dat er voor belangrijke onderdeelen van zijn groep „niet-Inlanders” een enorme achterstand was in te halen, omdat deze onderdeelen jaren lang gespaard zijn geworden op het gebied van belastingheffing. Zij die Indië kennen, weten dat er op dit gebied mogelijkheden waren, waarvan een goede Hollander geen Ahnung heeft.

De geachte schrijver en ik zullen er wel geen verschil van meening over krijgen, als ik beweer dat eigenlijk eerst in 1920 een begin is gemaakt met werkelijk serieuze belastingheffing van de „niet-Inlanders” fysieke personen en Naamlooze Vennootschappen. Om misverstand te voorkomen wil ik er hier dadelijk bijvoegen, dat het handjevol ter zake kundige belasting-ambtenaren, dat vóórdien werkzaam was, met de gebrekkige middelen waarover beschikt werd, veelal deed wat mogelijk was; ik bedoel dus niet op hen een blaam te werpen. Ook op het volgende wil ik even de aandacht vestigen.

Toen de heer Fruin in de Volksraadszitting van 16 Nov. l.l. (Aneta Telegram) er op wees dat het peil van de Nederlandsche belasting na de verlaging was teruggebracht tot 1915/16 en dit vergeleek met het Indische tarief en op verlaging aandrong, heeft de Indische Regeering bij monde van den Directeur van Financiën hem geantwoord, dat „de vergelijking van den heer Fruin onvruchtbaar was, omdat vroeger de inkomstenbelasting (in 1925 gesplitst in inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting) in Indië buitengewoon laag was.”

Ik sluit mij in verband met de zaak, waarom het hier gaat bij deze Regeeringsuitspraak geheel aan en zal met belangstelling kennis nemen van het antwoord van de Regeering in Nederland, als de vergelijking die de Heer van Brink maakt, in de Tweede Kamer ter sprake komt. Al zou ik dus hiermede mijn critiek op het artikel van mijn geachten tegenstander wel kunnen besluiten, toch meen ik goed te doen nog op enkele andere, ook belangrijke, onderdeelen van het fundament, waarop hij zijn betoog baseert, de aandacht te moeten vestigen.

4e. Immers, de Heer van Brink heeft onder de „belastingontvangsten” van de groep „niet-Inlanders” ook achterstallige buitengewone heffingen opgenomen (O.W. belasting) verband houdend met buitengewone winsten, gemaakt onder buitengewone omstandigheden, en dat lijkt mij onjuist.

Zoo komt hij in 1924 voor de groep „niet-Inlanders” tot rond 101,5 miljoen gulden inkomstenbelasting en achterstallige O.W. belasting, wat in feite niet meer had mogen zijn dan 81,6 miljoen gulden ink. belasting. Voor 1925 is dat geworden (zie Kol. Verslag)

Inkomsten Belasting Europeanen	
rond	f 20,2 miljoen
Inkomsten Belast. Vreemde Oosterl.	
rond	„ 8,6 „
Vennootschapsbelasting rond	„ 55,- „
Totaal....	f 83,8 miljoen

Nu de hoge rubberprijzen weer voorbij zijn, die van invloed waren op de abnormaal hoge opbrengstcijfers van 1926 en ten deele op die van 1927, zullen we ook voor 1928 en 1929 wederom zeer belangrijk beneden het door den Heer van Brink opgegeven cijfer van f 101,5 miljoen voor de „niet-Inlanders” blijven.

5e. Het zou te ver voeren elke verdeling van een belastingopbrengst tusschen „Inlanders” en „niet-Inlanders” onder de loupe te nemen, maar een afzonderlijke bespreking over de post „invoerrechten” mag hier toch niet achterwege blijven.

Zeker, de Heer van Brink heeft zich in dezen gehouden aan het rapport Meyer Ranneft-Huender, die de opbrengst van de invoerrechten in de jaren 1913, 1920 en 1924 voor „de Inlanders” stellen op resp. 53¼ pCt., 54 pCt. en 53½ pCt. van het totaal, reden waarom de Heer van Brink aan zijn „niet-Inlanders” toebedeelt resp. 46¼ pCt., 46 pCt. en 46½ pCt.

Hoeveel waardeering ik overigens heb voor het werk van deze rapporteurs.. op dit punt moeten zij zich vergist hebben, wat onmiddellijk opvalt, als men de opbrengstcijfers voor invoerrechten van thans in beschouwing neemt, nu de verhoogingen van 1921/1925 meer normaal werken. In dit verband breng ik in herinnering de exorbitante stijgingen met 66²/₃, 100

ja 200 pCt. van het invoerrecht op allerlei *massa*-producten in de jaren 1921/24 en verwijs ik nog eens naar de aan het begin van dit artikel vermelde getallen, die den lezer een inzicht geven in de „massa”, welke gevormd wordt door de groep „inlanders”.¹⁾

De post „Invoerrechten” beliep in miljoenen guldens in 1919: f 32,8; 1920 f 60,5; 1921 f 67,8; 1922 f 57,7; 1923 f 54,3; 1924 f 60,8; 1925 f 74,6; 1926 f 75,9; 1927 f 78,6; verbeterde raming 1928 rond f 81; verbeterde raming (laatste gegevens) f 86½; raming 1929 f 82.

Ik heb als uitgangspunt genomen 1919, daar 1920 en de e.v. jaren abnormaal zijn geweest voor wat betreft de ontvangsten wegens invoerrecht. Het jaar 1920 was dat, omdat er toen door de hoogconjunctuur-prijzen veel te veel is ingevoerd, met het bekende noodlottige gevolg voor tal van importeurs, terwijl de daarop e.v. jaren als abnormaal zijn te beschouwen, omdat ze sterk beïnvloed zijn door de te hooge invoeren van 1920 en begin 1921 en de malaise van 1921 en 1922, die zich in 1923 herstelde.

Daalden om die reden de ontvangsten wegens invoerrechten, deze stegen weer door de invoering van de evengenoemde tariefsverhoogingen voor in het bijzonder *massa*-producten.

De verhooging van 1927, 1928 en 1929, ten opzichte van 1926, houdt o.m. weer verband met de tariefsverhoging voor sigarettenpapier, waarvoor in 1927 f 4 miljoen geraamd was. Dat ook dit papier in hoofdzaak bestemd is voor de productie ten behoeve van de groote *massa*, behoeft geen nader betoog.

Wie de doorwerking van de tariefsverhogingen wil beoordeelen, vergelijkte dus 1919, met 1927 en latere jaren. Mij lijkt de schatting, die een hoofdambtenaar, destijds verbonden aan den dienst der invoerrechten en accijnzen mij gaf van ca. 75 pCt. voor wat we kunnen aanduiden met de groep „inlanders” meer in overeenstemming met de werkelijkheid.

En in geen geval lijkt het mij juist gezien van den Heer van Brink, dat hij *ten behoeve van zijn betoog*, op basis van 46½ pCt. voor de „niet-inlanders”, in 1924 f 28 miljoen aan invoerrechten noteert, welk cijfer dan op de door hem aangegeven basis in 1925 reeds gestegen is tot f 34,7 in 1926 tot f 35,2, in 1927 tot f 36,5 en in 1928 tot f 40,2 miljoen.

In dit verband wijs ik er bijv. op, dat aan invoerrecht op „machines en werktuigen” in 1923 slechts f 1,8 betaald werd, welk cijfer in 1925 gestegen is tot f 2,6 miljoen en in 1926 tot f 4 miljoen. Sterker nog: Wanneer ik van alle invoerrechten van 1923 af circa 10 pCt. laat drukken op alle z.g. „bedrijfsmiddelen” — zie Dr. L. J. van der Waals „De Indische Invoerrechten” bij C. de Boer te Helder 1926 — dan zal ik de waarheid dunkt mij niet te kort doen.

Dat deze „belasting” der bedrijven zoo minimaal is, vloeit voort uit het feit, dat allerlei grondstoffen, als ruw hout, ijzer in staven en platen, koper, lood, staal, zink, noodig voor de Indische machinefabrieken, scheepswerven enz. *vrij* in Ned. Indië kunnen worden ingevoerd. Verder bedenke men, dat deze belasting op de bedrijfsmiddelen nog niet eens uitsluitend drukt op de naamlooze vennootschappen, zoodat de Heer van Brink er m.i. verkeerd aan doet de groep „niet-Inlanders” goed te schrijven voor rond 46 pCt. van de ontvangsten uit hoofde van invoerrechten, als hij zijn betoog dan mede dienstig wil maken aan het opwerpen van de vraag, of het niet te betreuren is, dat voor de jaren 1928 en 1929 o.m. de voorgenomen opcenten verlaging voor de vennootschapsbelasting is uitgesteld.

6e. Nu de Heer van Brink in zijn „slotbeschouwing”

¹⁾ Hierbij behooren naar m.m. meer thuis — men zie de aanslagen in de ink. belasting opgenomen in het door mij samengestelde staatje — de overgroote meerderheid van de groep „niet-Inlanders”; dit merk ik echter terloops op.

er op wijst, dat in 1927 „het hoofdgeld” is afgeschaft en erover uitweidt hoe belangrijk de belastingdruk op de „Inlanders” wel zou verminderd zijn, wanneer deze afschaffing eens had plaats gehad in 1920, mag ik er wel even de aandacht op vestigen, dat inmiddels de ontvangst wegens *uitvoerrecht* in 1927 in vergelijking met 1924, met rond f 8 miljoen gestegen is door de invoering van deze heffing voor uitsluitend bevolkingsrubber en dat de accijns-ontvangst voor petroleum en lucifers in deze periode steeg met rond f 10 miljoen. Stellen wij ons nu op het standpunt van den Heer van Brink, die 90 pCt. van de lucifers en 70 pCt. van de petroleum-accijns op rekening van de „Inlanders” stelt, dan staat in 1927, in vergelijking met 1924 tegenover een belastingvermindering ad f 11,9 miljoen door de afschaffing van het hoofdgeld een belastingvermeerdering wegens uitvoerrecht en de evengenoemde accijnzen, van rond f 16 miljoen. Inmiddels steeg ook de post „invoerrechten” van f 60,8 miljoen in 1924 op f 78,6 miljoen in 1927, en de post „slachtbelasting” van f 5,6 miljoen op f 6,6 miljoen. Het moge voor den Heer van Brink een verheugenis zijn te kunnen schrijven: „dat de belastingen in Indië zich in de goede richting ontwikkelen d.w.z. voor de Inlandsche bevolking indirecte en voor de niet-Inlanders voornamelijk directe”, ik betreur het, in het belang van land en volk van Nederlandsch-Indië en van de goede verstandhouding met Indonesië in de toekomst, dat de practische toepassing van onze koloniale belastingpolitiek cijfers laat zien als ik hier demonstreerde

7e. De Heer van Brink annonceert verder, dat hij alleen maar de Rijksbelastingen in het geding brengt en niet de locale!

Mij zij het vergund er hier op te wijzen, dat de Inlandsche bevolking ook aan locale en dessa heffingen zware offers moet brengen, zwaar in verhouding tot het geringe inkomen. In dit verband roep ik in herinnering de opzienbarende rede van den Heer Djajadiningrat in de voorjaarszitting van 1924 in den Volksraad gehouden, toen hij, sprekende over de rigoureuze verhoogingen van allerlei directe en indirecte belastingen vervolgde: „nog rigouzeuzer zijn de verhoogingen van de Gewestelijke belastingen; zoo o.a. de passarheffing, die met 400 pCt. verhoogd werd.” Want loodzwaar drukken enkele guldens belasting op gezinnen van 5 personen die — zooals op Java het geval is — een gemiddeld inkomen van f 4 à 4.50 per week hebben, met dien verstande, dat 62½ pCt. van de bevolking van het platte land van Java — en dit is een miljoenenmassa — het stellen moet met een weekinkomen van minder dan f 3.— per gezin. Dit zijn cijfers uit het officieele rapport Meyer Ranneft-Huender, die geheel in overeenstemming zijn met het ons bekende statistische materiaal over de loonen op Java, en die ook als juist worden aanvaard door de nu opgeheven „Belasting-herzienings-Commissie” in Nederl. Indië. En van dit angstig ¹⁾ geringe inkomen betaalt de bevolking gemiddeld, rond 10 pCt. voor Rijks- en locale belastingen en dessaheffingen, een percentage dat, volgens een becijfering van de evengenoemde Belasting-herzienings-Commissie in haar vierde rapport, eerst betaald wordt door een Europeaan en een Chinees bij een jaarinkomen van f 8000 à 9000.

En hiermede ben ik gekomen aan het slot van mijn critiek op de artikelen van den Heer van Brink. Dat ik in het bestek van dit tijdschriftartikel niet op alles wat mijn geachte tegenstander geschreven heeft heb kunnen ingaan en mij na al het voorgaande niet ook nog verdiept heb in het critisch beschouwen van de coëfficiënten, die voor zijn overzichten A., B. en C., *ware zijn opzet juist*, van belang zouden zijn, zal men mij niet ten kwade kunnen duiden, nu ik op grond

¹⁾ Ook wanneer men er rekening mee houdt, dat de behoeften van een Javaan geringer kunnen zijn dan van een Westerling.

van hetgeen ik hiervóór onder de punten 1—7 heb opgesomd meen er in geslaagd te zijn het *fundament*, waarop het betoog van den Heer van Brink berust, als ondeugdelijk te hebben gesignaleerd, zoodat ook zijn uitkomsten onjuist moeten zijn.

Alvorens nog even in te gaan op eenige groote lijnen van onze koloniale belastingpolitiek zij het mij vergund op deze plaats mijn erkentelijkheid er over uit te spreken, dat mijn geachte tegenstander en ik op de meest aangename wijze dezen pennestrijd ook mondeling hebben behandeld, zoodat ik zelfs nog in de gelegenheid werd gesteld een enkel cijfer over 1928, waarvan de gegevens eerst thans meer juist bekend zijn, te preciseeren. Bij zijn wensch om ook in Nederlandsch-Indië telken jare in het begrooting-overzicht het gemiddeld belastingbedrag per hoofd aan te geven met de gegevens, waaruit dit is afgeleid, sluit ik mij geheel aan.

Wij zijn dan nu eindelijk zoo ver gekomen, dat en de Regeering van Indië en die in Nederland het noodzakelijke ervan inziet, dat verdere belastingverlaging voor de vennootschappen — de meest kapitaalkrachtige groep — ten minste voor de eerstvolgende jaren van de baan is. Ze moet echter voor goed van de baan, en er dient m.i. ernstig overwogen te worden, op welke wijze van die Europeesche ondernemingen, welke gemakkelijk groote winsten maken, door de winstmogelijkheden van dit rijk gezegende land, een hogere bijdrage verkregen kan worden voor 's land's schatkist, want daarvoor bestaat alle reden.

De tinprijs is ernstig gedaald; tegen een netto opbrengst in 1927 van f 58 millioen is voor 1928 f 36.4 geraamd... en deze raming is niet herzien in „de financieele nota” behorende bij de begrooting van 1929, zoodat aangenomen mag worden, dat de opbrengst ten naaste bij aan dit bedrag gelijk zal zijn. De rubberprijzen zijn weer normaal geworden, eerder laag te noemen, en niets wijst erop, dat een nieuwe „hausse” verwacht kan worden; integendeel. Ook in de „suiker” worden normale winsten gemaakt, zoodat de opbrengst van de directe belastingen in 1928 en 1929 die van 1924 niet, althans weinig zal te boven gaan.

Daar tegenover zijn de kosten van leger en vloot, politie- en gevangeniswezen van 1924 tot 1927 gestegen met rond f 23 millioen en volgens de herziene raming van 1928 met rond f 37.7 millioen in dat jaar, vergeleken met 1924.

De ontwikkeling van China zal binnen afzienbaren tijd meebrengen — moeten meebrengen — absolute gelijkstelling van de Chineezers in Nederlandsch-Indië met Europeanen, wat weer geld kost.

Steeds sterker drang zal er komen uit het volk van Indonesië zelf, naar een vlugger tempo van voorziening in allerlei nooden en behoeften, want het Oosten is werkelijk ontwaakt en de regeering zal zich aan de consequenties hiervan niet kunnen onttrekken. Nu kan Zij, aan het slot van haar beschouwing over de begrooting van 1929 (financieele nota) wel schrijven dat „indien op de weinig krachtige economische basis, welke de inheemsche samenleving biedt, een betrekkelijk snelle maatschappelijk en cultureele ontwikkeling moet worden opgebouwd, het belastingpeil niet laag kan zijn, d.w.z. dat vooral door de groote massa een relatief groot gedeelte van het inkomen moet worden opgeofferd om het geheel op hooger peil te brengen en dat deze ontwikkelingsphase nog zeer vele jaren haar stempel op de financieele ontwikkeling hier te lande zal drukken,” maar Zij begrijpe, dat er grenzen zijn. Als eenerzijds de meest kapitaalkrachtige groep t.w. de naamloze vennootschappen, die in normale jaren een winst maken van f 350 à f 400 millioen per jaar, slechts 10 pCt. belasting betaalt met nog 20 opcenten, welke in principe ook reeds zijn afgeschaft en als men anderzijds voortgaat de indirecte belastingen voor de groote massa op te voeren op een wijze als ik in dit artikel heb uiteen-

gezet aan de hand van feiten en cijfers, dan voorzie ik binnen zeer afzienbaren tijd ernstige moeilijkheden.

Amsterdam, 20 November 1928. J. L. VLEMING.

* * *

N a s c h r i f t. Ik dank de redactie voor haar welwillendheid om mij in de gelegenheid te stellen het vorenstaand artikel van den heer Vleming van eenige aantekeningen te voorzien. Ik moge beginnen met in herinnering te brengen, dat ik in mijne studie over den belastingdruk in Nederlandsch-Indië niet heb nagelaten er op te wijzen, dat — en waarom — aan de door mij geproduceerde cijfers geen bewijskracht viel te ontleenen ten aanzien van den reëelen druk der Landsheffingen, doch dat ze slechts een denkbeeld vermochten te geven van de veranderingen in dien druk in de jaren 1920 en 1924, in vergelijking met dien in het jaar 1913. Ik kwam tot de slotsom, dat, wat de Inlandsche bevolking betreft, het peil harer Landsbijdragen ook in 1924 nog beneden dat van 1913 was gebleven, terwijl voor de niet-Inlanders (voornamelijk de Europeanen) het peil in 1924 dat van 1913 met rond de helft te boven ging en voorts, dat de indirecte Landsbelastingen in het tijdvak 1913/1924, voor zooveel de Inlandsche bevolking aangaat, naar verhouding *meer* waren toegenomen dan de directe heffingen, hetgeen ik kenschetste als een ontwikkelingsgang der Indische fiscale politiek in de goede richting.

Tegen een en ander komt de heer Vleming in het geweer. Het is zijne overtuiging, welke hij tracht aannemelijk te maken, dat de Inlandsche bevolking reeds tot de uiterste grens harer draagkracht is belast, doch dat dit nog lang niet het geval is met het Europeesche kapitaal. Ik kan mij niet vrijmaken van den indruk — ook in verband met het slotbetoog van den heer Vleming, waarin de algemeene financieele en fiscale politiek van Indië in het geding wordt gebracht, waarop ik hier niet zal ingaan, doch waarentrent, inzonderheid wat aangaat de belasting van het Europeesche kapitaal, mijn geachten opponent de lezing van § 7 van de Memorie van Antwoord op het Verslag der Tweede Kamer betreffende de Indische begrooting voor 1929, wordt aanbevolen —, dat de heer Vleming voornamelijk in de, in het slotgedeelte van mijn artikel van 26 September jl. gestelde „vraag of de voor 1928 en ook weder voor 1929 — zij het noodgedwongen — uitgestelde verdere verlaging van de tijdelijke opcenten op de inkomsten- en vennootschapsbelastingen niet betreurd moet worden”, aanleiding heeft gevonden tot zijn aanval op mijne artikelen. Tegen het betoog van den heer Vleming heb ik een drietal algemeene bezwaren. Vooreerst de bedenking, dat hij aan latere jaren dan het jaar 1924, waarmede ik mijne studie, bij gebreke van verdere beschikbare vaststaande gegevens, moest afsluiten, bewijzen voor zijne zienswijze tracht te ontleenen. Ofschoon dit zijn goed recht is, kan ik mijn tegenstander op dit pad niet volgen. Wellicht dat later gelegenheid zal bestaan om mijn studie tot eenige jaren na 1924 uit te strekken; op het oogenblik zijn de belastinggegevens, bijv. voor 1928, nog niet voldoende nauwkeurig ter beschikking om ze tot grondslag eener objectieve beschouwing te kunnen doen strekken.

In de tweede plaats verliest de heer Vleming uit het oog, dat mijn studie zich beperkte tot den druk der *Landsheffingen*, met uitschakeling dus van de door hem in het geding gebrachte locale en dessaheffingen. Waar voor de beoordeeling van den *totalen* druk, dien de belastingen en de diverse andere heffingen op de Inlandsche bevolking leggen, stellig ook die andere heffingen in rekening moeten worden genomen, zou de heer Vleming ongetwijfeld allen, die belangstellen in het vraagstuk van den belastingdruk in Indië, een grooten dienst bewijzen, wanneer hij omtrent de locale- en dessaheffingen eene, met de mijne parallel loopende, studie wilde openbaar maken.

Eindelijk miskent mijn geachte tegenstander mijne groepeerings der bevolking. Mijn studie had ten doel de wijzigingen in den belastingdruk te doen kennen voor twee groote bevolkingsgroepen (Inlanders eenerzijds en niet-Inlanders anderzijds) en niet voor de door den heer Vleming in het geding gebrachte categorieën van zekere contribuabelen.

Ten opzichte van de 7 bedenkingen van den heer Vleming, kan ik na het vorenstaande met het volgende volstaan.

1. Niet ik heb de totale bevolking van Indië voor 1924 op ruim 51 miljoen gesteld, doch dit getal is ontleend aan een administratieve telling. Eene splitsing der groep niet-Inlanders in vreemde Oosterlingen en Europeanen, hoezeer op zich zelve zeer gewenscht, bleek met het voorhanden cijfermateriaal niet uitvoerbaar. Dat ik, waar het ging om de fiscale positie van de Inlanders eenerzijds en de niet-Inlanders anderzijds, de naamlooze vennootschappen (het Europeesch kapitaal) op rekening der niet-Inlanders heb geboekt, is logisch. Het verwijt „dat de heer Van Brink op deze wijze en voor het doel waarvoor hij dit deed, niet had mogen groepeeren”, wijs ik met beslistheid af en zeer zeker de daarin verscholen verdachtmaking, dat ik die groepeerings met een bepaald doel zou hebben verricht. Ik kan den heer Vleming de verzekering geven, dat mijne studie volkomen objectief en te goeder trouw is opgezet en daarin niet naar een bepaalde, vooraf vastgestelde, conclusie is gestreefd.

2 en 3. De hier vermelde verwijten van den heer Vleming spruiten voort uit de omstandigheid, dat hij zich steeds losmaakt van mijn uitgangspunt, t.w. beschouwing van de fiscale positie van geheele bevolkingsgroepen en niet van onderdeelen daarvan. Dat sedert 1913 het Europeesche bedrijfsleven enorm is uitgebreid, is mij uiteraard bekend en komt dan ook tot uitdrukking in de door mij voor 1920 en 1924 vermelde belastingcijfers der niet-Inlandsche bevolkingsgroep, in gelijker voege als de vermeerdering van de bijdragen der Inlandsche bevolking aan de schatkist ten gevolge van de toeneming van deze bevolkingsgroep met rond 18 pCt. in het tijdvak 1913/1924. De heer Vleming mag toch niet verlangen dat ik — gesteld zulks ware mogelijk, — die uitbreiding buiten rekening zou hebben gehouden en aldus een ave-rechtsch beeld van het belastingbedrag der groepen zou hebben gegeven. Dat ik, met het oog op het inhalen van achterstand in de belastingheffing van de niet-Inlanders, de voorzichtigheid niet uit het oog heb verloren, blijkt voldoende uit mijne hiervoren weergegeven, in vragenden vorm gestelde opmerking oopens de tijdelijke stopzetting van de afschaffing der opcenten op de inkomsten- en vennootschapsbelasting.

De door mijn geachten tegenstander in herinnering gebrachte uitspraak van den directeur van financiën in den Volksraad is mij uiteraard bekend, doch doet hier niet ter zake. Het gaat toch niet om den druk eener enkele belasting op bepaalde categorieën van belastingsschuldigen, maar — het moge hier worden herhaald — om het totaal van lasten van geheele bevolkingsgroepen in de vergelijkingsjaren 1913, 1920 en 1924, ten einde daaruit tot eene gevolgtrekking te komen ten opzichte van de toe- of afneming van den druk der groepslasten.

4. Dat de baten van de oorlogswinst- en productenbelastingen in de jaren 1920 en 1924 door mij op rekening van de niet-Inlandsche bevolking is gesteld, ontmoet bij mijn geachten tegenstander verzet wegens den uitzonderlijken aard der heffingen. Ik ben tot die handeling overgegaan, niet alleen omdat het geen pas zou geven om die baten buiten rekening te laten, wyl ze effectief zijn opgebracht en dus hebben bijgedragen tot den druk der belastingen voor bedoelde groep, doch vooral wyl het den heer Vleming niet onbekend zal zijn, dat die buitengewone heffingen later zijn opgegaan aanvankelijk in den grondslag der extra-winst van de herziene ordonnantie op de inkom-

stenbelasting 1920 en ten slotte, voor de rechtspersonen, in het proportioneele tarief van 10 pCt. (vermeerderd met 25 opcenten) der ordonnantie op de vennootschapsbelasting 1925.

5. Hoewel op verschillende wijzen het quotum kan worden berekend van de Inlanders in de opbrengst der invoerrechten, heb ik mij na rijp beraad op dit punt in mijn studie aangesloten bij de methode, welke voor de Inlandsche bevolking van Java en Madoera is toegepast door de heeren Meijer Ranneft en Huender in hun bekende rapport en zulks ter wille van de vergelijkbaarheid van mijne, voor geheel Nederlandsch-Indië uitgevoerde, becijferingen met de hunne. De mededeeling van den heer Vleming, dat beide rapporteurs zich op dit stuk moeten hebben „vergist”, komt m.i. eenige jaren te laat en is stellig niet vlelend voor den, ook door de geestverwanten van mijn geachten opponent, terecht zoo hoog aangeslagen arbeid dier rapporteurs.

Ik moet aannemen, dat de door den heer Vleming gebezigde uitdrukking dat ik *ten behoeve van mijn betoog* bepaalde invoerrechtenbedragen voor de niet-Inlanders in rekening heb gebracht, te wijten is aan een slip of the pen, daar ik anders niet zou mogen nalaten tegen een dergelijke wijze van bestrijding ten sterkste te protesteeren.

6. Hier kan de heer Vleming een puntje in zijn voordeel boeken! Inderdaad had ik beter gedaan om, mij strict houdend aan het jaar 1924 als sluitjaar mijner studie, de afschaffing in 1927 van het hoofdgeld (alsmede de vermindering van het invoerrecht van garens en van de zgn. Inlandsche verponding) buiten mijn betoog te houden. Nochtans laat deze bekentenis geheel ongerept de kracht mijner oorspronkelijke conclusie, dat n.l. de druk der belastingen voor de Inlandsche bevolkingsgroep, ook in 1924, nog beneden dien van 1913 is gebleven.

7. Hieromtrent verwijs ik naar de tweede mijner algemeene opmerkingen hiervoren.

Na het vorenstaande meen ik de beoordeeling van de al dan niet juistheid der meening van den heer Vleming, dat hij er in geslaagd zou zijn „het fundament, waarop het betoog van den heer Van Brink berust, als ondeugdelijk te hebben gesignaleerd (lees: bewezen), zoodat ook zijne uitkomsten onjuist moeten zijn”, in volle gerustheid aan de lezers van dit weekblad te kunnen overlaten.

v. B.

HET MUNTPROGRAM VOOR 1929.

Rectificatie. Door een ongelukkigen samenloop van omstandigheden bereikte ons vorige week de correctie van het artikel van Mr. C. W. Ritter, verschenen in het nummer van 5 Dec. jl., te laat voor opneming. Ten einde een mogelijk misverstand te voorkomen wijzen wij erop, dat de laatste zin van de 1ste alinea van bovenstaand artikel moet luiden:

Blijkens het nadere muntprogramma voor 1928 (*Wet van 21 Juli 1928 Stbl. no. 248*) en het thans bekend geworden muntprogramma voor 1929 heeft de Regeering dezen raad niet gevolgd en worden omvangrijke aanmuntingen van grove zilveren munten van het lagere gehalte ter hand genomen.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

DE GELDCIRCULATIE IN FRANKRIJK SEDERT DE STABILISATIE.

Prof. B. Nogaro te Parijs schrijft ons:

De President van den Franschen Ministerraad heeft in zijn rede op 15 November j.l. bekend gemaakt, dat de handhaving van de stabilisatie gedurende de laatste dagen eenige moeite had gekost. Deze verklaring bleek niet al te veel indruk op de vergadering te maken, daar men er in Frankrijk aan gewend is van tijd tot tijd te vernemen, dat de stabilisatie kunstmatig was en derhalve moeilijk was uit te voeren en te handhaven. Toch is er wel

eenige reden voor verwondering, wanneer men bedenkt, dat de biljettencirculatie van de Bank van Frankrijk op het oogenblik geheel door den goudvoorraad en de buitenlandsche wisselportefeuille wordt gedekt. De toestand van Frankrijk is dus in dit opzicht paradoxaal, dat het na Amerika de grootste goudreserve ter wereld bezit, dat zijn bankbiljetten integraal zijn gedekt — waarschijnlijk het eenige land ter wereld, waar zulks het geval is — maar dat de bankwet van dien aard is, dat de circulatiebank, van tijd tot tijd moeite heeft de stabiliteit van den wisselkoers te verzekeren!

Indien men de bepalingen van de bankwet nagaat, komt men spoedig tot de verklaring van dit verschijnsel. Deze wet beschouwt slechts het goud als dekking, terwijl de buitenlandsche wisselportefeuille minstens een even groot bedrag vertegenwoordigt; anderzijds bepaalt zij, dat de goudvoorraad ten minste 35 pCt. van de direct opvraagbare verplichtingen moet bedragen, d.w.z. niet slechts van de uitgegeven biljetten, doch eveneens van de rekeningcourant-saldi. Na de aanneming van de nieuwe bankwet op 25 Juni j.l. was de verhouding van den goudvoorraad tot de totale direct opvraagbare verplichtingen 40,45 pCt., waarbij dus een marge van bijna 5½ pCt. ten opzichte van den door de wet vereischten goudvoorraad overbleef. Deze dekking is geleidelijk ingekrompen, en bedroeg op de weekbalans van 9 Nov. j.l. nog 38,19 pCt., hetgeen een surplus van ruim 3 pCt. beteekent.

De Fransche bankwet¹⁾, die in 24 uur is aangenomen, zonder dat de financieele commissie gelegenheid had, haar nauwkeurig te bestudeeren en zonder dat het Parlement aan het debat de noodige uitgebreidheid had kunnen geven, is aldus geredigeerd, dat, terwijl de fiduciaire circulatie voor meer dan 100 pCt. is gedekt, de wettelijk beschikbare goudvoorraad ter verzekering van de inwisselbaarheid der bankbiljetten op 9 Nov. j.l. slechts 38,19 pCt. bedroeg!

Dit eigenaardige resultaat is in de eerste plaats stellig aan een verkeerd inzicht toe te schrijven. De samenstellers van de nieuwe bankwet hebben zuiver en eenvoudig een traditioneele formule overgenomen zonder rekening te houden met de eerste eischen, die het vraagstuk stelt. Men was er inderdaad reeds van op de hoogte, dat door het tot stand brengen van een constante verhouding tusschen den metaalvoorraad en de maximum biljetten-uitgifte in de traditioneele verhouding van 1 : 3, de Bank, ingeval van een stijging van de fiduciaire circulatie of ingeval van een vermindering van den metaalvoorraad de inwisselbaarheid van haar biljetten niet meer zou kunnen verzekeren. Het bestaan van een minimum-verhouding tusschen den metaalvoorraad en de circulatie verbiedt namelijk elken uitvoer van goud, indien hierdoor de dekking beneden het wettelijk minimum zou dalen. Deze bedenking had slechts theoretische waarde, toen de circulatiebank een grooten voorraad metaal ontving en zij hiertegenover geleidelijk biljetten uitgaf. Zij wachtte er zich wel voor haar uitgifte tot het maximum op te voeren en behield zodoende een marge ter beschikking, ruimschoots voldoende om aan een eventueelen gouduitvoer het hoofd te bieden. Men heeft er echter bij de nieuwe bankwet niet op gelet, dat men rekening diende te houden met een omvangrijke biljettencirculatie, des te grooter naar mate de biljetten de plaats innamen van de metaalcirculatie van vóór den oorlog. — Men had tevens kunnen voorzien, dat de toepassing van een dergelijk streng voorschrift haar schaduwzijde zou hebben. Weliswaar was de goudvoorraad door den aankoop van een aanzienlijk bedrag aan buitenlandsche deviezen verdubbeld, en kon de Bank van Frankrijk geleidelijk deze deviezen omwisselen in goud en zodoende de dekking van haar biljetten versterken.

¹⁾ Zie voor een bespreking van deze wet het artikel van Prof. B. Nogaró in E.-S. B. van 18 Juli j.l.

Het ware echter verstandig geweest de posten: goudvoorraad en buitenlandsche deviezen, in eens samen te voegen.

Aan den anderen kant had men wellicht verwacht, dat de fiduciaire circulatie langzamerhand zou kunnen worden verminderd. Men hoeft hierbij slechts te denken aan het feit, dat de Staat besloten was 15 milliard aan de Bank terug te betalen — een voor de schatkist vrij drukkende transactie —, die met de oude klassieke opvatting van „deflatie gepaard gaande met saneering van de munt” overeenkomt. Op dit punt werden de optimistische voorspellingen niet verwezenlijkt; de fiduciaire circulatie, die op 25 Juni j.l. 58,77 milliard francs bedroeg, steeg op 28 September tot 62,65 milliard francs en beweegt zich ook heden nog om de 62 milliard francs. Ongetwijfeld behoeft deze toeneming, zooals wij aanstonds zullen zien, op zichzelf in geen deele onrust te wekken; zij bewijst echter in elk geval de ondoeltreffendheid — ten minste voor de vermindering van de geldcirculatie — van de terugbetaling der voorschotten aan de Bank. In verband met de onmogelijkheid de circulatie te verminderen of zelfs de stijging tot stilstand te brengen, bevindt men zich op het oogenblik in den toestand van een fiduciaire circulatie, die men niet kan verminderen en een metaalvoorraad, dien men niet met zekerheid onmiddellijk proportioneel kan vermeerderen.

Het vraagstuk wordt nog ingewikkelder, omdat men, ten einde rekening te houden met zekere nieuwe toepassingen van de oude traditioneele formule, den goudvoorraad heeft bestemd niet alleen voor de dekking in een bepaalde verhouding van de fiduciaire circulatie, doch voor alle dadelijk opeisbare verplichtingen. In de periode van 25 Juni en 9 November is het bedrag der rekeningcourant saldi sterk toegenomen, waarop wij later zullen terugkomen. Thans is het voldoende de ijdelheid van de theorie in te zien, die het totaal van alle dadelijk opvraagbare verplichtingen aan den metaalvoorraad wil binden. Het vraagstuk stelt zich thans geheel anders dan vroeger, toen het bankbiljet als een door de banken afgegeven promes, betaalbaar in specie, werd beschouwd. Het bankbiljet behoeft thans in het binnenland niet meer inwisselbaar te zijn; zelfs in crisistijden is en blijft het een betalingsmiddel. Het is niet meer noodig de binnenlandsche circulatie door een minimum-dekking te verzekeren; evenmin behoeft men de dadelijk opvraagbare rekeningcourant saldi door goud te dekken, daar de rekeninghouders genoeg nemen met betaling in bankbiljetten.

Hoe ook de algemeene omstandigheden mogen zijn, waardoor de Bank van Frankrijk in dezen boven omschreven paradoxalen toestand geraakte, men dient ook rekening te houden met de bijzondere omstandigheden, die deze ontwikkeling hebben teweeggebracht. Voor een goed begrip hiervan, is het een eerste vereischte de voornaamste posten van de balansen van 25 Juni 1928 en 9 November j.l. te bestudeeren:

	25 Juni 1928	9 November 1928
Actief		
Goud	28.934.885.268,—	30.830.139.616,95
Tegoed in het buitenl.	15.984.600.741,—	13.904.044.680,24
Deviezen op prolong.	9.777.767.643,—	1.008.000.950,—
Wissels	2.972.422.601,—	4.471.717.276,24
Buitenlandsche wissels	10.544.906.332,—	18.648.888.301,69
Beleeningen	1.846.774.369,—	2.225.417.739,86
Passief		
Bankbilj. in omloop..	58.772.461.105,—	61.954.660.420,—
Rek.ert.saldo's Het Rijk	5.078.688.970,—	8.161.330.271,13
" " Zelfst.		
" " Amort.Kas	1.934.117.189,—	4.831.504.711,77
" " anderen	5.471.052.901,—	5.506.810.118,03
Deviezen of prolong.	9.777.767.643,—	1.608.000.950,—
Dekking van de dadelijk opeisbare verplichtingen		
Bedrag v. d. dadelijk opeisb. verplicht..	71.529.709.825,—	80.733.605.546,25
Dekkingspercentage .	40,45 %	38,19 %

Uit deze vergelijking blijkt in de eerste plaats, dat de goudvoorraad thans bijna 2 milliard francs grooter is dan op 25 Juni en voorts, dat het totaal van de posten tegoeed in het buitenland en de buitenlandse wissels een aanmerkelijk hooger bedrag vertegenwoordigen dan bij de invoering van de nieuwe bankwet. Deze posten bedragen thans 32,55 milliard francs tegen 26,53 milliard francs op 25 Juni j.l., dus 6,3 milliard francs meer. Deze toeneming kan bovendien hieruit verklaard worden, dat de Bank van Frankrijk op 25 Juni aan de andere Banken voor een groot bedrag deviezen op prolongatie had verschaft (9,78 milliard francs), welke post langzamerhand werd afgelost en thans nog slechts 1 milliard francs bedraagt. Ondanks den verkoop van enkele posten vreemde valuta's is de buitenlandsche wisselportefeuille thans veel grooter dan enkele maanden geleden.

Het totaal bedrag van dezen posten, het tegoeed in het buitenland en den goudvoorraad overtreft het totaal bedrag der uitgegeven bankbiljetten. Dientengevolge kan men gerust zeggen, dat de Fransche bankbiljetten voor ruim 100 pCt. zijn gedekt. Zooals boven vermeld, wordt bij de wettelijke dekking echter geen rekening gehouden met de buitenlandsche wisselportefeuille.

Ten slotte veranderde de toestand nog door een zeer sterke toeneming van het totaal bedrag der direct opeisbare verplichtingen, ten gevolge van de deposito's van den Staat en de zelfstandige amortisatiekas bij de Bank. Terwijl het totaal bedrag der rekening-courant saldi van anderen inderdaad merkbaar constant bleef — ongeveer $5\frac{1}{2}$ milliard francs op beide genoemde data — steeg het bedrag van het rekening-courant saldo van de zelfstandige amortisatiekas van 1.9 milliard francs op 4.8 milliard francs en dat van den Staat van 5.1 milliard op 8.2 milliard francs. Het is onnoodig hierbij te vermelden, dat dit verschijnsel op zichzelf niets verontrustends heeft; het getuigt slechts van de kapitaalkracht van Frankrijk en de rijke hulbronnen van de schatkist. De bankwet moet wel een zeer eigenaardige uitwerking op het verloop der rekeningen hebben gehad, dat de Bank hierdoor in moeilijkheden kon komen. De wet is er nu eenmaal en het is vooral de toeneming van de rekeningcourant saldi van den Staat en de zelfstandige amortisatiekas, die het bedrag van de direct opeisbare verplichtingen, die op 25 Juni slechts 71.5 milliard francs bedroegen, op 80.78 milliard francs hebben gebracht. De toeneming van de deposito's van den Staat en de zelfstandige amortisatiekas hebben dus dezen schijnbaar moeilijken toestand voor de Bank van Frankrijk veroorzaakt, want de biljetten-circulatie in Frankrijk is nog nooit zoo ruim gedekt geweest als thans.

Het spreekt bovendien van zelf, dat, gezien de voorraad vreemde deviezen, waarover de Bank van Frankrijk beschikt, zij, zelfs bij een uitvoerverbod van goud, den wisselkoers volkomen in haar macht zou hebben en zich omtrent de stabiliteit van het Fransche bankbiljet niet de minste zorg zou behoeven te maken. Het is echter een eigenaardig, psychologisch feit, teweeggebracht door de voorafgaande gebeurtenissen en de kunstmatige moeilijkheden, die de nieuwe wetgeving schiep, dat de President van de Republiek ten tijde van de laatste ministercrisis heeft gemeend den president van de Bank van Frankrijk te moeten raadplegen.

Het is dus niet van belang ontbloomt, weer eens de aandacht te vestigen op de eigenaardige gevolgen, die een te klassieke wetgeving teweeg kan brengen door onder geheel nieuwe omstandigheden de oude gebrekkige regels toe te passen.¹⁾

¹⁾ In verband met de moeilijke positie, waarin de Banque de France de vorige maand verkeerde, verwijzen wij naar het artikel „De goudonttrekkingen in de Vereenigde Staten”, dat in dit nummer onder „Aanteekeningen” is opgenomen.

[Red.]

AANTEEKENINGEN.

De Goudonttrekkingen in de Vereenigde Staten.

In verband met de ongunstige positie, waarin de Banque de France zich op het oogenblik bevindt, tengevolge van de eigenaardige wijze, waarop de nieuwe bankwet is opgesteld, en waarop Prof. B. Nogaro in dit tijdschrift (zie blz. 1102) de aandacht vestigt, is het wel van belang kennis te nemen van het bericht, dat de Federal Reserve Bank van New York op 22 Nov. j.l. heeft verspreid.

Deze bank deelde nl. mede, dat zij in de week, voorafgaande aan 22 Nov., voor een bedrag van ruim \$ 13 millioen aan goud voor buitenlandsche rekening „earmarked” had.

Vanzelfsprekend heeft dit bericht in de financieele kringen eenige ongerustheid gewekt, aangezien door de toenemende bedrijvigheid aan het eind van het jaar de handel aan een ruime credietverleening behoefte heeft, waaraan de banken slechts kunnen voldoen, indien zij over voldoende reserves beschikken. Het is dan ook niet te verwonderen, dat men bij de ontvangst van dit bericht dadelijk de vraag gesteld heeft, voor wiens rekening dit bedrag aan den goudvoorraad van de Vereenigde Staten is onttrokken. De „Journal of Commerce” van 23 Nov., die deze vraag bespreekt, acht het zeer waarschijnlijk, dat dit bedrag voor rekening van Duitschland „earmarked” is. Zij merkt hierbij op, dat weliswaar dit bedrag zeer gering is, maar dat, indien de buitenlandsche Centrale Banken voortgaan met dit proces van goudonttrekking, de gevolgen voor de geldmarkt in de Vereenigde Staten zeer ernstig kunnen worden.

Het is niet te verwonderen, dat men in New York de Deutsche Rijksbank algemeen als de schuldlige brandmerkt. Immers, Dr. Schacht heeft den laatsten tijd herhaaldelijk beweerd, dat de Rijksbank goud zal koopen, indien de buitenlandsche credietverleening op korten termijn een te grooten omvang aanneemt. De vrees bestaat, dat de plotselinge opvraging van deze bedragen een zeer ongunstigen invloed op de Deutsche geldmarkt zal uitoefenen. De aankoop van goud veroorzaakt een aantrekking van de rentetarieven in het buitenland en een daling van deze tarieven in Duitschland; dientengevolge heeft dit proces de tendens den omvang van de credietverleening op korten termijn eenigszins te verminderen. Het is bekend, dat de goudaankopen van de Rijksbank te Londen, waarover in den laatsten tijd in de Engelsche financieele pers veel sprake is geweest, met deze politiek in nauw verband staan.

Aan den anderen kant uitte men, volgens de J. of C., de meening, dat het waarschijnlijker was, dat Frankrijk de koper van dit bedrag is geweest, waarbij er op gewezen werd, dat het dekkingspercentage slechts enkele procenten boven het wettelijk minimum stond. Bovendien heeft Frankrijk groote bedragen in het buitenland uitstaan, die haar in de gelegenheid stellen om, ingeval van nood, deze in goud om te zetten. Een groot gedeelte van de buitenlandsche wisselportefeuille van de Banque de France bestaat uit dollarwissels.

Naast Duitschland en Frankrijk zijn er nog twee andere landen, nl. Canada en Bulgarije, die den aankoop van goud hebben kunnen bewerkstelligen. De koers van Canada noteert te New York ongeveer op het goudpunt en reeds heeft er een verscheping van \$ 1 millioen naar dit land plaats gevonden. Het is echter nauwelijks waarschijnlijk volgens de J. of C., dat Canada haar traditioneele politiek van het ontvangen van werkelijke goudverschepingen heeft gewijzigd en in plaats daarvan het goud te New York heeft „earmarked”, om het enkele maanden later weer vrij te maken, wanneer er, zooals gewoonlijk, goudverschepingen van Canada naar de Vereenigde Staten plaats grijpen.

Bulgarije heeft in verband met haar stabilisatie een leening van \$ 13 millioen dollar afgesloten. Van

dit bedrag is \$ 7½ miljoen dollar bestemd voor de Nationale Bank van Bulgarije. Het is echter nauwelijks mogelijk, dat de opbrengst van deze leening in goud is omgewisseld.

Uit het bovenstaande blijkt dus wel, dat de jongste „earmarking” voor een bedrag van ruim 13 miljoen dollar of voor rekening van Duitschland of voor die van Frankrijk heeft plaats gevonden. In tegenstelling met de Journal of Commerce achten wij het laatste evenwel waarschijnlijker dan het eerste. Het moge waar zijn, dat de Rijksbank ter beveiliging van de Deutsche geldmarkt een goudpolitiek volgt, die afbreuk doet aan de internationale samenwerking tusschen de Centrale Banken, toch zijn er slechts weinig factoren, die er op wijzen, dat juist Duitschland als koper van een partij goud in New York is opgetreden. Immers, volgens de uitspraken van Dr. Schacht, heeft deze politiek ten doel om de rente in het buitenland op te zetten en de geldmarkt in het eigen land te verlichten. Evenwel is op het oogenblik de marge tusschen de rentetarieven in New York en Berlijn zoo gering, dat de Rijksbank met deze politiek niet zooveel zou bereiken als met een goudonttrekking te Londen. Bovendien is het bekend, dat na de discontoverhooging in de Vereenigde Staten en de stabilisatie in Frankrijk dit land een groote rol speelt in de credietverleening op korten termijn aan Duitschland, terwijl daarentegen de Vereenigde Staten hun credietverleening in belangrijke mate hebben ingekrompen.

Weliswaar toont de balans van de Rijksbank per 30 November een toeneming van den goudvoorraad van R.M. 50 miljoen, over de maand November, doch dit goud is waarschijnlijk afkomstig uit Engeland en Rusland.

Opmerkelijk is evenwel, dat de goudvoorraad van de Banque de France de laatste weken plotseling sterk is toegenomen, nadat hij de laatste maanden geleidelijk was gestegen, zooals uit onderstaande cijfers blijkt:

Goudvoorraad van de Banque de France.
in miljoenen francs.

3 Aug. 1928	30.093
7 Sept. „	30.426
5 Oct. „	30.669
2 Nov. „	30.772
9 „ „	30.830
16 „ „	30.852
23 „ „	31.214
30 „ „	31.600

Tegelijkertijd geeft de deviezenportefeuille een daling van 320 miljoen francs te zien, en het ligt dus voor de hand, dat voor dit bedrag goud is gekocht. De reden voor deze omwisseling is na kennisneming van het artikel van Prof. B. Nogaro in dit nummer niet ver te zoeken, want door deze transactie vermijdt de Banque de France een discontoverhooging, die noodzakelijk zou worden, indien het dekkingspercentage nog ongunstiger werd. Zooals reeds is opgemerkt, bevat de buitenlandsche wisselportefeuille van de Banque de France een groot bedrag aan dollarwissels. Bovendien is het, gezien de goede verstandhouding tusschen de Bank of England en de Banque de France, niet waarschijnlijk, dat zij door goudaankopen in Londen de geldmarkt aldaar in nieuwe moeilijkheden zal brengen. Van een dergelijke operatie heeft men dan ook niets vernomen.

Al deze feiten spreken er dan ook voor, dat de onbekende goudkoper in New York de Banque de France is geweest. V.

De verhooging der suikerrechten in Duitschland.

In het nummer van 28 Nov. jl. heeft Dr. Ing. G. Gothein in zijn artikel „Duitschland en de crisis in de suiker-industrie” er op gewezen, dat de moeilijkheden, die de Deutsche suiker-industrie op het oogenblik ondervindt, voornamelijk tengevolge van de dumping van Tsjecho-Slowakije, in wezen het ge-

volg zijn van het kortzichtige protectionisme, dat men bijna overal gedurende en na den oorlog heeft gevolgd.

Enkele dagen later bereikte ons het bericht, dat het Rijkskabinet het wetsontwerp inzake de verhooging van de invoerrechten op suiker heeft aangenomen. Dit ontwerp houdt in, dat het invoerrecht op suiker van R. M. 15 tot R. M. 25 per 100 K.G. zal worden verhoogd. Evenwel wil men de consumenten beschermen door een maximumprijs vast te stellen van R. M. 42 per 100 K.G. (noteering van de beurs te Maagdenburg), waarboven het oude tarief weer van toepassing wordt.

Hoewel er op het oogenblik sprake is, dat deze maximumprijs nog met R. M. 2 verhoogd zal worden, blijkt hieruit, dat bij maximumprijs van R. M. 42, concurrentie uit het buitenland eerst te vreezen is bij een wereldmarktprijs van R. M. 17 per 100 K.G.

Gezien den huidigen wereldmarktprijs van ongeveer R. M. 24, die al zeer laag is, zal, indien dit ontwerp wet wordt, Duitschland dus praktisch als afzetgebied voor buitenlandsche suiker verloren gaan. Ongetwijfeld zal deze politiek er toe bijdragen, dat de situatie op de wereldsuikermarkt nog verscherpt wordt.

Intusschen zien wij met spanning de behandeling van het wetsontwerp in den Rijksdag tegemoet.

De Toestand van de Suikerindustrie in Britsch-Indië.

Aan een lezing, die Sir James MacKenna, oud-president van de „Indian Sugar Committee” over den toestand van de suikerindustrie in Britsch-Indië heeft gehouden, ontleenen wij het volgende.

Ofschoon de bevolking van Britsch-Indië gedurende de laatste 30 jaren enorm is toegenomen, is de met suikerriet bebouwde oppervlakte in dien tijd vrijwel constant gebleven, zooals blijkt uit het volgende overzicht, dat den gemiddelden vijfjaarlijkschen aanplant vanaf 1890—'91 tot 1924—'25 en het gemiddelde van de laatste 3 jaren weergeeft:

1890—'91 tot 1894—'95	2.863.400 acres
1895—'96 „ 1899—1900	2.735.400 „
1900—'01 „ 1904—'05	2.375.600 „
1905—'06 „ 1909—'10	2.385.000 „
1910—'11 „ 1914—'15	2.511.000 „
1915—'16 „ 1919—'20	2.794.800 „
1920—'21 „ 1924—'25	2.794.800 „
1925—'26 „ 1927—'28	2.950.000 „

De uitvoer van suiker, die vroeger, vooral naar Groot-Brittannië, zeer aanzienlijk was, is in de laatste jaren zienderoogen achteruitgegaan, zooals de onderstaande cijfers duidelijk illustreeren:

	1924-'25	1925-'26	1926-'27
	in tons		
Suiker (zowel ruw als geraff.)	1.058	600	627
Jaggery ¹⁾	20.002	1.924	1.487

Daarentegen is de invoer van suiker enorm toegenomen. In het jaar 1871—'72 importeerde Britsch-Indië ongeveer 28.000 tons gekristalliseerde suiker; 10 jaren later reeds 49.000 tons en in 1891—'92 125.000 tons. In het begin van deze eeuw bedroeg de invoer al meer dan 275.000 tons, waarvan de helft uit bieten en de andere helft uit rietsuiker bestond. In 1926—'27 bedroeg de totale invoer 826.900 tons, waarvan 611.700 tons uit Java.

Sir James MacKenna schrijft het feit, dat de productie geen gelijken tred kan houden met de binnenlandsche vraag, geheel toe aan het conservatisme en het gebrek aan vooruitgang. In andere landen worden de wetenschappelijke en technische uitvindingen direct toegepast, terwijl men in Britsch-Indië de cultuur met oude methoden drijft. Waarschijnlijk zouden de moeilijkheden langs coöperatieven

¹⁾ Bevolkingsproduct in Britsch-Indië, dat op zeer primitieve wijze vervaardigd wordt.

weg tot op zekere hoogte opgelost kunnen worden, terwijl de bouw van fabrieken met betere installaties zonder twijfel aan de fabrikanten ten goede zal komen. De suikeropbrengst per acre kon gemakkelijk met 10 à 15 pCt. vermeerderd worden, indien de fabrieken beter geoutilleerd waren.

De invoerrechten op suiker in Britsch-Indië zijn langzamerhand verhoogd. Vóór den oorlog kon suiker vrij van alle wettelijke belemmeringen worden ingevoerd, met uitzondering van het gewone invoerrecht van 5 pCt. op alle buitenlandsche goederen en de compenseerende rechten op suiker, geproduceerd in of ingevoerd uit bepaalde landen (Denemarken, Argentinië, Rusland, enz.), die niet tot de Brusselsche Conventie waren toegetroden. In 1916 werd het invoerrecht verhoogd tot 10 pCt., in 1921 tot 15 pCt. en in 1922 tot 25 pCt. ad valorem. Dit werd in Juni 1925 vervangen door een specifiek recht van R. 4/8 per cwt. op suiker van 23 D.S. en hooger en van R. 4/- op suiker van 8 D.S. tot 22 D.S., terwijl suiker beneden 8 D.S. aan een recht van 25 pCt. ad valorem onderhevig bleef.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

„The Economist” schrijft: Het gemiddelde indexcijfer van de groothandelsprijzen steeg in November met ongeveer 0,4 pCt. Het bedraagt einde van de maand 3834, tegenover 3818 een maand tevoren en 3957 in November 1927.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616 ¹ / ₂	464 ¹ / ₂	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1289	782 ¹ / ₂	1848	903 ¹ / ₂	1389 ¹ / ₂	6212	282,6
„ Dec. 1923	853	815 ¹ / ₂	1382 ¹ / ₂	774	755	4580	208,2
„ Dec. 1924	992	789 ¹ / ₂	1452	815 ¹ / ₂	806	4855	220,7
„ Dec. 1925	936 ¹ / ₂	679	1120	733	782 ¹ / ₂	4251	193,2
„ Dec. 1926	875	736 ¹ / ₂	859	773 ¹ / ₂	731	3975	180,7
„ Nov. 1927	820	732	1050	630 ¹ / ₂	724 ¹ / ₂	3957	179,9
„ Dec. „	845 ¹ / ₂	716 ¹ / ₂	1029 ¹ / ₂	620 ¹ / ₂	733	3945	179,3
„ Jan. 1928	839	685 ¹ / ₂	1031	609	722 ¹ / ₂	3887	176,7
„ Feb. „	852 ¹ / ₂	700	1050 ¹ / ₂	594 ¹ / ₂	723 ¹ / ₂	3921	178,2
„ Mrt. „	882	676	1087	598 ¹ / ₂	723	3967	180,3
„ Apr. „	913 ¹ / ₂	669	1100	602	754 ¹ / ₂	4039	183,6
„ Mei „	948	655	1096 ¹ / ₂	609 ¹ / ₂	724 ¹ / ₂	4034	183,4
„ Juni „	893 ¹ / ₂	647	1103 ¹ / ₂	601	718 ¹ / ₂	3963	180,1
„ Juli „	837	644 ¹ / ₂	1088	602 ¹ / ₂	720	3892	176,9
„ Aug. „	813 ¹ / ₂	654	1061 ¹ / ₂	599	719 ¹ / ₂	3847	174,9
„ Sept. „	781 ¹ / ₂	668	1027 ¹ / ₂	610 ¹ / ₂	724	3811	173,2
„ Oct. „	802	658 ¹ / ₂	1013	618	727	3818	173,5
„ Nov. „	794	654 ¹ / ₂	1038	621 ¹ / ₂	726	3834	174,3

In de afdeling granen en vleesch wogen kleine prijsstijgingen voor Engelsche tarwe en haver op tegen lagere noteringen voor gerst, meel, rijst, rund- en schapenvleesch. Van de andere voedingsmiddelen waren thee en koffie iets goedkooper en boter en suiker iets duurder. Tengevolge van hogere katoenprijzen vond gedurende November de grootste ver-

	Indexcijfer	of		Indexcijfer	of		Indexcijfer	of
		+			+			+
Tarwe (btl.)	83	- 5	Katoen(Am.)	100	+ 5	Koper	57	+ 1
„ (Eng.)	76 ⁵ / ₂	+ 15	„ (Egypt.)	134	+ 12	Delfstoff.	621 ⁵ / ₂	+ 3 ⁵ / ₂
Meel	72	- 2	Garen	95 ⁵ / ₂	+ 3	Hout		
Gerst	81	- 3 ⁵ / ₂	Laken	108	..	(Baltisch)	93	..
Haver	72	+ 1 ⁵ / ₂	Wol (Eng.)	141	..	Hout		
Aardapp.	78	..	„ (Austr.)	100	+ 2	(Amerik.)	77 ⁵ / ₂	..
Rijst	111 ⁵ / ₂	- 1 ⁵ / ₂	Zijde	72	+ 2	Leder	74	- 1
Rundvl.	60 ⁵ / ₂	- 2	Vlas	131	+ 5 ⁵ / ₂	Petroleum	87 ⁵ / ₂	..
Schapenvl.	78 ⁵ / ₂	- 2 ⁵ / ₂	Hennep	49 ⁵ / ₂	- 5	Oliën	83 ⁵ / ₂	+ 1
Varkensvl.	81	+ 1	Jute	107	..	Oliezaden	67	- 5
Gran. en vl.	794	- 8	Weefstoffen	1038	+ 25	Talk	70 ⁵ / ₂	..
Thee	133	- 4 ⁵ / ₂	Ruw-Ijzer	71	..	Indigo	76 ⁵ / ₂	..
Koffie	131	- 2	Stalen rails	71	..	Soda	85 ⁵ / ₂	..
Rietsuiker	87 ⁵ / ₂	+ 1 ⁵ / ₂	Ijz. staven	79	..	Rubber	11	- 5
Bietsuiker	94 ⁵ / ₂	..	Kolen (st.)	92	..	Diversen	726	- 1
Boter	92	+ 1	„ (huisbr.)	67 ⁵ / ₂	..	Totaal	3834	+ 15 ⁵ / ₂
Tabak	116 ⁵ / ₂	..	Lood	90	- 3			
And. voed. en genotm.	654 ⁵ / ₂	- 4	Tin	94	+ 5 ⁵ / ₂			

andering bij de groep weefstoffen plaats. De prijs voor vlas herstelde zich eveneens. In de groep delfstoffen hield de prijsstijging voor tin aan, terwijl de prijs voor lood daalde. In de groep diversen waren slechts onbeduidende veranderingen.

De derde tabel vertoont de veranderingen van ons indexcijfer, terwijl de prijzen op einde Juli 1914 als basis zijn aangenomen. Uit deze tabel blijkt, dat de stijging van de afgelopen maand 49,5 pCt. bedraagt, in vergelijking met 54,3 pCt. een jaar geleden.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	237,5
December 1923....	148	231	225	167	136	178,6
December 1924....	171	224	235	175	146	189,3
December 1925....	162	193	182	158	141	165,8
December 1926....	151	209	139	167	132	155,0
November 1927....	142	208	170	136	131	154,3
December „....	146	204	167	133	132	153,8
Januari 1928....	145	195	167	131	131	151,5
Februari „....	147	199	170	128	131	152,8
Maart „....	152	192	176	129	131	154,7
April „....	158	190	178	130	136	157,4
Mei „....	164	186	178	131	131	157,3
Juni „....	154	184	179	129	130	154,0
Juli „....	145	183	176	130	130	151,7
Augustus „....	140	186	172	129	130	150,0
September „....	135	190	167	131	131	148,6
October „....	138	187	165	138	131	148,8
November „....	137	186	168	134	131	149,5

Op te merken valt, dat voedings- en genotmiddelen thans aanmerkelijk goedkooper zijn dan in het begin van dit jaar.

Voorts volgt hier nog een overzicht van het prijsverloop in een aantal belangrijke landen.

	Ver. Staten 1)	Frankrijk	Italië	Duitsch-land 2)	Zwitserland	Zweden	Nederland 3)	Japan
Novemb. 1913	100 ⁴	100 ⁶	100	100	100 ⁷	100	100	100
Novemb. 1918	..	358	438	367	392	214
Hoogste 1920	..	591	679	..	325	366	297	322
Decemb. 1923	101 ⁵	(Apr.) 458	(Apr.) 577	..	183	160	154	211
Decemb. 1924	98 ⁵	507	640	137 ⁵	171	168	160	214
Decemb. 1925	103 ⁵	632	715	142 ⁵	156	156	155	194
Decemb. 1926	100 ⁵	627	619	137	148	150	147	170
Septemb. 1927	96	601	484	140	144	148	150	169
October „	97	588	484	140	145	147	150	170
November „	97	595	484	140	147	148	151	168
December „	97	605	483	140	146	148	151	168
Januari 1928	96	608	490	139	145	148	153	169
Februari „	96	610	489	138	144	147	150	169
Maart „	96	624	491	138	145	149	152	169
April „	97	625	493	139	146	151	153	169
Mei „	99	633	496	141	145	152	152	171
Juni „	98	626	493	141	145	151	153	169
Juli „	98	625	488	142	144	150	148	169
Augustus „	99	618	486	141	144	149	144	170
September „	100	620	488	140	144	146	145	174

1) Bureau of Labour. 2) Stat. Reichsamt. 3) Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen. 4) 1926 = 100. 5) Jaargemiddelde. 6) Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. 7) Midden 1914 = 100.

De volgende opmerkingen zijn ontleend aan de desbetreffende maandpublicatie van het Centraal Bureau voor de Statistiek en hebben betrekking op de Nederlandsche indexcijfers met basis 1913 = 100.

Bij beschouwing der cijfers over October 1928, in vergelijking met die over de maand September 1928, blijkt, dat het algemeen indexcijfer met één punt, dat der voedingsmiddelen met 3 punten gestegen is. Wat het algemeen indexcijfer betreft, staat tegenover een prijsstijging van 21 artikelen met in totaal 160 punten, een prijsdaling van 13 artikelen met in totaal 93 punten. Met 10 of meer punten stegen de artikelen: mais (15), peper (34) en eieren (36 punten); met 10 punten of meer daalden daarentegen de artikelen: sago (14), paardenhuiden (14) en runderhuiden (18 punten).

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** betekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	Disc. Wissels. 4 1/2	13 Oct. '27	Zwits. Nat. Bk. 3 1/2	22 Oct. '25
Bel. Binn. Eff.	5	13 Oct. '27	N. Bk. v. Denem.	5 2/3 Juni '27
Vrsch. in R.C.	6	13 Oct. '27	Zweedsche Rbk	4 1/2 24 Aug. '28
Javasche Bank	4	14 Juli '26	Bank v. Noorw.	5 1/2 26 Mrt. '28
Bank van Engeland	4 1/2	21 Apr. '27	Bk. v. Tsjecho-	
Duitsche Rijksbank	7	5 Oct. '27	slowakije	5 8 Mrt. '27
Bank v. Frankrijk	3 1/2	19 Jan. '28	N. Bk. v. O'rijk.	6 1/2 16 Juli '28
Belgische Nat. Bnk.	4	30 Juni '28	N. Bk. v. Hong.	7 1 Oct. '28
Fed. Res. Bank N.Y.	5	12 Juli '28	Bank v. Italië.	5 1/2 25 Juni '28
Bank van Spanje	5	23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk	5 1/2 9 Jan. '28

OPEN MARKT.

Data	1928				1927	1926	1914
	8 Dec.	3/8 Dec.	26 Nov. 1 Dec.	19/24 Nov.	5/10 Dec.	6/11 Dec.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	4 1/2	4 1/2	4 1/2	4 1/2	4 1/2	4 1/2	3 1/2
Prolong. ...	4 1/2	4 1/2	4 1/2	4 1/2	4 1/2	4 1/2	3 1/2
Londen Daggeld ...	2 1/2	2 3/4	2-5	2 1/2	3 1/4	3 1/2	1 3/4
Partic. disc.	4 1/2	4 1/2	4 1/2	4 1/2	4 1/2	4 1/2	3 1/2
Berlijn Daggeld ...	6 1/2	6 1/2	5-9 1/2	5-7 1/2	6 1/4	4 3/4	—
Partic. disc.	6 1/2	6 1/2	6 1/2	6 1/2	6 1/2	6 1/2	—
30-55 d...	6 1/4	6 1/4	6 1/4	6 1/4	6 1/4	6 1/4	—
56-90 d...	6 1/4	6 1/4	6 1/4	6 1/4	6 1/4	6 1/4	—
Waren-wissel.	6 1/2	6 1/2	6 1/2	6 1/2	7 1/4	5-1/4	—
New York Daggeld 1)	9-1/4	9-12 1/4	7 1/2-10 1/4	6 1/2-3 1/4	4-1/4	4 1/2-5 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	4 3/4	4-3/4	4 3/4	4 3/4	4 3/4	4 3/4	—

1) Koers van 7 Dec. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York*)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
4 Dec. 1928	2.49 1/8	12.08	59.34 1/2	9.73 1/4	34.62	100
5 " 1928	2.49 1/8	12.08	59.35	9.73	34.62	100
6 " 1928	2.49	12.07 1/8	59.34	9.72 3/4	34.61 1/2	100
7 " 1928	2.49	12.07 1/8	59.33 1/2	9.72 3/4	34.61 1/2	100
8 " 1928	2.49	12.07 1/8	59.33	9.72 3/4	34.61 1/2	100
10 " 1928	2.48 15/16	12.07 5/8	59.32 1/2	9.72 1/2	34.61 1/2	100
Laagste d.w.1)	2.48 7/8	12.07 1/2	59.31	9.72	34.60	99 3/4
Hoogste d.w.1)	2.49 1/8	12.08 3/8	59.36	9.74	34.63	100 1/4
3 Dec. 1928	2.49	12.07 1/8	59.33 1/2	9.73 1/4	34.61 1/2	100
26 Nov. 1928	2.49	12.07 5/8	59.36 1/2	9.73 1/4	34.62	100
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	9.75	34.59	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
4 Dec. 1928	47.98	35.02 1/2	7.36 1/2	1.47 1/2	13.03 1/2	40.19
5 " 1928	47.98 1/2	35.02 1/2	7.38	1.43	13.04	40.20 1/2
6 " 1928	47.97	35.02 1/2	7.37 1/2	1.45	13.03 1/2	40.23
7 " 1928	47.97	35.02 1/2	7.37 1/2	1.48	13.04	40.23
8 " 1928	47.97	35.02 1/2	7.37 1/2	1.49	—	—
10 " 1928	47.96 1/2	35.05	7.37	1.50	13.03 1/2	40.21
Laagste d.w.1)	47.95	34.95	7.35	1.40	13.02	40.16
Hoogste d.w.1)	48.01	35.05	7.40	1.52 1/2	13.06	40.27 1/2
3 Dec. 1928	47.97	35.02 1/2	7.37	1.50	13.04 1/2	40.20
26 Nov. 1928	47.97	35.02 1/2	7.36 1/2	1.50	13.05	40.13 1/2
Muntpariteit	48.—	35.—	7.35	1.48	13.09	48.—

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
4 Dec. 1928	66.55	66.42 1/2	66.40	6.26 1/2	105	2.48 5/8
5 " 1928	66.57 1/2	66.42 1/2	66.40	6.26 1/2	104 7/8	2.48 5/8
6 " 1928	66.57 1/2	66.42 1/2	66.40	6.26 1/2	104 7/8	2.48 5/8
7 " 1928	66.57 1/2	66.42 1/2	66.40	6.26 1/2	104 7/8	2.48 5/8
8 " 1928	66.47	66.42 1/2	66.40	6.26 1/2	104 7/8	2.48 3/4
10 " 1928	66.57 1/2	66.42 1/2	66.40	6.26 1/2	104 7/8	2.48 1/2
Laagste d.w.1)	66.50	66.34	66.33	6.25	104 3/4	2.48 1/4
Hoogste d.w.1)	66.60	66.45	66.42 1/2	6.28	105 1/4	2.48 7/8
3 Dec. 1928	66.55	66.40	66.37 1/2	6.26 1/2	105	2.48 3/4
26 Nov. 1928	66.57 1/2	66.40	66.40	6.27 1/2	105	2.49 7/16
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/8	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
 1) Particuliere opgave.
 2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.
 In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
4 Dec. 1928	4,85 1/32	3,90 3/4	23,83 1/4	40,15
5 " 1928	4,85 1/32	3,90 3/8	23,83 3/8	40,15
6 " 1928	4,85 1/32	3,90 3/8	23,83 1/2	40,15
7 " 1928	4,85 1/16	3,90 3/8	23,83 1/2	40,16
8 " 1928	4,85 1/32	3,90 3/8	23,83 1/2	40,16
10 " 1928	4,85 1/16	3,90 3/8	23,83 3/8	40,17
12 Dec. 1927	4,87 7/16	3,93 7/8	23,88 1/4	40,45 1/2
Muntpariteit ..	4,8667	13,92	23,81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	24 Nov. 1928	1 Dec. 1928	3/8 Dec. 1928 Laagste	8 Dec. 1928 Hoogste
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 1/16	97 9/16
Athene	Dr. p. £	375	375	374 3/4	375 1/4
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 3/8	1/10 1/2	1/10 3/8	1/10 5/8
Budapest ...	Pen. p. £	27.81	27.81 1/2	27.78	27.84
B. Aires	d. p. \$	47 15/32	47 27/64	47 3/8	47 7/16
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/6 1/16	1/6 1/16	1/6 1/16	1/6 5/16
Constantin ..	Piast. p. £	965	965	965	985
Hongkong ..	Sh. p. \$	2/6 19/32	2/0 3/8	2/0 1/8	2/0 1/8
Kobe	Sh. p. yen	1/10 7/8	1/10 3/4	1/10 3/4	1/10 5/8
Lissabon ...	Escu. p. £	108 1/2	108 1/2	108 1/2	109 1/4
Mexico	d. per \$	23 3/4	23 3/4	23 1/2	24
Montevideo	d. per \$	50 3/4	50 3/4	50 1/2	51
Montreal ..	\$ per £	4.84 1/4	4.85 5/8	4.85 3/8	4.86
R.d. Janeiro	d. per Mil.	559 64	551 128	555 64	529 32
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/7 13/16	2/7 3/4	2/7	2 8
Singapore ...	id. p. \$	2/4 1/16	2/4 1/32	2/3 15/16	2/4 3/32
Valparaiso 1)	\$ p. £	39.65	39.67	39.66	39.68
Warschau ..	Zl. p. £	43 5/16	43 5/16	43 3/16	43 7/16

1) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

	Londen 1)	N.York 2)		Londen
3 Dec. 1928	26 9/16	57 3/4	3 Dec. 1928	84 11 1/2
4 " 1928	26 1/2	57 1/2	4 " 1928	84 11 1/2
5 " 1928	26 1/2	57 5/8	5 " 1928	84 11 1/2
6 " 1928	26 5/8	57 5/8	6 " 1928	84 11 1/2
7 " 1928	26 5/16	57 3/8	7 " 1928	84 11 1/2
8 " 1928	26 5/16	57 1/8	8 " 1928	84 11 1/2
10 Dec. 1927	26 11/16	58 1/8	10 Dec. 1927	84 11 1/2
20 Juli 1914	24 15/16	59	20 Juli 1914	84 11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	30 Nov. 1928	7 Dec. 1928
Saldo bij de Nederlandsche Bank....	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 90.375,73	—
Voorschot op ultimo Oct. 1928 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting.....	" 43.551.159,04	f 43.551.159,04
Voorschotten aan Suriname.....	" 10.382.836,19	" 10.587.902,75
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldreningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	" 134.153.351,58	" 134.484.998,03
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 21.650.000,—	" 3.250.000,—
Vordering o. h. Alg. Burg. Pensioenf. 2)	" 15.822.815,75	" 17.099.197,90
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. 2)	—	" 212.765,58
Id. op andere Staatsbedrijven 2)	" 3.345.348,03	" 3.357.617,27
Verplichtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bank	f 9.370.742,24	f 9.001.674,52
Schatkistbiljetten in omloop 1).....	" 75.505.000,—	" 67.306.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 64.460.000,—	" 54.660.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	—	—
Zilverbons in omloop	" 11.754.817,50	" 11.679.529,50
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten 2).	" 32.626.589,75	" 229.795,64
Id. aan Ned.-Indië	" 38.873,89	" 31.122,—
Id. aan Curaçao	" 261.327,37	—
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfonds 2) ..	" 22.603.519,98	" 20.487.295,82
Id. aan andere Staatsbedrijven 2).....	" 1.640.000,—	" 1.640.000,—
Id. aan diverse instellingen 2)	" 7.617.046,16	" 7.584.722,74

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.
 2) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkest.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	1 Dec. 1928	8 Dec. 1928
Saldo bij 's Rijks kas	f 32.299.000,—	f 28.517.000,—
Saldo bij de Javasche Bank	" 21.288.000,—	" 24.558.000,—
Verplichtingen:		
Betaalmiddelen in 's Lands Kas....	—	—
Waarvan Muntbiljetten	—	—
Muntbiljetten in omloop	" 43.679.000,—	" 43.959.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds..	" 813.000,—	" 619.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank.	" 591.000,—	" 589.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 10 December 1928.

Activa.			
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 49.615.332,27 Bijbnk. " 4.751.563,27 Ag.sch. " 14.965.090,24	f	69.331.985,78
Papier o. h. Buitenl. in disconto			
Idem eigen portef.	f 218.722.848,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.			218.722.848,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-ert. op onderp.	Hfdbk. f 36.249.853,54 Bijbnk. " 8.082.811,53 Ag.sch. " 54.052.583,27	f	98.385.248,34
Op Effecten	f 96.101.548,34		
Op Goederen en Spec.	f 2.283.700,—		
Voorschotten a. h. Rijk			98.385.248,34
Munt en Muntmateriaal			7.227.969,25
Munt, Goud	f 67.240.555,—		
Muntmat., Goud	f 367.495.761,53		
	f 434.736.316,53		
Munt, Zilver, enz.	f 21.889.940,88		
Muntmat., Zilver			
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pensioenfonds			456.626.257,41
Gebouwen en Meub. der Bank			24.690.829,95
Diverse rekeningen			5.000.000,—
			37.004.680,65
			f 916.989.819,38
Passiva.			
Kapitaal	f 20.000.000,—		
Reservefonds	f 7.157.903,12		
Bijzondere reserve	f 8.000.000,—		
Pensioenfonds	f 5.552.865,85		
Bankbiljetten in omloop	f 826.688.670,—		
Bankassigatiën in omloop	f 281.224,38		
Rek.-Cour. { Het Rijk			
saldo's: { Anderen	f 37.782.346,49		37.782.346,49
Diverse rekeningen			11.526.809,54
			f 916.989.819,38
Beschikbaar metaalsaldo	f 283.182.149,26		
Op de basis van 2/3 metaaldekking	f 110.231.701,09		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.			1.415.910.745,—

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
10 Dec. '28	67.241	367.496	826.689	38.064	283.182	53
3 " '28	67.243	367.496	854.817	36.989	277.240	51
26 Nov. '28	67.256	367.512	818.295	38.858	284.822	53
19 " '28	67.260	367.511	824.521	37.118	283.962	53
12 " '28	67.265	367.511	835.339	29.422	283.018	53
5 " '28	67.472	367.504	856.169	29.794	278.908	51 1/2
12 Dec. '27	67.804	322.287	802.511	75.397	242.045	48
25 Juli '14	65.703	366.410	310.437	6.198	43.521 1/2	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 2)
10 Dec. 1928	69.332	—	98.385	218.723	37.005
3 " 1928	73.644	—	119.233	215.711	40.597
26 Nov. 1928	73.711	—	98.354	206.757	43.314
19 " 1928	82.560	—	103.066	194.669	46.047
12 " 1928	91.062	—	111.327	188.256	35.958
5 " 1928	89.953	2.000	136.357	188.194	29.698
12 Dec. 1927	136.991	—	121.118	155.599	69.184
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 2/3 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

CURAÇOSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Dis-conto's	Voor-schotten aan de kolonie	Diverse rekeningen 1)	Diverse rekeningen 2)
1 November 1928	2.462	4.564	156	7	2.579	164
1 October 1928	2.449	4.462	157	77	2.414	158
1 September 1928	2.471	4.510	157	136	2.414	195
1 Augustus 1928	2.372	4.275	158	93	2.382	253
1 Juli 1928	2.308	4.164	164	36	2.365	234
1 Juni 1928	2.232	3.991	168	90	2.127	153
1 November 1927	2.217	2.762	82	24	1.807	917

1) Sluitp. der activa. 2) Sluitp. der passiva.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
8 Dec. 1928	188.400		315.700	62.700	37.040
1 " 1928	188.000		312.500	64.300	37.280
24 Nov. 1928	187.600		314.600	67.100	34.920
10 Nov. 1928	170.878	16.778	323.469	65.432	32.096
3 " 1928	170.965	16.500	320.963	65.259	32.976
27 Oct. 1928	171.121	16.229	320.662	62.750	33.985
20 " 1928	171.329	15.915	322.112	61.928	33.628
10 Dec. 1927	178.597	17.738	323.889	53.399	121.218
11 Dec. 1926	197.747	28.352	330.436	67.013	147.317
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 1/2

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen 1)	Dek-kings-percentage
8 Dec. 1928		160.600		***	50
1 " 1928		164.400		***	50
24 Nov. 1928		166.400		***	49
10 Nov. 1928	8.526	37.274	105.763	53.931	48
3 " 1928	7.798	36.583	103.350	55.109	49
27 Oct. 1928	8.861	32.677	99.936	58.538	49
20 " 1928	10.029	34.474	95.128	61.090	49
10 Dec. 1927	13.024	23.275	118.505	30.743	52
11 Dec. 1926	11.766	21.888	90.512	53.897	57
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis 2/3 metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling. 1)

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
5 Dec. 1928	158.545	371.456	46.375	10.904	19.600
28 Nov. 1928	159.846	367.001	52.088	13.586	20.215
21 " 1928	162.085		132.802		34.757
14 " 1928	162.467		133.344		39.460
7 " 1928	164.989		133.936		39.690
31 Oct. 1928	164.921		134.502		42.562
7 Dec. 1927	149.710		136.805		55.069
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. 2)
			Bankers	Other Accounts		
5 Dec. '28	63.870	8.691	78.040	36.893	47.089	38
28 Nov. '28	52.180	21.452	62.379	37.185	52.845	43 3/8
21 " '28	48.340	14.898	99.472		49.032	42 13/16
14 " '28	44.358	15.543	99.417		48.873	42 1/2
7 " '28	44.553	17.739	99.589		50.804	43 1/4
31 Oct. '28	42.623	14.133	103.523		50.168	42 3/8
7 Dec. '27	47.386	7.434	109.828		32.655	27 7/8
22 Juli '14	11.005	13.736	42.185		29.297	52

1) Zie voor wijzigingen in de bankstaat de toelichting op blz. 1080 en 1081. 2) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud 1)	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot a.d. Staat
30 Nov. '28	31.600	732	13.386	22.116	18.865	2.283	3.200
23 " '28	31.214	732	13.609	23.652	18.851	2.123	3.200
16 " '28	30.852	732	13.890	22.613	18.819	2.203	3.200
9 " '28	30.830	732	13.904	23.121	18.692	2.225	3.200
1 Dec. '27	5.545	343	58	2.087	7	1.699	—
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen 2)	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
30 Nov. '28	5.930	2.882	62.660	7.560	5.016	6.119
23 " '28	5.930	1.237	60.999	8.014	5.022	7.032
16 " '28	5.930	1.324	61.410	8.134	5.026	5.629
9 " '28	5.930	1.253	61.955	8.161	4.832	5.786
1 Dec. '27	—	24.561	55.465	45	—	10.221
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. 2) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit-tenl. circ. banken 1)	Deviezen als goud-dekkende geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
30 Nov. 1928	2.623,5	85,6	173,1	2.211,5	113,1
23 „ 1928	2.573,5	85,6	190,5	1.759,1	36,6
15 „ 1928	2.563,5	85,6	185,6	1.879,1	69,9
7 „ 1928	2.539,9	85,6	168,1	2.182,9	33,8
31 Oct. 1928	2.532,8	85,6	163,3	2.348,3	95,2
30 Nov. 1927	1.857,0	73,0	282,4	2.482,8	86,3
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effecten	Diverse Activa ²⁾	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
30 Nov. 1928	92,3	513,5	4.724,0	473,4	278,2
23 „ 1928	92,3	524,8	4.043,3	588,7	273,1
15 „ 1928	92,3	527,5	4.172,7	569,5	293,2
7 „ 1928	92,3	547,7	4.410,3	585,2	266,7
31 Oct. 1928	93,5	513,3	4.672,0	493,9	268,7
30 Nov. 1927	92,1	512,2	4.181,3	484,6	343,2
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 30, 23, 15, 7 Nov., 31 Oct. '28, 30 Nov. '27, resp. 13; 36; 44; 45; 15; 39 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1928	Goud		Goud en zilver b. d. schatkist	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. uit Staat voor ingetrokken marken	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in enwissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
29 Nov.	839	539	44	637	40	366	2.306	24	84
22 „	828	515	44	608	33	366	2.264	8	84
15 „	828	535	44	609	50	366	2.284	8	102
7 „	820	540	44	606	44	367	2.285	10	89
31 Oct.	813	544	44	617	53	371	2.325	29	52
1 Dec. 1)	707	438	42	506	41	400	2.016	18	60

1) 1927.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
21 Nov. '28	2.667,5	1.202,5	132,6	799,9	484,2
14 „ '28	2.659,1	1.252,3	129,0	857,5	474,4
7 „ '28	2.642,8	1.204,1	125,6	957,4	448,6
31 Oct. '28	2.641,1	1.253,9	131,9	932,3	440,4
24 „ '28	2.646,2	1.248,9	132,1	911,9	401,5
17 „ '28	2.636,1	1.279,7	133,3	935,8	379,4
23 Nov. '27	2.859,9	1.610,8	132,7	418,3	326,7

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekkingsperc. 1)	Algem. Dekkingsperc. 2)
21 Nov. '28	226,1	1.716,6	2.378,0	146,5	65,2	68,4
14 „ '28	222,3	1.732,1	2.405,7	146,4	64,3	67,4
7 „ '28	222,7	1.742,4	2.384,7	146,3	63,6	67,1
31 Oct. '28	227,1	1.709,8	2.419,0	145,9	64,0	67,0
24 „ '28	231,0	1.710,4	2.374,5	145,9	64,8	68,2
17 „ '28	231,4	1.717,1	2.395,1	145,7	64,1	67,3
23 Nov. '27	621,2	1.728,7	2.435,8	131,6	68,7	71,9

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleeningen	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
14 Nov. '28	631	16.016	6.362	1.722	20.409	6.927
7 „ '28	630	16.099	6.376	1.706	20.358	6.921
31 Oct. '28	632	16.067	6.430	1.745	20.443	6.940
24 „ '28	632	15.949	6.434	1.696	20.264	6.918
17 „ '28	632	15.946	6.464	1.725	20.403	6.921
16 Nov. '27	659	15.130	6.293	1.826	20.503	6.424

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 10 December 1928.

Begon de beurs van New York reeds op het einde van de vorige week een zwakkere stemming aan den dag te leggen, gedurende de thans afgeloopen 8 dagen vond een sterke reactie plaats, die te beschouwen is als een natuurlijke reactie op de wilde haussestemming die de laatste weken in Wallstreet geheerscht heeft. Intusschen heeft de krappe geldmarkt, waarbij callgeld op 'n dag zelfs tot 12% omhoogliep, vanzelfsprekend tot de flauwe stemming van de beurs bijgedragen. Eigenaardig is het waar enkele maanden geleden door de Federal Reserve Bank en particuliere banken maatregelen werden genomen om de credieten voor de beurs te beperken, dezer dagen onder leiding van J. P. Morgan te New York een bijeenkomst van bankiers plaats had ter verkrijging van de noodige samenwerking juist voor een tegenovergesteld doel, nl. om te zorgen, nu particuliere voor seizoenbehoefte groote bedragen terugtrekken, dat er voor de beurs voldoende accommodatie blijft om een paniek te verhinderen. Echter schijnt men voor een paniek nog niet bijzonder bevreesd, daar het Amerikaansche bedrijfsleven zich gunstig blijft ontwikkelen en na de plaats gevonden liquidaties de technische positie der markt gunstiger is geworden. Steels verloren deze week 13%, Anaconda's 14% Smeltings 23%, General Motors 24%, Sears Roebuck 27%. Van de Spoorwegshar's waren Atchison 9% lager, Baltimore 10%, Canadian 18%, Erie, Missouri en Wabash 8%, Kansas City Southern en Union Pacific 9%.

De beurs te Londen heeft een eenigszins verdeeld, doch meerendeels zwak verloop gehad als gevolg nog steeds van de ziekte des konings en ook in verband met de flauwe houding van Wallstreet. De ruime geldmarkt vermocht het publiek niet tot den beurshandel te animeren, trouwens ten slotte trok de geldmarkt ook iets aan op de mogelijkheid van een disconto-verhoging te New York, welke allicht aanleiding tot afvloeiing van middelen naar daar zou kunnen worden.

Zeer onregelmatig was ook de beurs te Berlijn gestemd. Aanvankelijk was de stemming niet flauw, dank zij ook de deelname van het buitenland aan den beurshandel, doch weldra kregen liquidaties weer de overhand, in verband ook met de houding der buitenlandsche markten, vooral van die van New York, waarna, behoudens enkele weinige uitzonderingen, het slot gedrukt was en algemeen lager. Aandeelen Reichsbank verloren per saldo 8%. Harpener en Hirsch Kupfer waren 9% lager, Loewe 11%, Nordd. Wollkammerei 10%, Siemens en Halske 8%, Vereingde Glanzstoffen zelfs 16%.

Beter gestemd was de Parijische beurs en in de eerste weekhelft viel er zelfs een opgewekte tendenz te bespeuren. Inzonderheid waren Bankaandeelen vast van toon en Fransche Renten, een en ander als gevolg van den steeds gunstiger wordenden economischen toestand van het land en de uitstekende positie van de schatkist. Rio Tinto's en de Beers gaven ook een krachtig avans te zien, hoewel later een deel hiervan weer moest worden prijsgegeven. Het slot was eenigszins verdeeld.

Ten onzent heeft de beurs een stil verloop gehad. Slechts in enkele fondsensoorten viel bevredigende affaire waar te nemen, terwijl de claimhandel ook voor eenige levendigheid zorgde. In 't algemeen was de stemming zwak onder den invloed van New York, vooral in de laatste weekhelft.

Beleggingsfondsen hielden zich over 't algemeen genomen nochtans goed op prijs. 6% Ned. Werk. Schuld 1922: 103⁷/₈, 103⁵/₈; 4¹/₂% Ned. Werk. Schuld 1917: 100³/₄, 100⁵/₈; 4¹/₂% Ned. Indië 1926: 99¹¹/₁₆, 99⁵/₈; 5% Mexico £100-1000: 8, 7³/₄; 5% Brasilië 1903 £100: 86¹/₄, 84⁵/₈; 8% Sao Paulo 1921: 105¹/₁₆, 105¹/₄.

De afdeling voor industriele aandeelen verliep wederom onregelmatig. Philips-aandeelen hebben aanvankelijk hun rijzende beweging voortgezet op goede vraag blijkbaar van goede zijde, waarbij geruchten de ronde deden dat het Philips-concern naast lampen en radiotoestellen de vervaardiging van verschillende andere elektrische apparaten op het oog zou hebben. Ten slotte had evenwel weer een scherpe reactie plaats. Margarine Unies werden ook tamelijk levendig weer verhandeld, doch sloten per saldo ook enkele procenten lager. Trouwens, de geheele afdeling bleef aan den flauwen kant. Door een zeer vaste stemming kenmerkten zich aandeelen Kodowa, hoewel ook deze ten slotte weer enkele procenten onder het hoogste punt bleven. Kunstzijde-aandeelen waren flauw in overeenstemming met de buitenlandsche markten en op berichten omtrent prijsverlaging. Aandeelen Amiens en Ned. Indische Gas, die in 't begin van de week levendig gevraagd waren, verflauwden later weer. Calvé Delft 127, 122³/₄; Centrale Suiker Mij.: 77³/₄, 80; Hollandische Kunstzijde Industrie: 200¹/₂, 191; Holl. Mij. t/h. maken van werken in Gew. Beton: 287¹/₂, 276¹/₂, Internationale Viscose: 101³/₄.

91; Maekubee: $165\frac{7}{8}$, $145\frac{3}{4}$; Margarine Unie: $274\frac{3}{4}$, 264; Ned. Kunstzijdefabriek: $419\frac{3}{4}$, 393; Philips Gloeilampenfabriek (gem. bezit van Aandeelen): $777\frac{1}{2}$, 757; Ougrée Marihay: 362, 360; Separator: $174\frac{3}{4}$, $168\frac{3}{4}$; Zweedsche Lucifer Mij.: $428\frac{1}{2}$, $419\frac{3}{4}$.

In de *Petroleumafdeeling* zijn aandeelen Koninklijke niet geanimeerd geweest, daarentegen was in soorten als Perlak, Gaboes en Peudawa de handel weer zeer omvangrijk, gepaard gaande aan een zeer vaste stemming. Aandeelen Gaboes stegen daarbij boven pari, wat echter aan manipulatie wordt toegeschreven. Het slot was weer flauwer. Op de aandeelen Perlak werd f 75 terugbetaald, waardoor de aandeelen sedert den 4en Dec. genoteerd worden over een nominaal bedrag van f 300, tegen f 375 te voren. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: $375\frac{1}{2}$, 375; Gec. Holl. Petr. Mij.: 219, 230; Kon. Ned. Petr. Mij.: $403\frac{3}{8}$, $394\frac{3}{8}$; Perlak Petroleum: 191 (ex. uitkeering f 300), 160; Peudawa: $32\frac{5}{8}$, $29\frac{1}{2}$; Marland Oil: $45\frac{3}{8}$, 42.

Een tamelijk groote bedrijvigheid viel er weer in de *Mijnenafdeeling* waar te nemen, voornamelijk door den handel in Algem. Exploraties en in claims Billiton Mij. Eerstgenoemde werden op de voortdurend toenemende productie en op optimistische uitlatingen van den directeur ter aandeelhoudersvergadering, goed gekocht. Na in het midden der week tot boven de 150 % te zijn opgelopen, ging later weer een deel van het avans verloren. Claims Billiton bleven belangrijk onder de prijzen van de vorige week; eveneens bleven aandeelen Singkep flauw. Alg. Exploratie Mij.: $142\frac{1}{2}$, $143\frac{1}{4}$; Billiton Ie Rubriek: 690, 610; Boeten Mijnbouw Mij.: $215\frac{1}{2}$, 218; Müller & Co's Mijnbouw Mij.: 104, 102; Redjang Lebong: 160, $160\frac{1}{2}$; Singkep Tin Mij.: 362, 326.

Suikeraandeelen waren lusteloos en brokkelden ten slotte iets af. Vrij levendig waren alleen de omzetten in H.V.A.'s, die thans echter flauw gestemd waren en het in de vorige week behaalde avans van 25 % weer meer dan geheel verloren op de opvatting dat het in de vorige week geloopte hebbende gerucht omtrent een bonus of aandeelenuitgifte onjuist is, daar zulk een gestie niet in overeenstemming werd geoordeeld met vroeger door de directie afgelegde verklaringen in de jaarlijksche vergadering. Het declareeren van het gewone interim-dividend van 15 % oefende geen invloed uit. Door de Watoetoelis Poppoh werd een interim-dividend van 25 % betaalbaar gesteld, tegen 40 % vorig jaar. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 154, 151; Handels Vereeniging Amsterdam: 697, $678\frac{3}{4}$; Javasche Cultuur Mij.: 373, 362; Maron: 238, 239; Moormann: 315, 312; Ned. Ind. Suiker Unie: 242, 233; Pagottan: 251, 249; Poerworedjo: 94, $93\frac{1}{8}$; Sindanglaet: 424; Tjepper: 696; Watoetoelis Poppoh: 750 (ex. div.), 725.

De *Tabaksafdeeling* verliep lusteloos. Eenig gering aanbod in Deli's en Senembahs deed de koersen dezer aandeelen eenigszins terugloopen. De overige soorten veranderden niet veel. Arendsburg: $683\frac{1}{2}$, 654 (ex. div.); Besoeki Tabak Mij.: 536, 535; Deli Batavia: 515; Deli Mij.: 436, $427\frac{7}{8}$; Ngoepit: 373, 370; Oostkust: $174\frac{1}{2}$, 173; Senembah: 507, $499\frac{1}{2}$.

Rubberaandeelen hebben het ook ditmaal niet tot eenige levendigheid weten te brengen en in de koersen kwam ook niet veel verandering daar de rubbermarkten zich op ongeveer dezelfde hoogte bleven bewegen. De November-uitvoer uit Malakka van ca. $68\frac{1}{2}$ duizend ton kwam met de verwachtingen vrijwel overeen. Amsterdam Rubber: $232\frac{1}{8}$, $229\frac{3}{4}$; Deli Batavia: 160, $160\frac{1}{2}$; Gogo Nibi: $239\frac{1}{2}$, 241; Hessa Rubber: 306, 305; Indische Rubber: 240, 241; Java Caoutchouc: 144, $144\frac{1}{4}$; Kali Telepak: $240\frac{1}{2}$, $231\frac{1}{2}$; Majanglanden: $295\frac{1}{2}$, 290; Ned. Ind. Rubber & Koffie: 269, 268; R'dam Tapanoeli: $100\frac{3}{4}$, 102; Serbadjadi: $181\frac{1}{2}$; Sumatra Caoutchouc: 167, $165\frac{1}{2}$; Sumatra Rubber: 175; Ver. Ind.

Cultuur Ond. $128\frac{3}{4}$, $127\frac{3}{4}$; Intercontinental Rubber: $12\frac{1}{8}$, $11\frac{3}{4}$.

Scheepvaart aandeelen bleven verwaarloosd; alleen bestond er in 't begin van de week eenige belangstelling voor de Indische lijnen. Holland Amerika Lijn: $81\frac{3}{4}$, $81\frac{1}{4}$; Java China Japan Lijn: $137\frac{1}{2}$, $137\frac{7}{8}$; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: $92\frac{1}{4}$, 92; Ned. Scheepvaart Unie: 207, $208\frac{1}{4}$; Stoomvaart Mij. Nederland: 200, $200\frac{1}{4}$; Nievelt Goudriaan: $119\frac{1}{2}$, 119.

Bankaandeelen prijshoudend, doch met uiterst geringe affaire. Amsterdamsche Bank: 187, 188; Hollandsche Bank voor Zuid-Amerika: 67, $66\frac{7}{8}$; Incasso Bank: 124, $123\frac{3}{4}$; Javasche Bank: $321\frac{1}{2}$; Koloniale Bank: $240\frac{1}{2}$, $237\frac{1}{4}$; Ned. Ind. Handelsbank: $161\frac{1}{4}$, $162\frac{1}{4}$; Ned. Handel Mij.: $171\frac{7}{8}$, $170\frac{3}{4}$; R'damsche Bankvereeniging: 105, $105\frac{1}{2}$; Twentsche Bank: 140.

Amerikaansche shares volgden de bewegingen van Wallstreet, hoewel men ten onzent meesttijds boven New Yorksche pariteit bleef. Het slot was evenwel flauw. Anaconda Copper: $216\frac{3}{4}$, 191; Studebaker: $77\frac{3}{4}$, 73 (ex. dividend); U. S. Leather: $32\frac{3}{8}$, $32\frac{1}{8}$; U. S. Steel Corporation: $166\frac{1}{4}$, 154; Atchison Topeca: $196\frac{3}{4}$ (ex. div.), $190\frac{1}{2}$; Baltimore & Ohio: 127, 117 (ex. div.); Erie: $68\frac{1}{4}$, $61\frac{1}{4}$; Missouri Kansas & Texas: $56\frac{7}{8}$, $46\frac{13}{16}$; Southern Pacific: 127, $123\frac{3}{4}$; Union Pacific: 214, $205\frac{1}{8}$; Wabash Railway: $78\frac{3}{4}$, $71\frac{9}{16}$.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 11 December 1928.

De tarwemarkt was ook deze week aanvankelijk weder stil en vooral in Engeland werd weinig gekocht. De steun, welke in de voorafgaande week was uitgegaan van vrij veel zaken in Australische tarwe naar Britsch-Indië liet zich ditmaal niet meer gevoelen, omdat de Britsch-Indische vraag was afgenomen. Voornamelijk echter werd het gebrek aan kooplust in Europa veroorzaakt door de flauwe markt in Argentinië, waar de uitstekende vooruitzichten voor den nieuwen oogst en de hooge schatting der opbrengst bij voortdurend een sterk aanbod van oude, zoowel als nieuwe tarwe met zich bracht. De prijzen aan de Argentijnsche termijnmarkt hebben na de sterke prijsverlaging, welke daar in de tweede helft van November had plaats gevonden, niet veel verdere verlaging ondergaan, maar het uitblijven van een herstel heeft toch wel in Europa over het algemeen een verbetering van het vertrouwen in de tarweprijzen tegengehouden. De ramingen van de opbrengst van den nieuwen Argentijnschen tarwe-oogst loopen nog steeds uiteen, maar over het algemeen wordt aangenomen, dat deze oogst groter zal zijn dan ooit is voorgekomen. Ook uit Australië blijven de berichten omtrent den oogst zeer gunstig en dat de opbrengst er ongeveer 160 miljoen bushels zal bedragen, hetgeen evenveel is als twee jaar geleden, doch 42 miljoen bushels meer dan in 1927, schijnt wel met zekerheid te kunnen worden aangenomen. Van Noord-Amerika is deze week geen nieuwe druk op den tarweprijs uitgegaan en zelfs hield de markt, zoowel te Chicago als te Winnipeg, zich zoo goed, dat daar in de eerste dagen van December aan de termijnmarkten zelfs nog voor enkele termijnen eenige prijsverbetering kon worden geconstateerd. Daarna hebben echter de geringe Engelsche vraag en de ernstige concurrentie van Argentinië eenige verlaging der Noord-Amerikaansche prijzen met zich gebracht en in Engeland heeft in het begin der week het feit, dat de naar Europa onderweg zijnde hoeveelheid tarwe zulk een grooten omvang had bereikt tot den beperkten omvang der vraag meegewerkt,

INDUSTRIEELLE DISCONTO MAATSCHAPPIJ

AMSTERDAM LONDEN BERLIJN PARIJS KOPENHAGEN

MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL / 25.000.000.—

VOLGESTORT GEPLAATST EN RESERVES / 12.900.000.—

Financiering van den afzet van industriele producten.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	2/8 Dec. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	2/8 Dec. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	1928	1927
Tarwe	24.621	2.055.564	2.108.429	1.612	63.155	43.124	2.118.719	2.151.553
Rogge	2.153	193.832	377.761	—	—	743	193.832	378.504
Boekweit	150	15.609	23.286	—	—	67	15.609	23.353
Maïs	16.047	968.032	1.290.926	932	205.665	229.318	1.173.697	1.520.244
Gerst	12.063	520.336	464.203	—	14.481	15.443	534.817	479.646
Haver	989	182.424	198.824	—	715	2.829	183.139	201.653
Lijnzaad	154	189.831	241.374	898	353.384	230.806	543.215	472.180
Lijnkoek	3.437	183.650	183.611	—	1.184	—	184.834	183.611
Tarwemeel	3.796	104.379	122.279	1.246	36.087	44.178	140.466	166.457
Andere meelsoorten	343	11.958	12.098	—	—	—	11.958	12.098

maar op het vasteland en wel speciaal in Duitschland is na eenige dagen de vraag verbeterd en vooral Manitoba's werden daar, evenals ook in Nederland, in toenemende mate gekocht. De uitbreiding der zaken in Plata-tarwe, welke bij het begin der Argentijnsche prijsdaling te constateeren viel, heeft echter niet stand gehouden, maar wel is er ook in Engeland in deze week nog een enkelen dag voorgekomen, waarop de gedaalde prijzen tot iets meer zaken leidden. De vooruitzichten voor de nieuwe winterarwe der Vereenigde Staten zijn tegenwoordig zeer bevredigend en ook daarin ligt dus geen aanleiding tot verhooging der Noord-Amerikaansche prijzen. Een iets betere grondtoon scheen echter wel aan de Europeesche tarwemarkt te bestaan wegens de zooeven reeds genoemde verbetering in de vastelandsche vraag en door de hervatting der zaken in Australische tarwe naar Britsch-Indië, terwijl tevens ook Japan weder sterker als koper voor Australische tarwe optrad. Gedurende de allerlaatste dagen echter is de omzet in Europa weder klein geworden en duidelijk is het bemerkbaar, dat de kooplust zich in de meeste landen slechts beperkt tot dekking van onmiddellijke behoefte. Intusschen zijn de tarweverschepingen van Noord-Amerika deze week veel kleiner geweest dan in de vorige, zoodat eindelijk ook weder in den naar Europa zeilenden voorraad een vermindering intrad. Zeer ruim is die voorraad nog steeds en een kleine vermindering zal waarschijnlijk op de markt nauwelijks invloed oefenen nu in de uitvoerlanden zulke groote voorraden beschikbaar zijn. Ook uit Argentinië is deze week minder tarwe afgeladen dan de zeer groote hoeveelheid van de vorige week, doch reeds bevindt zich onder de Argentijnsche afladingen van den laatsten tijd tarwe van den nieuwen oogst en men mag dus aannemen, dat een vermindering van de Argentijnsche verscheppingen, indien zij al mochten optreden, niet van langen duur zal zijn.

In Centraal-Europa beklagt men zich nog steeds zeer over den slechten afzet van tarwe. Donau-opwaarts vinden uit Hongarije en Zuid-Slavië slechts zeer kleine verscheppingen van tarwe plaats en ook van Roemenië is de export tot nog toe van weinig beteekenis.

Voor overzeesche rogge blijft in de Europeesche invoerlanden de belangstelling bij voortdurend slecht en in overeenstemming daarmee zijn ook deze week weder de verscheppingen uit Noord-Amerika van zeer weinig beteekenis geweest. Weliswaar is inlandsche rogge in Duitschland en Nederland den laatsten tijd in prijs gestegen, doch het aanbod is nog altijd ruim voldoende om in de vraag te voorzien en voor inkoop uit Noord-Amerika geeft de markt nog steeds geen aanleiding. Aan de termijnmarkt te Chicago is rogge deze week wat in prijs gedaald, maar de markt in Europa is daarvoor tegenwoordig niet van groote beteekenis.

Platamaïs heeft deze week een zeer flauwe periode doormaakt. Reeds in den loop der vorige week waren de prijzen in Argentinië vrij sterk gedaald, hetgeen in Europa tot zeer stille markten had geleid. Het gebrek aan ondernemingslust werd toen nog gesterkt door de verwachting, dat spoedig aanzienlijke hoeveelheden maïs uit Noord-Amerika zouden worden afgeladen, welke veel goedkoper dan Argentijnsche maïs te koop was. Die vrees voor Noord-Amerikaansche concurrentie schijnt zich echter in de eerste helft dezer week ook in sterke mate van de Argentijnsche markt te hebben meester gemaakt, terwijl tevens de uitstekende vooruitzichten voor den nieuwen Argentijnschen maïs oogst tot het ontstaan van de flauwe stemming aan de Argentijnsche termijnmarkten hebben medegewerkt. Op 4 December sloot de Decembertermijn te Buenos Aires en Rosario 35 à 40 centavos minder dan 2 dagen tevoren en Februari te Rosario was zelfs 55 centavos lager. Het is geen wonder, dat hierdoor in die dagen ook in Europa de stemming voor maïs zeer flauw was, doch in Noord-Amerika handhaven de prijzen zich op die dagen vrij goed en zelfs werd geregeld Noord-Amerikaansche maïs, die vroeger op December aflading naar Europa was verkocht door de Noord-Amerikaansche verkoopters nog steeds teruggekocht.

De sterke prijsdaling, welke voor Argentijnsche maïs was ingetreden, heeft al spoedig tot verbetering van den Europeeschen ondernemingslust geleid en op 5 December werden zoowel op het vasteland als in Engeland veel meer zaken in Platamaïs van den ouden oogst gedaan, zoowel reeds afgeladen als ter verschepping in de eerstvolgende maanden.

Dadelijk volgde hierop weder een zeer krachtig prijsherstel voor oude maïs in Argentinië en op 7 December reeds was te Buenos Aires de prijsverlaging weder geheel ingehaald, terwijl te Rosario op dien datum Decembermaïs 15 centavos per 100 KG. hooger stond dan op den eersten dag der maand. Een zeer groote uitbreiding, in vergelijking met vorige weken, hebben ditmaal de verscheppingen van maïs uit Argentinië ondergaan en deze is slechts gepaard gegaan met een zeer kleine afname van den voorraad in de Argentijnsche havens. Blijkbaar zijn dus in Argentinië nog flinke hoeveelheden maïs voor export aanwezig. Er kan dan ook nauwelijks worden aangenomen, dat de Argentijnsche maïs-uitvoer een blijvende toename tegenover de laatste weken zal blijven behouden. Deze groote verscheppingen en het nu voor Platamaïs vrij wat gestegen prijspeil hebben de laatste dagen de zaken wel eenigszins in omvang doen afnemen, maar de vraag is aan de meeste Europeesche markten toch ook nu nog beter dan ongeveer 10 dagen geleden het geval was. Ook maïs uit Zuid- en Oost-Afrika vindt gemakkelijker plaatsing, hetgeen tevens samenhangt met het verminderende aanbod van deze maïssoorten. Ontegenzeggelijk blijft de markt steun ondervinden van de ook nu nog voortgaande terugverkoop van December en zelfs Januari aflading naar Noord-Amerika, omdat daardoor houders van maïs in de invoerhavens zich van een groot gedeelte van hun vroegere inkoop ontdoen. De gemakkelijker houding der maïsmarkt te Chicago van de tweede helft der week heeft op de Amerikaansche bereidwilligheid om met deze terugkoop voort te gaan, slechts zeer weinig invloed gehad. Noord-Amerikaansche maïs, welke reeds is afgeladen, of dezer dagen ter verlading komt, is in de laatste dagen geregeld naar Nederland verkocht en de Noord-Amerikaansche maïsverscheppingen hebben deze week voor het eerst een omvang van eenige beteekenis gekregen. In totaal zijn 142.000 quarters naar Europa afgeladen, waarvan 69.000 naar Nederland.

In Platamaïs van den nieuwen oogst zijn ook deze week naar Noordwestelijk Europa weinig zaken gedaan, doch in Italië, Zuid-Slavië en Tsjecho-Slowakije blijft men daarvoor nog steeds eenige belangstelling toonen.

Gerst en met name Noord-Amerikaansche gerst was deze week aanvankelijk zeer flauw. In Engeland bestond slechts weinig vraag en op het vasteland waren blijkbaar de aanvoeren te groot. In Duitschland en Nederland trad voor voergerst uit Noord-Amerika en Canada nog steeds een verdere prijsdaling in, doch tenslotte hebben deze lage gerstprijzen tot een sterke verbetering der vraag geleid en in enkele dagen heeft speciaal in Nederland de prijs zich aanzienlijk hersteld met een flinke toename der vraag. Het prijspeil voor spoedige gerst bleef echter nog aanzienlijk beneden de Amerikaansche pariteit. Maar ook tot de hoogere Amerikaansche vraagprijzen voor latere aflading kwamen weder in toenemende mate zaken tot stand. Dit geldt zoowel voor Duitschland als voor Nederland. Donau gerst blijft echter nog steeds zeer weinig belangstelling wekken en de ook deze week weder kleine verscheppingen uit Roemenië hebben nog steeds geen verbetering in de vraag der Donau gerst teweeg kunnen brengen. Waarschijnlijk is dit voor een niet gering deel het gevolg van de onbevredigende kwaliteit der Donaugerst, die dit jaar weder steeds sterk met vreemde bestanddeelen bezet schijnt te zijn.

Na eenige flauwe markten te Winnipeg is daar voor gerst een prijsverbetering ingetreden, die tot de vastere stemming in Noordwestelijk Europa heeft bijgedragen.

Haver blijft nog altijd stil en zoowel in Engeland als op het vasteland zijn daarin deze week weinig zaken gedaan. Toen in Argentinië maïs zoo flauw was, heeft ook haver op een enkelen dag plotseling een sterke prijsverlaging ondergaan, welke

echter onmiddellijk weder door een herstel werd gevolgd, maar uitbreiding der zaken in Platahaver naar het vasteland is daarmede, in tegenstelling met maïs, nauwelijks gepaard gegaan. Duitsland blijft geregeld naar naburige landen haver verschepen, doch nieuwe zaken worden er weinig gedaan en speciaal in Nederland was deze week de stemming voor Deutsche haver flauw met zeer weinig kooplust.

SUIKER.

De stemming op de verschillende suikermarkten bleef ook de afgelopen week ongeanimeerd.

In Amerika werd voor ruwsuiker ongeveer 2.3/16 de. c. & fr. New York betaald op basis van Cubasuiker; de handel bleef echter zeer beperkt. Op de termijnmarkt fluctueerden de noteringen slechts weinig; de tendens was dalende. De slotnoteringen waren Dec. 2.07; Jan. 2.04; Mrt. 2.10; Mei 2.17; Sept. 2.30 en voor Spot Centrifugals 3.89.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V.S. bedroegen deze week 34.000 tons, de versmeltingen 47.000 tons tegen 38.000 tons in 1927 en de voorraden 190.000 tons tegen 201.500 tons.

De Cuba statistiek is als volgt:

	1928 Ton	1927 Ton	1926 Ton
Cubaansche prod. tot 4 Dec.	4.037.833	4.508.521	4.884.658
Consumptie	90.797	145.521	150.000
Weekontv. afscheephavens...	23.939	20.653	34.700
Totaal sedert 1 Jan.	3.812.819	4.200.346	4.688.535
Weekexport	60.786	72.747	60.276
Totale export sedert 1 Jan. ...	3.485.577	3.855.653	4.493.504
Voorraad afscheephavens.....	287.347	344.693	195.031
Voorraad Binnenland	174.112	162.664	46.123

Op de termijnmarkt in L o n d o n was de aandacht voornamelijk gevestigd op de liquidaties der December-posities, welke regelmatig verliepen. Latere termijnen zwakten iets af en sloten op 3/4 d. tot 1 1/2 d. lagere noteringen.

Het slot der ruwsuiker was als volgt:

Dec. ..	Sh. 9/7 1/2	Mei	Sh. 9 8 1/4
Maart ..	„ 9/7 1/2	Aug.	„ 9/11 1/4
		Sept.	„ 10/-

Raffinadeurs verlaagden deze week den prijs van hun product met 6 d.

De zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1928 Ton	1927 Ton	1926 Ton
Duitschland 1 Nov.	482.000	365.000	422.000
Tsjechoslowakije 1 Nov.	343.000	363.000	306.000
Frankrijk 1 Nov.	188.000	204.000	165.000
Nederland 1 Nov.	136.000	107.000	126.000
België 1 Nov.	63.000	55.000	40.000
Polen 1 Nov.	108.000	76.000	93.000
Engeland 1 Nov. geïmpt. suiker	160.000	205.000	382.000
„ 1 „ Binnenl. suiker	20.000	16.000	13.000
Totaal Europa ..	1.500.000	1.391.000	1.547.000
V.S. Atlant. havens 31 Oct. ...	272.000	196.000	185.000
Cubaansche Havens 27 Oct. ...	475.000	538.000	391.000
Cuba binnenland 27 Oct. ...	314.000	308.000	263.000
Totaal	2.561.000	2.433.000	2.386.000

Op Java was de stemming op de markt voor tweedehands suiker stil; de noteringen konden ietwat aantrekken. Van de Visp werden geen afdoeningen gerapporteerd.

Hier te lande opende de termijnmarkt aanvankelijk prijshoudend en konden noteringen geleidelijk ietwat aantrekken; later in de week werd het aanbod echter iets ruimer. De markt sloot kalm op de volgende noteringen: Dec. f 13 3/4 - f 14.-; Mrt. f 14.1/8 - f 14.3/8; Mei f 14.3/8 - f 14 1/2; Aug. f 14.5/8 - f 14 3/4. De omzet bedroeg deze week 2000 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 5 December 1928.

Er was een geringe stijging in prijzen van Amerikaansche katoen jl. Donderdag, toen Mid-American spot 11.09 d. in Liverpool noteerde. Sindsdien zijn prijzen dagelijks gedaald, totdat gisteren de notering 40 punten lager was, hetgeen voornamelijk aan manipulaties van speculanten en de onzekerheid van het a.s. Zaterdag verschijnend Bureau Rapport wordt toegeschreven. Gisteren sloten noteringen in New-York 9 tot 16 punten hooger, terwijl Liverpool hedenmorgen 7 tot 9 punten hooger opent. Velen zijn van meening, dat de stijging niet gerechtvaardigd is en geenszins door de vooruitzichten der katoenoogst gebillijkt wordt. Prijzen van Egyptische katoen stegen geregeld totdat F. G. F. Sakel de vorige week 19.40 d. noteerde, hoewel er gisteren een daling plaats had, zoodat prijzen weer op het niveau van een week geleden waren. Vergeleken bij een jaar geleden, zijn zoowel Amerikaansche als Egyptische prijzen op ongeveer hetzelfde niveau gekomen. De afname van Amerikaansche soorten door Groot-

STATISTISCH OVERZICHT

	TARWE Hard Winter No. 2 loco Rotterdam/ Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE American No.2) loco Rotterdam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST Amer No.23) loco Rotterdam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		STEENKOLEN Westfaalsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33.90 Bé s.g. per barrel		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesbrough per Eng. ton		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton	
	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	fl.	%	\$	%	Sh.	%	£	%
Jaargemidd. 1925	17.20	100.0	13.07 ⁵	100.0	231.50	100.0	236.00	100.0	462.50	100.0	10.80	100.0	1.68	100.0	73/-	100.0	62.1/6	100.0
Januari 1926	*16.90	98.3	11.47 ⁵	87.8	190.25	82.1	184.25	78.1	370.75	80.2	10.05	93.1	1.51	89.9	70/-	95.9	59.3/-	95.3
Februari	*16.30	94.8	11.52 ⁵	88.1	174.00	75.2	175.00	74.2	353.00	76.3	10.20	94.4	1.80	107.1	70/6	96.6	59.12/-	96.0
Maart	*15.37 ⁵	89.4	11.47 ⁵	87.8	167.75	72.5	174.50	73.9	330.00	71.4	9.85	91.2	1.80	107.1	70/6	96.6	58.15/6	94.7
April	*16.10	93.6	11.45	87.6	177.50	76.7	194.75	82.5	335.75	72.6	10.00	92.6	1.80	107.1	70/6	96.6	57.7/6	92.4
Mei	*16.32 ⁵	94.9	11.00	84.1	168.50	72.8	192.50	81.6	334.50	72.3	13.10	121.3	1.93	114.9	73/-	100.0	56.9/6	91.0
Juni	*16.12 ⁵	93.7	11.12 ⁵	85.1	171.00	73.9	198.75	84.2	360.25	77.9	13.85	128.2	2.05	122.0	76/6	104.8	56.17/6	91.6
Juli	*16.20	94.2	12.17 ⁵	93.1	175.25	75.7	200.50	85.0	382.50	82.7	16.35	151.4	2.05	122.0	87/-	119.2	58.2/-	93.6
Augustus	15.35	89.2	11.82 ⁵	90.4	170.50	73.7	190.50	80.7	376.50	81.4	17.25	159.7	2.05	122.0	90/6	124.0	58.19/6	95.0
September	14.80	86.0	11.95	91.4	170.0	73.5	204.75	86.8	360.25	77.9	25.50	236.1	2.05	122.0	94/6	129.5	58.15/-	94.6
October	15.75	91.6	12.32 ⁵	94.3	175.50	75.8	218.75	92.7	367.75	79.5	31.10	288.0	2.05	122.0	118/-	161.6	58.7/6	94.0
November	16.02 ⁵	93.2	12.60	96.4	177.75	76.8	215.00	91.1	382.50	82.7	38.25	353.7	1.81	107.7	120/6	165.1	57.6/6	92.3
December	15.41	89.5	12.20	93.3	173.50	74.9	210.75	89.3	373.75	80.8	19.00	175.9	1.75	104.2	99/6	136.3	56.19/6	91.8
Januari 1927	15.22 ⁵	88.5	12.50	95.6	165.00	71.3	222.25	94.2	362.50	78.4	13.35	123.7	1.75	104.2	85/6	117.3	55.7/6	89.2
Februari	15.22 ⁵	88.5	13.05	99.8	167.00	72.1	230.00	97.5	373.75	80.8	12.10	112.0	1.70	101.2	83/6	114.4	54.16/-	88.3
Maart	15.05	87.5	12.70	97.1	164.50	71.1	219.25	92.9	354.75	76.7	11.25	104.2	1.26	75.0	81/-	111.0	55.17/-	89.9
April	14.80	86.0	12.82 ⁵	98.1	173.00	74.8	237.50	100.6	351.50	76.0	11.00	101.9	1.22	72.6	80/-	109.6	55.2/6	88.8
Mei	15.75	91.6	13.57 ⁵	103.8	172.75	74.6	258.25	109.4	373.75	80.8	10.95	101.4	1.22	72.6	74/-	101.4	54.4/-	81.1
Juni	15.60	90.7	13.20	101.0	175.25	75.8	245.0	104.2	372.75	80.6	11.00	101.9	1.22	72.6	70/-	95.9	54.2/6	87.2
Juli	15.10	87.8	12.05	92.2	171.50	74.1	235.75	99.9	367.75	79.5	11.10	102.8	1.22	72.6	70/-	95.9	53.19/-	86.9
Augustus	14.87 ⁵	86.5	11.45	87.6	178.50	77.1	252.50	107.0	368.25	79.6	11.05	102.3	1.22	72.6	69/-	94.5	55.5/6	89.0
September	14.70	85.5	12.15	92.9	179.50	77.5	233.25	98.8	369.50	79.9	10.90	100.9	1.22	72.6	65/-	89.0	54.13/-	88.0
October	13.72 ⁵	79.8	11.45	87.6	178.75	77.2	230.50	97.7	359.00	77.6	10.90	100.9	1.22	72.6	65/-	89.0	55.5/-	89.0
November	13.45	78.2	12.12 ⁵	92.7	184.75	79.8	233.25	98.8	349.75	75.6	10.65	98.6	1.22	72.6	65/-	89.0	59.1/-	95.1
December	13.40	77.9	12.57 ⁵	96.2	201.00	86.8	216.25	104.3	348.25	75.3	10.60	98.1	1.22	72.6	65/-	89.0	60.2/-	96.8
Januari 1928	13.50	78.5	12.70	97.1	207.50	89.6	247.75	105.0	361.00	78.0	10.30	95.4	1.22	72.6	65/-	89.0	62.1/-	99.9
Februari	13.80	80.2	12.87 ⁵	98.5	226.50	97.8	243.75	103.3	361.00	78.0	10.00	92.6	1.21	72.0	65/-	89.0	61.12/-	99.2
Maart	14.60	84.9	14.00	107.1	240.75	104.0	255.75	108.4	350.75	75.8	9.95	92.1	1.19	70.8	65/6	89.7	61.3/6	98.6
April	15.30	88.9	14.97 ⁵	114.5	239.50	103.5	261.00	110.6	358.25	77.5	10.05	93.1	1.19	70.8	66/-	90.4	61.14/6	99.4
Mei	15.30	88.9	15.17 ⁵	118.4	238.50	103.0	260.75	110.5	372.00	80.4	10.60	98.1	1.19	70.8	66/-	90.4	62.15/-	101.1
Juni	14.37 ⁵	83.6	14.27 ⁵	109.2	234.00	101.0	252.50	107.0	365.25	79.0	10.10	93.5	1.19	70.8	66/-	90.4	63.17/-	102.9
Juli	14.25	82.8	13.07 ⁵	100.0	246.75	110.6	241.00	112.1	359.75	77.8	10.10	93.5	1.19	70.8	66/-	90.4	62.18/-	101.3
Augustus	12.00	69.8	12.62 ⁵	96.6	214.75	92.8	226.75	96.1	350.75	75.8	10.05	93.1	1.21	72.0	66/-	90.4	62.10/6	100.7
September	11.65	67.7	11.57 ⁵	88.5	198.75	85.9	198.25	84.0	350.75	75.8	10.00	92.6	1.21	72.0	66/-	90.4	63.8/-	102.1
October	12.27 ⁵	71.4	12.27	93.8	218.50	94.4	189.50	80.3	366.00	79.1	9.95	92.1	1.19	70.8	66/-	90.4	65.12/-	105.7
November	12.32 ⁵	71.7	12.07 ⁵	91.4	227.25	98.2	185.50	78.6	386.25	83.5	10.20	94.4	1.18	70.2	66/-	90.4	67.18/-	109.4
3 December	12.35	71.8	12.00	91.8	221.00	95.5	178.00	75.4	385.00	83.2	10.15 ⁵	94.0 ⁵	1.18	70.2	66/-	90.4	68.15/-	110.8
10 "	12.40	72.1	11.85	90.6	222.00	95.9	180.00	76.3	380.00	82.2			1.18	70.2	66/-	90.4	68.2/6	109.7

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nummers van 8 en 15 Augustus 1928 (No. 658 en 659) pag. 689/90 en 709. 2) = Western vóór de invoering van * Manitoba No. 3. † Zuid-Russische.

Britannië, Amerika en het Continent zijn bijna 360.000 balen minder als een jaar geleden, waarvan het Continent 53.000 balen, Amerika 247.000 balen, Groot-Britannië 61.000 balen.

In de Amerikaansche garenmarkt gaat bepaald weinig om. De prijsstijging van het ruwe materiaal op jl. Donderdag had een aanzienlijken handel in de meeste soorten twist en weft tengevolge, zoowel in enkele als getwijnde bundelgarens. Sedert dien tijd met dagelijks dalende katoenprijzen, heeft men een afwachtende houding aangenomen, welke situatie waarschijnlijk wel tot na de publicatie van het Bureau Rapport op a.s. Zaterdag zal voortduren. De meeste verkoopters klaagden gisteren over gebrek aan orders. Ook naar Egyptische garens bestaat weinig vraag. De jongste stijging en de vrij sterke positie van katoenaanvoeren houdt koopen tegen met het resultaat, dat verkoopen zich voornamelijk beperken tot kleine hoeveelheden voor direct gebruik. Deze condities gelden voor alle soorten garens, zoowel enkele als getwijnde bundelgarens.

Doekprijzen zijn vast. De prijsstijging duurde tot jl. Vrijdag en had een vrij groote vraag tengevolge. Overzeesche koopers waren niet geneigd de prijsstijging te betalen, doch er is ongetwijfeld een vrij belangrijk aantal orders geboekt. Enkele fabrieken sluiten nog geregeld orders af, daar enkele koopers van meening zijn, dat het oogenblik om te koopen gunstig is, terwijl daarentegen andere fabrieken rapporteeren, dat er weinig omgaat. Het resultaat is, dat prijzen vast blijven en terwijl overzeesche koopers met belangstelling den loop van het ruwe materiaal volgen, is het een feit, dat prijzen ongetwijfeld vaster zijn geworden en de positie van spinners belangrijk verbeterd is. Zooals wij reeds boven gezegd hebben, kan het volgend Bureau Rapport een oplossing van de situatie brengen. Intusschen schijnt het niet veilig uit den huidige stand van de markt conclusies te trekken.

Liverpoolnoteeringen	Oost. koersen	27 Nov. 4 Dec.
	28 Nov. 5 Dec.	T.T. op Br.-Indië 1/6, 3/4 1/6, 3/4
F.G.F. Sakellaridis	19,10 19,30	T.T. op Hongkong 2/0 1/4 2/0 1/4
G.F. No. 1 Oomra	7,20 7,20	T.T. op Shanghai 2,7 1/2 2,7 1/4

KOFFIE.

De markt bleef sedert het vorig weekoverzicht aanvankelijk flauw gestemd, doch daarna herstelde zij zich weder eenigszins. Onder den invloed van dringend aanbod van door regen beschadigde koffie's uit Santos, die 4/- à 6/- per cwt. lager werden geoffreerd dan een week geleden, daalden ook de aanbiedingen van gewoon gezonde koffie te Santos enkele shillings, terwijl die van Rio ongeveer 1/- terugliepen. In de laatste twee dagen

echter liep Santos weder ongeveer 1/- op. In Nederlandsch-Indië trad ook voor Robusta een verlagings in, die voor de betere ongewasschen soorten zelfs ongeveer 4 ct. bedroeg. Alleen de prijs van Palembang Robusta bleef, tengevolge van het zeer schaarsche aanbod, nu de oogst dezer soort zooged als afgelopen is, bijna onveranderd en de wanverhouding tusschen den prijs van Palembang en dien van de andere betere Robusta's werd hierdoor nog grooter. Aan de termijnmarkt liepen, in overeenstemming met den gang van zaken in Brazilië, de noteeringen eerst terug, om ten slotte weder iets te stijgen. Het verschil met 4 dezer bedroeg op den 8sten ongeveer 1 1/4 à 1 3/4 ct. en heden ongeveer 1/2 à 1 ct. De afzet was vrij slecht en beperkte zich hoofdzakelijk tot zaken in loco Robusta, belangrijk onder de noteeringen van Indië, en tot eenige posten Robusta op latere afloading in 1929.

Berichten uit Brazilië vermelden, dat door velen aldaar de toestand op financieel gebied wederom pessimistisch wordt ingezien. Het heet, dat men vreest aan den vooravond van een zeer ernstige crisis te staan. Reeds zijn twee groote faillissementen uitgesproken en de kans, dat deze verschillende andere na zich zullen sleepen, schijnt niet denkbeeldig. De bank van Brazilië zou hebben besloten, alle credieten op te zeggen en bijzondere regelingen met dubieuze debiteuren te weigeren, waardoor alle zwakke, speculatieve en onsolide elementen zouden worden uitgeschakeld. Men klaagt er over, dat de zetgeving daar te lande zich tot nu toe te veel heeft bezig gehouden met financieele en economische ondernemingen van twijfelachtigen aard en met ongezone protectie van landbouw en industrie, en daarnaast weinig of geen aandacht gewijd heeft aan de belangen van den handel, met het gevolg, dat, ten spijt van de stabilisering van de Milreis en van belangrijke invoeren van goud, de geldmarkt nog voortdurend ten prooi is aan groote moeilijkheden.

Volgens gisteren uit Brazilië ontvangen telegram bedroegen de voorraden, in de pakhuizen en de spoorwegstations in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes teruggehouden, op 30 November 13.205.000 balen tegen 13.669.000 balen op 31 October, hetgeen een vermindering beteekent van 464.000 balen.

De officieele loco-noteeringen werden verlaagd voor Superior Santos van 63 op 61 1/2 ct. per 1/2 KG., en voor Robusta van 53 op 51 1/2 ct.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 96/6 à 98/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 99/- à 101/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 77/- à 78/-.

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		KATOEN for Middling locoprijzen New York per lb.		WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Col- onial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		RUBBER ⁴⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal- suiker loco R'dam/A'dam. per 100 K.G.		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		THEE Afl. N.-I. thee v. A'dam gem. pr. Java- en Suma- trathee p. 1/2 KG.		Indexcijfer v/h. Centr. B. v. d. Stat., herleid van 1913 = 100 tot 1925 = 100		Indexcijfer van The Economist, herleid v. 1915 = 100 tot 1925 = 100		
£	%	\$ cts.	%	pence	%	pence	%	Sh.	%	fl.	%	cts.	%	cts.	%	100,0	100,0	100,0	100,0	
261.17-	100,0	23,25	100,0	55,00	100,0	29,50	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	61,375	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
283.6/-	108,2	20,75	89,2	48,75	88,6	26,00	88,1	3 4,25	113,0	16,875	9,0	57,5	93,7	103,5	122,5	96,7	93,4	93,4	93,4	
286.3/-	109,3	20,55	88,0	46,50	84,5	25,00	84,7	2/7,625	88,8	17,125	91,3	58	94,5	103,5	122,5	96,1	92,3	92,3	92,3	
285.14/-	109,1	19,40	83,4	47,50	86,4	25,50	86,4	2/5,125	81,8	16,375	87,3	57,25	93,3	100,25	118,6	93,5	91,1	91,1	91,1	
282.19/6	108,1	19,10	82,1	47,50	86,4	25,00	84,7	2/1,25	70,9	16,375	87,3	54,25	88,4	97,5	115,4	92,3	90,4	90,4	90,4	
268.14/6	102,6	18,95	81,2	47,50	86,4	24,25	82,2	1/10,5	63,2	16,50	88,0	55	89,6	102,25	121,0	92,3	89,4	89,4	89,4	
268.13/6	102,6	18,45	79,3	47,50	86,4	24,00	81,4	1/8,375	57,5	16,625	88,7	56	91,2	100	118,3	92,9	90,0	90,0	90,0	
283.6/-	108,2	18,80	80,9	47,50	86,4	23,75	80,5	1/8,375	7,5	16,75	89,3	57	92,9	89,25	105,6	91,0	90,2	90,2	90,2	
294.10/6	112,5	18,45	79,3	47,75	86,8	24,50	83,1	1/7,625	55,1	16,375	87,3	57,75	94,1	—	—	89,7	92,2	92,2	92,2	
307.19/6	117,6	17,35	74,3	48,75	88,6	25,25	85,6	1/8,125	56,5	17,25	92,0	57,25	93,3	87,75	103,8	90,3	94,7	94,7	94,7	
314.14/6	120,2	13,25	57,0	47,50	86,4	24,75	83,9	1/8,375	58,6	17,875	95,3	53,5	87,2	89,5	105,9	92,3	94,5	94,5	94,5	
308.1/6	117,7	12,90	55,5	44,75	81,4	24,00	81,4	1/8	56,1	19,625	104,7	51,625	84,1	85,25	100,9	94,8	93,3	93,3	93,3	
307.-/6	117,3	12,60	54,2	44,75	81,4	24,50	83,1	1/6,5	51,9	21,875	116,7	50	81,5	79,25	93,8	94,8	88,7	88,7	88,7	
299.13/6	114,4	13,45	57,5	45,00	81,8	25,25	85,6	1/7,375	54,4	22,00	117,3	50	81,5	71	84,0	93,5	87,6	87,6	87,6	
309.8/6	118,2	14,15	60,6	46,25	84,1	26,00	88,1	1/7,125	53,7	21,125	112,7	48,75	79,4	71,25	84,3	94,2	89,5	89,5	89,5	
312.15/-	119,4	14,25	61,3	47,75	86,8	26,50	89,8	1/8,25	56,8	20,625	110,0	48	78,2	70	82,8	92,9	87,9	87,9	87,9	
304.1/-	116,1	14,75	63,4	47,50	86,4	26,25	89,0	1/7,875	55,8	20,25	108,0	48	78,2	72,25	85,5	92,3	87,4	87,4	87,4	
295.12/-	112,9	16,15	69,5	47,00	85,5	26,00	88,1	1/7,75	55,4	20,25	108,0	47	76,6	86,5	102,4	93,5	88,9	88,9	88,9	
296.9/6	113,2	16,85	72,7	47,25	85,9	26,00	88,1	1/6	50,5	18,375	98,0	47	76,6	81,25	96,2	96,1	89,3	89,3	89,3	
289.15/6	110,7	17,90	77,0	48,50	88,2	26,50	89,8	1/4,75	47,0	18,625	99,3	47	76,6	84	99,4	97,4	89,2	89,2	89,2	
292.-/6	111,5	19,70	84,7	48,50	88,2	26,50	89,8	1/5,25	40,8	18,50	98,7	45,375	73,9	—	—	96,1	90,8	90,8	90,8	
287.12/6	109,8	22,05	94,4	50,00	90,9	26,50	89,8	1/4,25	45,6	17,875	95,3	44,25	72,1	94,5	111,8	96,8	90,0	90,0	90,0	
264.2/6	100,9	20,65	88,8	50,25	91,4	26,75	90,7	1/4,375	46,0	16,875	90,0	45,25	73,7	93	110,1	96,8	89,1	89,1	89,1	
264.4/6	100,9	20,25	87,1	52,25	95,0	28,50	96,6	1/6,5	51,9	17,25	92,0	46	74,9	96	113,6	97,4	88,0	88,0	88,0	
266.13/6	101,8	19,70	84,7	51,50	93,6	28,75	97,3	1/7,75	55,4	17,875	95,3	46	74,9	89,25	105,6	97,4	88,3	88,3	88,3	
255.1/-	97,4	19,25	82,8	53,00	96,4	29,75	100,8	1/3,25	54,0	17,375	92,7	46	74,9	84,5	100,0	98,7	86,7	86,7	86,7	
233.10/6	89,2	18,35	78,9	54,75	99,5	31,75	107,6	1/3,75	44,2	16,75	89,3	46	74,9	79,5	94,1	96,8	87,4	87,4	87,4	
233.17/6	89,3	19,35	83,2	55,00	100,0	33,25	112,5	1/0,75	35,8	16,875	90,0	47	76,6	79	93,5	98,1	88,4	88,4	88,4	
234.6/-	89,5	20,65	88,4	54,50	99,1	33,00	111,9	-9,375	26,3	16,875	90,0	47	76,6	74,25	87,9	98,7	90,1	90,1	90,1	
230.13/-	88,1	21,55	92,7	54,25	98,6	32,25	109,3	-9	25,3	16,625	88,7	48,25	78,6	78,25	92,6	98,1	9,0	9,0	9,0	
218.8/6	83,4	21,35	91,8	55,50	100,9	31,75	107,6	-9,25	26,0	15,75	84,0	49	79,8	73,25	86,7	98,7	88,3	88,3	88,3	
211.19/-	80,9	21,75	93,5	53,00	96,4	31,25	105,9	-9,25	26,0	15,50	82,7	49,875	81,3	71,25	84,3	95,5	86,8	86,8	86,8	
211.18/-	80,9	19,30	83,0	51,75	94,1	30,00	101,7	-9,25	26,0	16,00	85,3	51,875	84,5	67,75	80,1	92,9	85,0	85,0	85,0	
214.7/6	81,9	18,5	79,8	47,00	85,5	29,00	98,3	-8,5	23,9	15,875	84,7	52,75	86,0	70,25	83,1	93,5	85,1	85,1	85,1	
221.19/-	84,8	19,45	83,7	46,25	84,1	27,25	92,4	-8,8	24,7	14,625	78,0	53	86,4	73	86,4	94,2	86,4	86,4	86,4	
232.10/6	88,8	19,90	85,6	47,25	85,9	27,50	93,2	-8,625	24,2	14,00	74,1	53	86,4	75,75	89,6	—	—	—	—	
241.12/6	92,3	20,40 ⁶⁾	87,1 ⁶⁾	47,00 ⁷⁾	85,5 ⁷⁾	28,25 ⁷⁾	95,8 ⁷⁾	-8,5	23,9	14,125	75,3	53	86,4	—	—	—	—	—	—	
225.17/6	86,3	—	—	—	—	—	—	—	—	14,00	74,1	51,5	83,9	—	—	—	—	—	—	—

de huidige officieele noteeringswijze (Jan. 1928). ³⁾ = Malting vóór de invoering van de huidige offic. noteeringswijze (Jan. 1928). ⁴⁾ Jaar- en maandgemiddelden afgerond op 1/8 pence. ⁵⁾ 4 Dec. ⁶⁾ 7 Dec. ⁷⁾ 6 Dec.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, December-verscheeping, 40 ct.; Mandheling Robusta Dec./Jan.-verscheeping $41\frac{3}{4}$ ct. alles per $\frac{1}{2}$ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Dec.	Maart	Mei	Sept.
10 Dec.	\$ 15,58	\$ 14,40	\$ 13,68	\$ 12,75
3 „	„ 15,71	„ 14,94	„ 14,32	„ 13,42
26 Nov.	„ 15,76	„ 14,93	„ 14,24	„ 13,35
19 „	„ 15,95	„ 14,97	„ 14,30	„ 13,44

Rotterdam, 11 December 1928.

THEE.

De vastere tendenz, die de week te voren op de theemarkt viel waar te nemen, heeft zich in de afgelopen week bevestigd.

De prijzen te Londen stegen dan ook van $\frac{1}{4}$ tot 1 d. Tot deze stemming heeft in niet geringe mate bijgedragen de verwachting, dat de Noordelijk Britsch-Indische oogsten tegen het einde van dit jaar door de vroeg ingetreden koude vrij belangrijk kleiner zouden zijn, dan die van verleden jaar.

Dat deze verwachting vermoedelijk bewaarheid wordt, bewijst de jongste raming van den Noordelijk Britsch-Indischen oogst per ulto-November. Deze zou 333 miljoen lbs. hebben bedragen, terwijl het dienovereenkomstige cijfer van verleden jaar 328 miljoen lbs. aanwijst.

Het surplus van 10 miljoen lbs. boven verleden jaar per ulto. October, zou dus in één maand tijds verminderd zijn tot 5 miljoen lbs.

De theemarkt te Calcutta was ook deze week willig; het totale aanbod werd opgenomen tot $\frac{1}{2}$ d. hogere prijzen.

In de veiling te Amsterdam op Donderdag 13 dezer worden 22.000 kisten Ned. Indische thee aangeboden. Verwacht wordt dat de stemming vast zal zijn.

COPRA.

De afgelopen week was de markt flauwer gestemd. Vooral van Java Copra was er regelmatig tamelijk ruim aanbod. De vraag van de zijde van fabrikanten is momenteel zeer beperkt. Vroege posities zijn bijzonder moeilijk verkoopbaar. De slotnoteringen zijn:

Nederl. Indische fms. aflading October-November ...	f 29 $\frac{3}{4}$
„ „ „ „ December/Januari	„ 30
„ „ „ „ Januari/Februari	„ 30 $\frac{3}{8}$
„ „ „ „ Februari/Maart	„ 30 $\frac{1}{2}$

STEENKOLEN.

Er schijnt een klein straaltje van hoop door te breken, dat binnen niet al te langen tijd de vraag naar kolen als gevolg van den algemeen verbeterenden toestand op de wereldmarkt zóó zal toenemen, dat de prijzen er den invloed van zullen gaan ondervinden. Ook de omstandigheid, dat het plan van de Engelsche Regeering omtrent spoorwegrabatten, dat van 1 December jl. af zal gelden en dat uitwerkt op ca. 9 d. per ton voor Northumberland- en Durhamkolen voor export en bunkerdoeleinden, naar gehoopt wordt, den mijnen voor het grootste gedeelte ten goede zal komen, werkt sterk in deze richting. In het kort gezegd, er is een meer hoopvolle toon dan den laatsten tijd het geval is geweest.

In Westfalen is de strijd in de metaalindustrie door den scheidsrechter ad hoc bijgelegd, zoodat ook daar de toestanden, ook in de kolenindustrie, spoedig weder normaal zullen worden.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 9.85
Durham „	„ 10.35
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	„ 12.50
Schotsche Gezeefde (Prime Lothians)	„ 10.30
Yorkshire gewasschen Doubles	„ 11.90
Westfaalsche Vetsförder	„ 13.75
„ Vetsstukken	„ 15.—
„ Smeenootjes	„ 14.50
„ Gasvlamförder	„ 13.75
„ Gietcookes	„ 16.75
Hollandsche Eierbriketten	„ 14.75

alles per ton van 1.000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10.15.

Markt vast.¹⁾

¹⁾ Dit overzicht is door omstandigheden een week blijven liggen.

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

In de afgelopen week is er op de Noord Amerikaanse Vrachtenmarkt veel minder te doen geweest, aangezien er veel minder werd verkocht naar het Continent en naar de Middellandsche Zee; in de vrachtcijfers kwam tot nu toe geen verandering, tengevolge van de terughoudendheid der reeders, hoewel tegen het einde der weer de markt zwakker was, dan gedurende den laatsten tijd.

Van de Northern Range werd voor Januari naar Antwerpen of Rotterdam bevracht tegen 15 cents basis zwaar graan, met in één geval de optie van Hamburg ad 16 cents, met de gewone opties voor licht graan, t.w. gerst 1 cent en haver 2 cents extra. Ook werden zaken gedaan voor December naar Fransche Atlantische havens op basis van 17 cents zwaar graan, terwijl voor Januari 18 $\frac{1}{2}$ cents betaald is naar de Middellandsche Zee. Van St. John bestond een kleine vraag naar Oostelijke Middellandsche Zee havens en werd een Decemberboot bevracht naar Griekenland op basis van 27 cents zwaar graan, terwijl er verder vraag was naar een boot van matige grootte naar Constantinopel tegen 25 cents.

De vrachtenmarkt van La Plata begon verleden week tamelijk kalm, maar heeft zich geleidelijk weder hersteld; hoewel niet bepaald groot, is er toch een vrij goede vraag op te merken. De bevrachters voelden tot de vorige week het meeste voor December-posities en ofschoon ook nu weder een behoorlijk aantal afsluitingen tot stand kwam voor December is nu de hoofdvraag voor Januari laden. Terwijl er voor December tot 24/9 d. betaald werd van Upriver naar U.K./Continent, werd er voor Januari afgesloten tot 25/3 d. naar dezelfde bestemmingen. Van Buenos Aires werden er flink wat zaken gedaan naar Antwerpen of Rotterdam tegen 22/, ook voor Januari, terwijl er van Bahia Blanca verscheiden booten werden gesloten voor December laden naar Barcelona en of Valencia tegen 24/ naar één, en 25/ naar deze beide havens. Tot nu toe was er weinig interesse voor tonnage later dan Januari, echter kwamen twee afsluitingen tot stand voor Februari/Maart laden van Upriver naar U.K./Continent tegen 23/ en 23/3 d.

Van de Middellandsche Zee werden o.a. de volgende ertsbooten afgesloten: Bona/Middlesborough 7/3 d., Oran/Rotterdam 6/3 d., Hornillo Bay/Newport Dock 6/9 d. Fosfaat werd bevracht: Bona/Cork 8/6 d., Tunis Ipswich 11/6 d., Sfax/Nantes 5/9 d., Sfax/Vlaardingen 8/3 d. De vrachtenmarkt voor fruitbooten is kalmer, aangezien het te laat geworden is voor de Kerstmismarkt. De vracht voor December is ongeveer 22/6 d. tot 25/ per 100 kubieke voet.

Een grooter tonnage-aanbod had op de uitgaande Engelsche kolen-vrachtenmarkt een verlaging tengevolge, meer in het bijzonder naar Zuid-Amerika en de vrachten naar La Plata en Braziliaansche havens moesten één tot anderhalve shilling prijsgeven. Naar de Middellandsche Zee waren de vrachten minder gedrukt en naar West-Italiaansche havens en Port Said werd resp. 9/6 d. en 12/ betaald. De volgende bevrachtingen van Zuid-Wales kwamen tot stand: Rouaan 4/3 d., Gibraltar 9/, Genua 10/, Salonica 12/6 d., Port Said 12/, Las Palmas 9/9 d., Rio 12/9 d., Buenos Aires 13/3 d., St. Thomas 8/, en Noordelijke Staten 7/. Van de Oostkust werd bevracht: Helsingfors 7/, Kopenhagen 6/, Hamburg 4/6 d., Le Havre 4/1 $\frac{1}{2}$ d., Gibraltar 8/9 d., Genua 10/1 $\frac{1}{2}$ d., Piraeus 12/6 d., Las Palmas 9/9 d. en Buenos Aires 13/6 d.

De houtvrachtenmarkt was zeer kalm. De Noordelijke havens zijn gesloten en er zijn nog slechts enkele orders aan de markt van Zuidelijke havens. De koersen zijn iets lager dan een week geleden. Voor 700 Stds. van Sugsund naar Amsterdam wordt f 24.— genoteerd; voor kleinere partijen van Zuid Finland f 27/28.— per Std.

RIJNVAART.

Week van 2 t/m. 8 December 1928.

De aanvoeren van zeezijde bleven ongewijzigd.

Scheepsruimte bleef bij weinig vraag voldoende beschikbaar. De ertsvracht bedroeg f 0,40 met $\frac{1}{4}$ en f 0,50 met $\frac{1}{2}$ lostijd.

Naar Mannheim betaalde men voor ruwe producten maximum f 1.— à 1.10 met resp. $\frac{1}{4}$ en $\frac{1}{2}$ lostijd.

Het sleeploon varieerde tusschen het 40 en 50 Cents tarief. De waterstand bleef gunstig doch vallend; zoowel naar den Bovenrijn als naar den Benedenrijn werd op vollen diepgang afgeladen.

De uitsluiting in de Metaalindustrie werd inmiddels opgeheven, doch de situatie veranderde hierdoor niet. In de Ruhrhavens bleef de algemeene toestand ongewijzigd, alleen werd vraag naar kanaalruimte. De vracht voor exportkolen bedroeg M. 1.20 p.t. incl. sleepen.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam - Rotterdam - 's-Gravenhage - Almelo - Dordrecht - Enschede - Hengelo -
Oldenzaal - Utrecht - Zaandam - Zwolle

Maandstaat op 30 November 1928

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponeerd	f	727.200,—
Deelneming in de firma B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen	„	7.200.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 9.427.717,51 waarvoor in geld gestort	„	7.103.017,51
waarvoor effecten gedeponeerd	f	2.324.700,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponeerd bij bevriende instellingen	„	3.000.000,—
ten eigen gebruike	„	33.066.400,—
	„	38.391.100,—
Kassa, Wissels en Coupons	„	43.139.555,75
Nederlandsche Schatkistbiljetten en promessen	„	1.000.000,—
Saldo's bij Bankiers	„	25.133.964,45
Daggeldleeningen	„	100.000,—
Eigen Effecten en Syndicaten	„	7.712.785,90
Saldo te leveren en te ontvangen fondsen	„	3.817.801,11
Prolongatiën gegeven	„	17.881.725,—
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek.-Crt. f 119.734.171,58		
Af: loopende Promessen	„	780.000,—
	„	118.954.171,58
Voorschotten op Consignatiën	„	1.565.329,73
Gebouwen	„	6.030.885,56
		<u>Totaal..... f 278.757.536,59</u>

CREDIT

Kapitaal	f	36.000.000,—
Reservefonds	„	14.500.000,—
Aandeelhouders voor gedeponeerde Effecten als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B	f	727.200,—
in Leen-Depot	„	37.663.900,—
	„	38.391.100,—
Zieken- en Pensioenfonds	„	3.381.893,33
Deposito's	„	67.584.093,16
Prolongatie-Deposito's	„	8.942.500,—
Saldi Rekeningen-Courant	f	84.298.992,31
„ „ „ voor gelden in het Buitenland ..	„	3.174.687,33
	„	87.473.679,64
De Nederlandsche Bank	„	546.808,16
Daggeldleeningen	„	2.350.000,—
Te betalen Wissels	„	12.621.443,33
Geaccepteerd door derden	„	2.623.397,43
Diverse Rekeningen	„	4.342.621,54
		<u>Totaal..... f 278.757.536,59</u>

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM 'S-GRAVENHAGE ROTTERDAM
BATAVIA

AMOY, AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO,
HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PASSOE-
ROEAN, PEKALONGAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGA-
PORE, SOERABAYA, TEGAL, TJILATJAP, TOKIO, WELTEVREDEN, YOKOHAMA

ASSOCIATED RAYON CORPORATION

gevestigd te BALTIMORE, Maryland.

(Opgericht onder de Wetten van den Staat Maryland).

UITGIFTE van

\$ 2.500.000,- 6 pCt. Converteerbare Cumulatief Pref. Aandeelen

met onvoorwaardelijke dividend-garantie tot 1 December 1932,
der VEREINIGTE GLANZSTOFF-FABRIKEN A.G. te Elberfeld

en

St. 12.500 Gewone Aandeelen, zonder nominale waarde,

zijnde het voor Nederland bestemde gedeelte eener totale uitgifte van \$ 20.000.000.— Preferente
en 100.000 Gewone Aandeelen.

De Heeren GEBR. TEIXEIRA DE MATTOS en de DEUTSCHE BANK FILIAAL
AMSTERDAM berichten, dat zij op

VRIJDAG 14 DECEMBER 1928

van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur

te hunne kantoren de inschrijving openstellen op bovengenoemde \$ 2.500.000,— 6 pCt. Cumu-
latief Preferente Aandeelen en 12.500 Gewone Aandeelen in CERTIFICATEN van 10 PRE-
FERENTE en 5 GEWONE AANDEELEN uit te geven door het ADMINISTRATIEKANTOOR
VAN GEBROEDERS BOISSEvain EN GEBROEDERS TEIXEIRA DE MATTOS, GEVES-
TIGD TE AMSTERDAM,

tot den koers van 106 $\frac{1}{2}$ pCt., Amsterd. Usance

op de voorwaarden van het Prospectus van uitgifte d.d. 10 December 1928.

Prospectussen en inschrijvingsbiljetten zijn te hunne kantoren verkrijgbaar.

Amsterdam, 10 December 1928.

Nederlandsche Handel-Maatschappij

Amsterdam

Gestort kapitaal f 80.000.000.— Statutaire Reserve f 40.000.000.—

AGENTSCHAPPEN TE ROTTERDAM EN 'S-GRAVENHAGE

Vestigingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. - Incasseeringen en Financieringen. - Schrifte-
lijke en Telegrafische Credieten. - Reiscredietbrieven. - Deposito's. - Rekeningen-Courant. - Aan- en Verkoop
van Effecten. - Administratie van Vermogens. - Open en Gesloten Bewaarneming

SAFE-DEPOSIT

KOFFERKLUIS